

Nynäshamn
kommun

Revidering av beslut för Örens naturreservat i Nynäshamn kommun

Beslutsdatum KF 2023-01-12, §17

Innehåll

Uppgifter om naturreservatet	1
BESLUT	2
Syfte	2
Prioriterade bevarandevärden	2
Reservatsföreskrifter	3
A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde	3
B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång	3
C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken	4
D. Undantag från föreskrifterna	4
Föreskrifternas ikraftträdande	4
Skötsel, förvaltning och tillsyn	4
Upplysningar	5
SKÄLEN FÖR KOMMUNENS BESLUT	6
Beskrivning av området	6
Ärendets beredning	7
Remiss på reservatsförslaget	7
Slutförande	7
Kommunens bedömning	9
Förenlighet med hushållningsbestämmelser och översiktsplan	9
Miljökvalitetsmål	9
Intresseprövning	9
Hur du överklagar	10
Kungörelse	10
Bilagor	11
Sändlista	11

Dnr KS/2021/0117
Dnr MSN/2020/1562

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Örens naturreservat
Kommun	Nynäshamn
Tidigare beslut om naturvårdsområde	1982-02-22
Tidigare beslut om NR	2009-02-11
Naturvårdsregister-ID	2001387
Natura 2000-ID	SE0110082
Natura 2000 livsmiljöer	Driftvallar (1210), Sandstränder vid Östersjön (1640)
Socken	Torö
Naturgeografisk region	25 c, Södermanlands och Norra Götalands kust och skärgård
Läge	Reservatet ligger på södra Torö, ca 15 km sydväst om tätorten Nynäshamn
Mittkoordinater SWEREF99 1800	Y:6 520 713 X: 138 839
Fastigheter	Delar av Ören 1:90, Ören 1:110, Ören 1:94
Fastighetsägare	Enskilda, Nynäshamns kommun
Areal	117,3 hektar varav 107,1 hektar land (97 hektar skog)
Reservatsförvaltare	Nynäshamns kommun

BESLUT

Revidering av beslut för Örens naturreservat.

Med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. beslutar kommunfullmäktige om nya föreskrifter och syfte, samt om en ny skötselplan för naturreservatet. Beslutet gäller för hela Örens naturreservat som omfattar det område som angivits på bifogad karta (bilaga 1). Samtidigt upphäver kommunen med stöd av 7 kap. 7§ miljöbalken tidigare beslut (Kf §20 från den 11 februari 2009 (KS/2008/0201)) med föreskrifter och syfte, samt tidigare skötselplan.

Det tidigare beslutet för Örens naturreservat ska upphöra att gälla när detta beslut vinner laga kraft.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn är Örens naturreservat.

Syfte

Syftet med reservatet ska vara att bevara ett område av stor betydelse för friluftslivet samt att skydda områdets geologiska värden och den speciella floran och faunan.

Skyddet av området ska även bidra till att uppnå gynnsam bevarandestatus för livsmiljöer och arter från EU:s art- och habitatdirektiv som är utpekade i området.

Syftet ska uppnås genom att:

- särskilt värdefull skog och nyckelbiotoper undantas från skogsbruk eller sköts med syfte att bevara och förstärka naturvärden,
- förutsättningarna för det rörliga friluftslivet stärks genom enkla anordningar som ska möjliggöra naturupplevelser,
- bebyggelse eller större anläggningar ska inte tillkomma, undantaget parkeringsytor för reservatets besökare.

Prioriterade bevarandevärden

- Områdets geologiska värden, det vill säga den stora isälvsavlagringen med sina strandvallar och klapperstenstränder som förekommer mycket sparsamt inom länet.
- Natura 2000-naturtyperna "driftvallar (1210)" och "sandstränder vid Östersjön" med dess särpräglade strandvegetation med typiska arter som strandkål, marviol och strandvial.
- Strandtallskogen med sina martallar och mjölonmattor och områdets övriga sandbarrskogar med naturskogskvalitéer.
- Områdets höga värden för friluftslivet där Örens läge och varierade natur utgör förutsättning för ett mångsidigt friluftsliv.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar kommunfullmäktige i Nynäshamns kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

- A1. uppföra ny byggnad annat än sanitära anordningar för friluftslivet,
- A2. bedriva täkt,
- A3. bedriva verksamhet som väsentligt ändrar områdets topografi eller hydrologi som att gräva, spränga, schakta, utfylla, tippa eller muddra,
- A4. anlägga brygga eller annan anordning i vattnet,
- A5. använda kemiska bekämpningsmedel eller konstgödningsmedel,
- A6. anlägga campingplats,
- A7. anlägga väg,
- A8. avverka levande eller döda träd, ta bort vindfällan eller utföra andra skogliga åtgärder, annat än naturvårdsåtgärder på fastigheten Ören 1:110, samt i område som anges i föreskriftskartan (bilaga 2),
- A9. införa och sätta ut för trakten främmande växt- och djurarter,
- A10. uppföra mast eller vindkraftverk,
- A11. sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning utöver reservats- och vägvisningsskyltar.

Utan kommunens tillstånd är det förbjudet att:

- A12. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel samt för skogsbrukets behov,
- A13. anlägga stig eller parkeringsplats,
- A14. uppföra stängsel förutom stängsel kring tomtplats,
- A15. på fastigheten Ören 1:90 avverka skog med större föryngringsytor än 2 hektar, markbereda, bryta stubbar och föryngra skogen annat än genom att ställa fröträd eller skärm,
- A16. dra fram ledningar i luft, mark eller vatten.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

- B1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar, vägvisare och övriga upplysningsskyltar,
- B2. naturvårdande skötselåtgärder som röjning, gallring, friställande av träd och kvarlämnande av död ved,
- B3. åtgärder i syfte att flytta eller upparbeta vindfällan inom reservatet i de fall de kan orsaka skada på områdets naturvärden eller blockerar stig, samt fällning eller kapning av träd som utgör risk för skada på människor och egendom,
- B4. anläggande och underhåll av parkerings-, grill- och rastplatser, sanitära anordningar enligt föreskriftskarta (bilaga 2), samt stigar, spänger och andra liknande anordningar,

- B5. utplacering av stockar, natursten och annan avhållande anordning för att motverka slitage på mark och vegetation,
- B6. åtgärder i syfte att minska utbredning samt förebygga etablering och spridning av invasiva främmande arter,
- B7. undersökning av växt- och djurlivet och geologiska förhållanden i reservatet.

Åtgärderna beskrivs närmare i bifogad skötselplan, bilaga 3.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

- C1. ställa upp husvagn och husbil annat än på den västra parkeringen (öster om Ören 1:7, se bilaga 2) och inte för längre tid än två dygn i följd,
- C2. parkera annat än på anvisade platser,
- C3. elda och grilla annat än på anvisade platser,
- C4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd (stående och liggande) och buskar eller gräva upp växter,
- C5. plocka, flytta, föra bort och bygga torn eller liknande av stenar,
- C6. förstöra eller skada stenar, block och berghällar genom att borra, hacka, rista, knäcka, spränga och måla eller liknande,
- C7. rida annat än på befintliga vägar och stigar,
- C8. framföra motordrivet fordon utanför befintlig väg på såväl snötäckt mark som barmark,
- C9. förankra båt vid samma strand för längre tid än två dygn i följd.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder mot:

- D1. att reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och dokumentation och som anges i föreskrifterna B1 – B7,
- D2. skötsel av befintliga ledningsgator, vägar och stigar, samt skog,
- D3. att jakträttsinnehavaren använder motordrivet fordon (t.ex. fyrhjuling) i samband med uttransport av fällt vilt.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen kungjordes av kommunen.

Enligt bestämmelserna i 7 kap. 30 § miljöbalken andra stycket gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Skötsel, förvaltning och tillsyn

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer kommunfullmäktige i Nynäshamns kommun bifogad skötselplan (bilaga 3) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

I enlighet med 2 § andra stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Nynäshamns kommun förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

Tillsynsmyndighet enligt miljöbalken är Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.

Prövning av dispenser från reservatsföreskrifterna görs av Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.

Nynäshamns kommun prövar ansökan om tillstånd gällande A-föreskrifterna.

Ansaret för skötseln av naturreservatet, samt vilken del av kommunen som prövar ansökan om tillstånd regleras i kommunens reglementen och/eller delegationsordningar.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för naturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter om att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti inte får löpa lösa i marker där det finns vilt. Under övrig tid ska hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt, när den inte används vid jakt.
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Delar av naturreservatet är ett Natura 2000-område och därför gäller tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.
- Enligt kulturmiljölagen (1988:950) ska enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön såvitt möjligt undviks och begränsas.
- Förbud mot nedskräpning enligt 15 kap. 30 § miljöbalken.
- Förbud mot att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar i hav, sjöar och inre vattendrag. Hela Sveriges sjöterritorium omfattas enligt Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2012:13) om ändring i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg.

För att minimera slitage från besökare uppmanas arrangörer för aktiviteter med fler än 30 deltagare kontakta reservatsförvaltaren för dialog om genomförande.

Arrangörer av större evenemang behöver tillstånd för detta från markägaren.

SKÄLEN FÖR KOMMUNENS BESLUT

Beskrivning av området

Udden Ören på sydvästra Torö består av en stor flack isälvsavlagring och bildar länets sydligaste utpost på fastlandet. De sand- och grusavlagringar som finns här förekommer mycket sparsamt inom länet i anslutning till skärgård. Ören erbjuder en fantastisk utsikt ut över havet mot den öppna horisonten vilket lockar många besökare.

Vegetationen på Ören består till större delen av sandhed med tallskog, där inslaget av martallar är påfallande närmast stränderna. På klapperstränderna i söder och väster finns sällsynta strandväxter såsom strandkål, marviol och strandärt. Inom Natura 2000-området i nordväst växer de för livsmiljöerna ("Driftvallar" och "Sandstränder vid Östersjön") typiska arterna marviol, strandvial, olika arter av mållor, strandråg och saltarv. Strandskogen mellan vägen och vattenlinjen kännetecknas av en vindpinad tallskog med en undervegetation av ljung och lingonris, där det även växer mjölon i stora sammanhängande gröna mattor. Områdets känslighet för ingrepp i kombination med utnyttjandet som besöksområde kräver särskilt hänsynstagande.

Den inre delen av Ören består av tall- och barrblandskog där skogsbruk bedrivits och fortfarande pågår i mindre skala. Spåren efter en brand 1955 syns genom att de västligaste delarna av skogen utgörs av likåldrig tallplantering. Fältskiktet domineras av torr hedartad risvegetation med blåbär och lingon. Bland kärlväxterna återfinns bland annat linnéa och knärot. Inom området finns även fuktigare svackor med löv- eller blandskog och det finns gott om svamp, lingon och blåbär under sommar och höst.

Skogen på Ören har höga värden med en för länet ovanlig naturtyp. Den hedtallskog som under lång tid fått utvecklas fritt längs med Örens kust har mycket höga entomologiska värden tack vare de klimatologiska förhållandena. Inom naturreservatet har fem skogsområden klassats som nyckelbiotoper och har särskilt höga naturvärden. Generellt är skogsmarken strövvänlig vilket bidrar till de höga rekreativsvärdena.

Vid strandavsnitt C (se bilaga 4 och 5) på stenstranden finns två fornlämningar registrerade. Dessa utgörs av rösen som sannolikt är uppförda under 1940-talet som skyttevärn. Fler lämningar av samma karaktär finns i området. Rösena är fornlämningar och därmed skyddade enligt lag och får inte skadas på något sätt.

Örens läge gör att platsen är en av Stockholms läns bästa sträckfågellokaler och som regelbundet besöks av ett stort antal ornitologer från såväl Nynäshamns kommun som hela Stockholms län.

Området utnyttjas flitigt av både vind-, våg- och kitesurfare på grund av de utmärkta vind- och vågförhållandena som råder vid viss väderlek. Ören anses vara ett av Sveriges absolut bästa surfställen. Sedan cirka 25 år har olika tävlingar i vågsurfing arrangerats här.

Örens stränder är attraktiva för bad, speciellt den långgrunda sandstranden på Örens norra sida. Även fritidsfiskare söker sig till området.

Ärendets beredning

Avstyckningar på Stenstranden inleddes 1937-1938 och ett flertal tomter bildades. Under 40- och 50-talet avstyckades ytterligare några tomter. I slutet på 70-talet gjordes en detaljplan för 14 nya fritidshus och 1982 tog länsstyrelsen i Stockholm beslut om att bilda ett naturvårdsområde. Nynäshamns kommun tog över naturvårdsområdet 2009 och bildade Örens naturreservat. Efter övertagandet har ett antal frågor kring parkering, vägens skötsel, tillgänglighet till strandlinjen med mera gjort att en revidering av föreskrifter och skötselplan har ansetts nödvändig.

2019 fick miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att genomföra revidering av reservatsföreskrifter och skötselplan samtidigt som ett tillsynsarbete inleddes för att se över allmänhetens tillgänglighet till stränderna på de privata fastigheterna på Ören. Under revideringen av föreskrifter och skötselplan har två informationsmöten anordnats, ett med fastighetsägare och ett med övriga intressenter. Under mötena har förvaltningen emottagit förslag på förändringar i reservatsdokumenten.

Remiss på reservatsförslaget

Förslaget till naturreservat har sänts på samråd till markägare, övriga sakägare och myndigheter i enlighet med 24–26 §§ förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Förslaget har även funnits tillgängligt för synpunkter för allmänheten. Samrådet pågick under perioden 5 februari 2021 till 21 mars 2021.

Totalt lämnades 57 yttranden in under samrådstiden. 11 yttranden kommer från myndigheter, förbund, föreningar, politiska partier med mera. 34 yttranden kommer från fastighetsägare på Ören samt 11 yttranden från besökare. En samrådsredogörelse (bilaga 8) har upprättats där inkomna yttranden redovisas i sin helhet och besvaras. Flertalet yttranden berör samma frågeställningar. Dessa redovisas som samlade svar i början av samrådsredogörelsen.

Efter den bearbetning av beslut och skötselplan som följde av remissynpunkterna har ytterligare samråd hållits med fastighetsägarna till Ören 1:90 som berörts av ändringarna. Dessa sakägare har godkänt ändringarna.

Slutförande

Följande ändringar av syfte och föreskrifter har gjorts gentemot tidigare beslut:

Naturreservatets syfte har kompletterats med att även inkludera att skyddet av området ska bidra till att uppnå gynnsam bevarandestatus för livsmiljöer och arter från EU:s art- och habitatdirektiv som är utpekade i området, något som saknades i tidigare beslut. Texten om hur syftet ska uppnås har förtydligats gällande vad som avses med skötseln av skogsmarken samt vilken typ av större anläggning som kan tillkomma i reservatet.

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden har förtydligats gentemot tidigare beslut gällande vilka Natura 2000-naturtyper samt vilken typ av skogsmiljöer som är prioriterade för bevarande. I tidigare beslut fanns en mer generell beskrivning av vilka naturtyper som var prioriterade. Området har under en lång tid varit ett mycket viktigt område för olika typer av friluftsliv. Detta har föranlett att områdets värde för friluftsliv har lagts till som ytterligare ett prioriterat bevarandevärde.

Flera föreskrifter hänvisade i tidigare beslut till bilaga 1 (skötselplan) och bilaga 3 (karta med nyckelbiotoper). Eftersom båda dessa bilagor var bristfälliga har föreskrifter kopplade till dessa förtydligats i text, samt att skötselplan och kartmaterial uppdaterats.

En ny A-föreskrift har införts (A9) om förbud mot att införa och sätta ut för trakten främmande växt- och djurarter. Föreskriften införs i syfte att förhindra att exempelvis trädgårdsväxter planteras på reservatsmark, något som skett under åren.

Föreskrift B2 i tidigare reservatsbeslut har förtydligats genom att föreskriften har delats upp i två föreskrifter (B2 och B4), med resultatet att åtgärder för skötsel av naturmiljön skiljs från åtgärder och skötsel som berör friluftslivet. Vidare har dessa förtydligats ytterligare gentemot tidigare beslut. Tre nya B-föreskrifter har tillkommit och berör flytt/upparbetning av vindfällan (B3), utplacering av avhållande anordning (B5), samt åtgärder mot invasiva arter (B6). Föreskrift B3 införs i syfte att kunna flytta eller upparbeta vindfällan inom reservatet i de fall de kan orsaka skada på områdets naturvärden eller blockerar stig, samt ge möjlighet att fälla eller kapa träd som utgör risk för skada på människor och egendom. Föreskrift B5 införs i syfte att minimera slitage på naturmiljön från bland annat felparkerade bilar i reservatet. Föreskrift B6 införs i syfte att kunna bekämpa invasiva arter i reservatet, vilket förekommer på några olika platser.

Föreskrifterna C1, C3, C4 och C5 har förtydligats och/eller skärpts gentemot tidigare beslut. Föreskrift C1 skärps så att förbudet att ställa upp husvagn annat än på den västra parkeringen och inte för längre tid än två dygn i följd även innefattar husbil. Föreskriften skärps i syfte att förhindra långtidsparkering av campingfordon, vilket förekommer regelbundet i reservatet. Föreskrift C3 skärps genom att eldning och grillning endast tillåts på anvisade platser i syfte att förhindra slitage av mark och växtlighet i reservatet. Föreskriften syftar även till att minska risken för bränder i reservatet. Föreskrift C4 förtydligas genom att det framförs att både stående som liggande levande och döda träd inte får skadas. Föreskrift C5 skärps från att bara ha innefattat förbud mot att plocka stenar till att även innefatta förbud mot att flytta, föra bort samt bygga olika konstruktioner av dessa. Föreskriften införs i syfte att motverka denna typ av aktiviteter som förekommer regelbundet i reservatet, främst att stenar används för att bygga olika konstruktioner. Dessa aktiviteter skadar naturvärdena, upplevelsen av orördhet, samt förståelsen för geologin i området.

Tre nya C-föreskrifter införs (C6, C8 och C9). Föreskrift C6 innebär förbud att förstöra eller skada stenar, block och berghällar. Föreskriften införs på grund av att det förekommer att framförallt stenar kastas och går sönder. Föreskrift C8 innebär förbud att framföra motordrivet fordon utanför befintlig väg på såväl snötäckt mark som barmark. Föreskriften införs i syfte att förtydliga terrängkörningsförbudet som ofta bryts då besökare parkerar i skogsmarken, särskilt vid besöksstoppar. Föreskrift C9 innebär förbud mot att ankra båt vid samma strand för längre tid än två dygn i följd. Långvarig ankring av båtar förekommer främst längs Natura-2000 stranden i nordvästra delen av reservatet och har bland annat upplevts som privatiserande.

D-föreskrifterna har förtydligats och en föreskrift tillkommit (D3). Föreskrift D1 har förtydligats till att tydligare innefatta vilka åtgärder reservatsförvaltaren eller den förvaltaren utser får utföra. Föreskrift D2 har förtydligats med att även skötsel för skog ges undantag. Detta grundas att i den nya föreskriften C8 annars skulle förhindra användandet av motordrivet fordon vid skötsel av skogsmarken. Samma motiv gäller den nya föreskriften D3 som nu möjliggör användandet av motordrivet fordon vid uttransport av fällt vilt.

Kommunens bedömning

Skogen i området har höga naturvärden med en för länet ovanlig naturtyp. Vidare finns sällsynta strandväxter som pekar på områdets naturvärde. Skogsavverkning och annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden skulle äventyras. Vidare hyser området flera kvaliteter som gör området mycket attraktivt för olika typer av friluftsliv, exempelvis fågelskådning och surfing. Med anledning av detta har länsstyrelsen bildat naturvårdsområde av delar av Ören (1982) och sedan har kommunen ombildat området till naturreservat (2009). Kommunen gör bedömningen att det reviderade beslutet ger ett starkare skydd för områdets bevarandevärden jämfört med det äldre beslutet och att de synnerliga skälen, i enlighet med 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken, därför är uppfyllda.

Förenlighet med hushållningsbestämmelser och översiktsplan

Området har varit skyddat som naturvårdsområde sedan 1982 och därefter som naturreservat sedan 2009. Delar av reservatet har sedan tidigare status som Natura 2000-område (Reveln-Kolguskär SE 110082) för vilket länsstyrelsen fastställde en bevarandeplan 2007 och som uppdaterades 2016.

Ören ligger inom ett område av Stockholms skärgård som pekats ut som riksintresse för naturvård och riksintresse för friluftsliv (3 kap 6§ MB), samt samlade natur- och kulturvärden i kustområdet och skärgården (4 kap 1, 2, 4 §§ MB). I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF 2050) utpekas Ören som en del av den regionala grönstrukturen (stora samlade rekreations-, natur-, och kulturvärden). I kommunens översiktsplan antagen den 17 oktober 2012 är Ören ett skyddat område.

Nynäshamns kommun bedömer att revideringen av syfte, beslut och skötselplan för naturreservatet är förenligt med kommunens översiktsplan, med RUF 2050, samt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Miljökvalitetsmål

Beslutet bidrar till att uppfylla två av de nationella miljökvalitetsmålen "Hav i balans samt levande kust och skärgård" och "Levande skogar". "Hav i balans samt levande kust och skärgård" uppnås genom att marina miljöer med höga natur-, kultur- och upplevelsevärden ges ett långsiktigt skydd. "Levande skogar" uppnås genom att skogens biologiska mångfald bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Intresseprövning

I tidigare beslut om naturvårdsområde och naturreservat har intresseprövning genomförts där man vid en avvägning mellan de allmänna och enskilda intressena funnit skäl att besluta om bildande av naturreservat.

I förslaget till nya föreskrifter har ytterligare inskränkningar införts som berör enskilda intressen. Förändringarna har gjorts för att gynna de allmänna intressena som hotas av olika typer av slitage. De förändringar som införts är förbud mot att införa för trakten främmande växt- och djurarter (A9), att hinder ska kunna läggas ut för att motverka markslitage (B5), att invasiva främmande arter ska kunna hanteras (B6), samt ytterligare inskränkningar i C-föreskrifterna som består av både nya föreskrifter samt sådana som omformulerats för att bli tydligare (C1, C3, C4, C5, C6, C8 och C9).

Samtliga ändrade och nyttillkomna föreskrifter bedöms behövas för att tillgodose att syftet med reservatet uppfylls.

Den inskränkning som utgörs av föreskriften A9 kommer beröra bland annat skogsbruket inom reservatet. Föreskriften har införts för att motverka att främst främmande växter planteras inom reservatsmark, vilket skett i form av trädgårdsväxter i anslutning till privata fastigheter. Sammantaget bedöms föreskriften utgöra en marginell inskränkning på skogsbruket, bland annat eftersom Skogsvårdslagen nämner att ny skog som anläggs ska utgöras av trädslag som är lämpliga för platsen. I reservatet är flera av värdena kopplade till tallskog vilka skulle äventyras om delar av naturreservatet beskogades med främmande trädslag.

Föreskrift B4 innebär att markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla utplacering av stockar, natursten och annan avhållande anordning för att motverka slitage på mark och vegetation. Detta bedöms också utgöra en mindre inskränkning för fastighetsägare i reservatet. Dels på grund av att dessa åtgärder främst bedöms behövas inom den kommunalt ägda marken. Det kan dock bli nödvändigt även på Ören 1:90 om slitage från felparkerade bilar ökar t.ex. kring badplatsen (strandavsnitt H, se bilaga 4 eller 5). Därmed skulle fastighetsägaren istället kunna gynnas av föreskriften då slitage på den privatägda skogen med denna åtgärd kan hållas på en lägre nivå.

C-föreskrifterna berör såväl markägare som besökare i reservatet. Flera C-föreskrifter har skärpts samt nya tillkommit på grund av olika typer av slitage eller att andra inskränkningar på de allmänna intressena har uppkommit: husbilsamping på parkeringsplatser, regelbunden förekomst av otillåtna eldstäder och eldning, grenar som bryts för att användas som ved, att Stenstranden omformas av större och mindre byggen av stenar, parkering i terräng samt långvarig ankring vid/på stränder. Inskränkningarna berör främst besökare och bedöms ha mycket liten påverkan på de enskilda intressena. Det enskilda intresse som berörs främst i C-föreskrifterna är föreskrift C8 som förbjuder framförande av motordrivet fordon utanför befintlig väg på såväl snötäckt mark som barmark. För att fortsatt möjliggöra skogsbruk och jakt har D-föreskrifterna kompletterats med undantag från föreskriften för dessa två ändamål.

Vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Nynäshamns kommun att det finns skäl att besluta om nytt syfte, föreskrifter och skötselplan för Örens naturreservat för att skydda och bevara områdets natur- och friluftsvärden.

Hur du överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen i Stockholm, se bilaga 7.

Kungörelse

Beslutet kungörs i ortstidning (Nynäshamns posten, Dagens Nyheter och Svenska dagbladet) samt genom att tillkännagivande av justerat protokoll från kommunfullmäktiges beslut publiceras på kommunens digitala anslagstavla.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Föreskriftskarta
3. Skötselplan
4. Skötselplanskarta
5. Nuvarande och kommande anordningar
6. Geologisk karta
7. Hur du överklagar
8. Samrådsredogörelse

Sändlista

Länsstyrelsen i Stockholms län
Skogsstyrelsen
Statens geologiska undersökning
Havs- och vattenmyndigheten
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Lantmäterimyndigheten i Stockholms län
Försvarmakten
Sjöfartsverket
Kustbevakningen
Polismyndigheten
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund
Fastighetsägare
Övriga sakägare

Sändlistan finns i sin helhet i ärendets akt.

Beslutskarta, bilaga 1

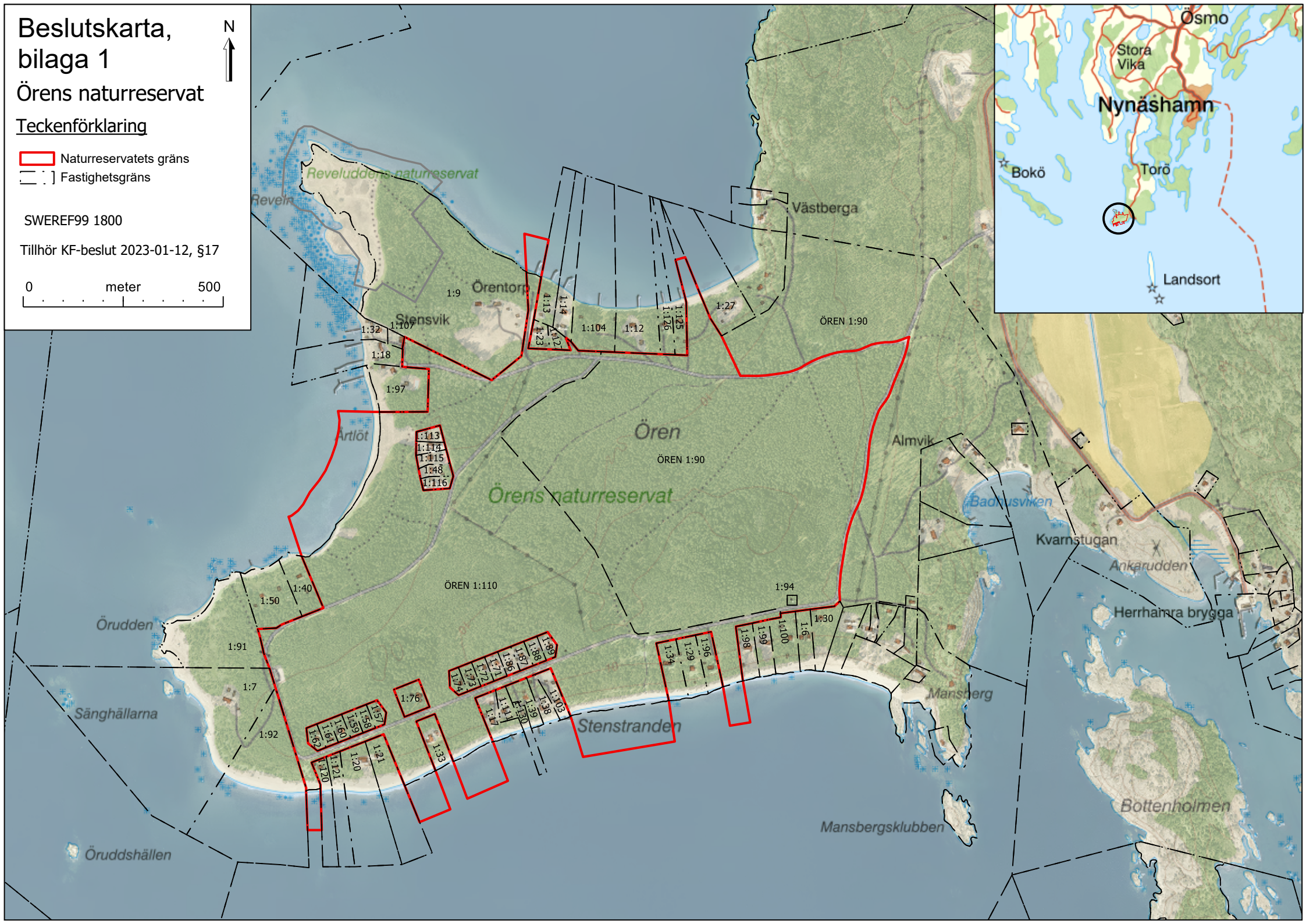
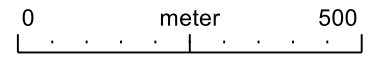
Örens naturreservat

Teckenförklaring

- Naturreservatets gräns
- Fastighetsgräns

SWEREF99 1800

Tillhör KF-beslut 2023-01-12, §17

Föreskriftskarta, bilaga 2 Örens naturreservat

Teckenförklaring

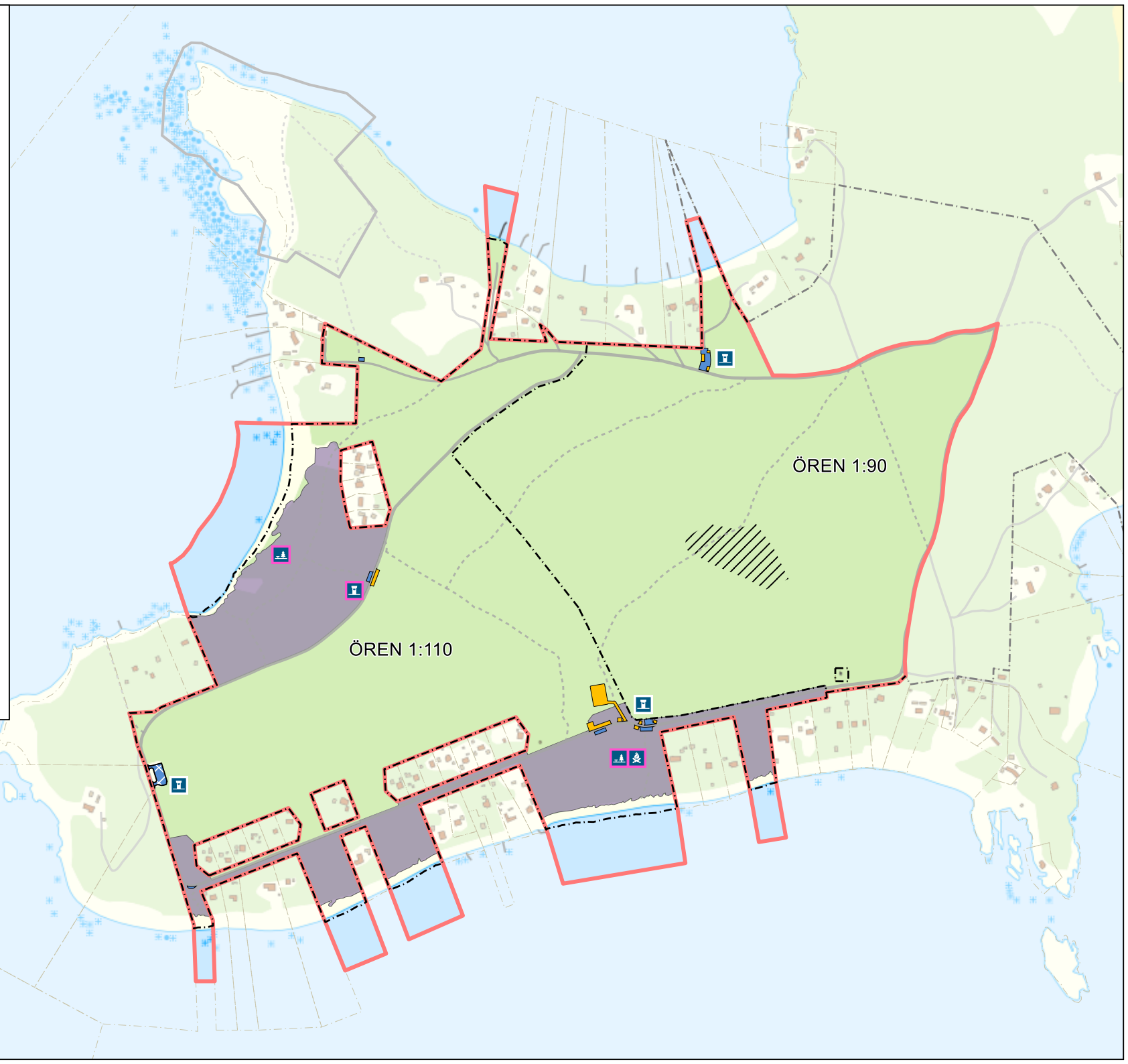
- Reservatsgräns
- Reveluddens naturreservat
- Större grusväg
- Mindre grusväg
- Stig
- Fastigheter, övriga
- Fastighet, Ören 1:110 (föreskrift A8)
- Fastighet, Ören 1:90 (Föreskrift A15)
- Parkeringsyta, befintlig (föreskrift B4 & C1)
- Parkeringsyta, befintlig (föreskrift B4)
- Parkeringsyta, tillkommande* (föreskrift B4)
- Område kopplat till föreskrift B4
- Nyckelbiotop, privat mark (föreskrift A8)
- Eldstad*, tillkommande (föreskrift B4)
- Rastplats*, tillkommande (föreskrift B4)
- Torrdass (föreskrift B4)
- Torrdass*, tillkommande (föreskrift B4)

* Ej exakt placering

SWEREF99 1800

Tillhör KF-beslut 2023-01-12, §17

0 meter 500

Skötselplan för Örens naturreservat, Nynäshamns kommun

Denna skötselplan har utarbetats av Nynäshamns kommun i samband med revidering av reservatsbeslutet för Örens naturreservat.

Skötselplanen är indelad i en beskrivning av området och en plan för reservatets skötsel.

Skötselplanen, som är en bilaga till reservatsbeslutet, fastställs samtidigt som revideringen av reservatsföreskrifter och övriga bilagor beslutas. Naturreservatets syfte, reservatsföreskrifter samt grunden för reservatet återfinns i reservatsbeslutet.

Till skötselplanen finns en skötselkarta (bilaga 4). I avsnittet Åtgärder och anordningar för friluftslivet beskrivs tillkommande anordningar. Dessa synliggörs i kartan Nuvarande och kommande anordningar (bilaga 5).

Innehåll

Innehåll	2
1. Beskrivning av reservatet	4
Översikt.....	4
Läge och avgränsning.....	4
Naturtyper	4
Natura 2000	5
Naturförhållanden	5
Geologi och topografi.....	5
Vegetation	6
Fågelliv	6
Rödlistade arter och signalarter.....	6
Friluftsliv	8
Surfing	8
Historisk markanvändning	9
Fornlämningar och rösen.....	10
Tidigare exploateringsplaner på Ören	10
Övrig historik/bebyggelse	12
Planer och förordnanden som gäller på Ören	13
Detaljplan	13
Strandskydd	13
Allemansrätten	13
Reveluddens naturreservat	14
Natura 2000.....	14
Slitage- och störningskänslighet.....	14
Slitage	14
Störning.....	15
2. Plan för reservatets skötsel	15
Övergripande mål och skötsel.....	15
Skötselområden	16
Allmänt om skogsskötseln	16
Skötselområde 1: Strandskog i söder.....	17
Skötselområde 2: Äldre barrskog.....	18
Skötselområde 3: Aspskog öster om Stensvik, nyckelbiotop N 1806–2006.....	19
Skötselområde 4: Yngre barrskog.....	20
Den privatägda skogen - riktlinjer	21
Skötselområde 5: Privatägd barrskog	22
Skötselområde 6: Natura 2000-området Reveln-Kolguskär (SE 0110082).....	24
Skötselområde 7: Stenstranden	25
Skötselområde 8: Övrig strand.....	26
Jakt och fiske.....	27
Åtgärder och anordningar för friluftslivet	27
Mål.....	27
Friluftsliv och tillgänglighet	28
Skyltar samt utmärkning av reservatets gränser	28
Renhållning och torrtoalett	30
Parkeringsplatser	30
Stigar	32

Rastplatser	32
Eld-/grillplatser	33
Vägar och ledningsnät	33
Väg	33
Ledningar	33
Byggnader och anläggningar	33
Reservatsförvaltning och tillsyn.....	34
Förvaltare	34
Övervakning och tillsyn	34
Naturvårdsförvaltningens ekonomi	34
Dokumentation och uppföljning	34
Befintlig dokumentation	34
Kommande dokumentation.....	35
Uppföljning av genomförda skötselåtgärder	35
Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd i Natura2000-området ...	35
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	36
Ordlista	38
Källor	39

1. Beskrivning av reservatet

Översikt

Naturreseptatet utgörs av en talldominerad skog och strandmiljöer på udden Ören på sydvästra Torö. Ören består av en stor flack isälvsavlagring med huvudsakligen stenigt grus i ytan. Området har lång skoglig kontinuitet och domineras av äldre sandbarrskog med inslag av flera områden med flerskiktad skog med förekomst av gamla martallar och grova tallöverståndare. Skogen har en viss brandhistorik, bland annat brändes skogen ner under rysshärjningarna 1719 .En större brand berörde de västra delarna av Ören på 1950-talet. Skogen omges av stränder som varierar från sand i norr och väster till klapper i söder. Stränderna hyser en ovanlig flora med bland annat strandkål, marviol och strandärt. Reservatet omfattar cirka 117,3 hektar (107,1 ha land och 10,3 ha vatten).

Läge och avgränsning

Ören ligger som en udde på sydvästra Torö och bildar länets sydligaste utpost på fastlandssidan. Udden är cirka 200 hektar stor och ligger ungefär 14 kilometer sydväst om Nynäshamn. Cirka 60 fastigheter med permanent- och fritidsbebyggelse angränsar till reservatet och ger det ett flikigt utseende. En grusväg (Örenvägen/Stenstrand) som går runt halvön löper genom reservatet. Reservatets avgränsning utgörs av samma gräns som i tidigare reservatsbeslut, det vill säga reservatsgränsen sammanfaller med fastighetsgränser utom inom fastigheten Ören 1:90 i öster. Där går reservatsgränsen längs med östra sidan av vägen Stenstrands östra vägdikes ytterlänt, samt längs med Örenvägens norra vägdikes ytterlänt. 171,5 meter sydost om Ören 1:126:s sydöstra gränshörn/152 meter sydväst om Ören 1:28:s sydvästra gränshörn viker reservatsgränsen av åt nordväst och möter Ören 1:27:s sydvästra gränshörn. Fastighetsgränserna till Ören 1:126 och 1:28 har låga medelfel, 0,025 meter, respektive 0,1 meter, varför dessa valts ut för att precisera gränsen.

Naturtyper

Naturreseptatets landareal har delats in i följande naturtyper (tabell 1)
Arealerna är ungefärliga, varför de kan skilja sig något från andra karteringar.

Tabell 1. Naturtyper i Örens naturreseptat. Data från Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur (2020-10-20)

Marktäckedata NMD2018	Areal, hektar
Tallskog utanför våtmark	75,9
Granskog utanför våtmark	11,2
Barrblandskog utanför våtmark	8,2
Lövblandad barrskog utanför våtmark	1,4
Övrig öppen mark utan vegetation	2
Övrig öppen mark med vegetation	2
Exploaterad mark, ej byggnad eller väg	0,1
Exploaterad mark, väg	6,3
Hav	10,2
Totalt	117,3

Av reservatets cirka 97 hektar skogsmark har 10,7 hektar klassats som nyckelbiotoper och 2,1 hektar som naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsen som inventerade området 2006 och 2007. Nyckelbiotoperna är sedan tidigare reservatsbeslut undantagna från skogsbruk.

Samtliga delar av den kommunägda skogsmarken undantas från skogsbruk. En stor andel av skogen är avsatt som NO respektive NS¹ i kommunens skogsbruksplan och varierar mellan drygt hundra år till närmare två hundra år. Skogen har både natur- och friluftsvärden.

18,1 hektar av kommunmarken utgörs av relativt ung skog (se skötselområde 4). Här har kommunen för avsikt att bedriva naturvårdsinriktad skötsel med målsättning att på sikt få en skog som både är attraktiv för friluftslivet och har de höga naturvärden som är knutna till kontinuerligt skogbevuxen mark.

Natura 2000

Inom naturreservatet ingår en del av Natura 2000-området Reveln-Kolguskär (SE0110082). I tabell 2 anges de livsmiljöer som har pekats ut i Natura 2000-området enligt EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG). Inga Natura 2000-arter är rapporterade från området.

Tabell 2. Livsmiljöer i Natura 2000-området.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (hektar)
1210	Driftvallar	0,05
1630	*Strandängar vid Östersjön	1,1
1640	Sandstränder vid Östersjön	0,9
4030	Torra hedar	0,1
6510	Slåtterängar i låglandet	2,3

*Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

I Örens naturreservat finns livsmiljöerna Driftvallar och Sandstränder vid Östersjön. Övriga livsmiljöer ligger inom Reveluddes naturreservat.

Naturförhållanden

Geologi och topografi

Ören består av en stor flack isälvsavlagring och är en del av den mellansvenska israndzonen som troligen bildades mellan 8900 och 8300 år f. Kr. Israndzonen bildades när inlandsisens avsmältning avtog under en kallperiod och iskanten stod relativt stilla. Israndzonen karaktäriseras av skiftande avsättningar av isälvs sediment och morän, som moränryggar, stora sandiga deltaområden och andra isälvsavlagringar av sten, grus och sand. Israndzonen sträcker sig från södra Norge genom Dalsland, Västergötland, Östergötland och upp genom Södermanland, genom södra Finland och in i Ryssland längs en båge upp mot Norra ishavet. Isräfflor på berghällar visar att isrörelsen har skett från nordväst. Berggrunden i området utgörs i huvudsak av sura urbergsgraniter.

Moränavlagringen på Ören är ganska flack och högsta punkten når knappt 20 meter över havet. Som namnet Ören antyder, utgörs jordlagren i markytan huvudsakligen av stenigt grus och på södra delen finns klappersten. Enligt Svenska Akademiens ordlista betyder ör grovt grus, grusbank, revel, holme. Mäktigheten av sand och grus i området varierar mellan 5 och 25 meter. I jordartskartan är stora delar av Ören betecknade som isälvs sediment, men i beskrivningen till kartan framgår att avgränsningen mellan svallsediment och isälvs sediment har varit problematisk. Sand- och grusavlagringar i anslutning till skärgård förekommer mycket sparsamt inom länet.

¹ NO betyder "naturvård, orört", medan NS betyder "naturvård med skötsel". Se även ordlistan i slutet av skötselplanen.

Örens norra strand är långgrund och huvudsakligen sandig. I väster övergår sanden till grus för att i söder utgöras av rundade klapperstenar. Det är det exponerade läget i söder som har medfört att moränavlagringens ursprungliga form har förändrats helt genom kraftig svallning under landhöjningen och bildat klapperstenen genom att grus och sand sköljts ur. Ytterligare ett resultat av landhöjningen med omlagring och omfördelning av de övre sedimentlagren till svallsediment är bildandet av en mängd formelement kopplade till kustprocesserna som bland annat strandvallar och strandhak. De bäst bildade strandhaken finns på Örens norra sida och är 4 till 5 meter höga. Parkeringsplatsen i nordost, vid strandavsnitt H, ligger precis söder om ett långt strandhak som sträcker sig i nordost-västlig riktning genom skogen (se karta i bilaga 4). Ryggarna/krönryggarna som återfinns i den centrala delen av Ören är 3 till 5 meter höga och är sannolikt strandvallar.

Vegetation

Vegetationen i reservatet består till större delen av sandhed med tallskog, där inslaget av martallar är påfallande närmast stränderna. På klapperstränderna finns sällsynta strandväxter såsom strandkål, marviol och strandärt. Högre upp från stranden mot strandtallskogen växer ljung och stora sammanhängande gröna mattor av mjölon.

Den inre delen av Ören består av tall- och barrblandskog där skogsbruk bedrivits och fortfarande pågår i mindre skala. Spåren efter en brand på 1950-talet syns genom att de västligaste delarna av skogen utgörs av likåldrig tallplantering. Fältskiktet domineras av torr hedartad risvegetation med blåbär och lingon. Bland kärlväxterna återfinns bland annat linnéa och orkidén knärot. Inom området finns även fuktigare svackor med löv- eller blandskog.

Fågelliv

Ören är en mycket känd sträckfågellokal som regelbundet besöks av ett stort antal ornitologer från såväl Nynäshamns kommun som hela Stockholms län.

När det gäller att se rovfåglars höstflyttning är sydvästra delen av Torö den bästa sträckfågellokalen i Stockholms län. Det beror på att de stora flyttfågelskaror (bland annat ringduva, bo- och bergfink) som kommer norrifrån ogärna flyger över öppet vatten. De trängs då ihop på den avsmalnande Södertörnshalvön och Ören blir den sydvästligaste utposten där de tvingas lämna land på sin färd söderut. Vissa höstar invaderas udden av t.ex. tallbit och bändelkorsnäbb från de stora taigaskogarna i öst och sträcker förbi Ören i tusental. Vintertid rastar stora skaror alfågel, vigg och knipa utanför udden och under tidig vår är ejdersträcket förbi Ören en stor naturupplevelse.

Rödlistade arter och signalarter

I tabell 3 nedan anges signalarter och rödlistade arter som registrerats från området i Artportalen. Inga Natura 2000-arter har rapporterats från området. Inga riktade inventeringar har genomförts inom reservatet varför ytterligare värdefulla arter kan finnas i reservatet.

Tabell 3. Rödlistade arter och signalarter som registrerats i naturreservatet. Rödlistekategori följer ArtDatabanken (2020); CR = akuthotad, EN = starkt hotad, VU = sårbar, NT = nära hotad. S = signalart enligt Skogsstyrelsen.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistad/Signalart
Kärlväxter		
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	VU, S
Luddvicker	<i>Vicia villosa</i>	VU
Paddfot	<i>Asperugo procumbens</i>	NT
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
Backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i>	NT
Klasefibbla	<i>Crepis praemorsa</i>	NT
Idegran	<i>Taxus baccata</i>	S
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S
Grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>	S
Svampar		
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	NT, S
Stor aspticka	<i>Phellinus populicola</i>	S
Talltaggsvamp	<i>Bankera fuligineoalba</i>	NT
Orange taggsvamp	<i>Hydnellum aurantiacum</i>	NT, S
Svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	NT, S
Koppartaggsvamp	<i>Sarcodon lundellii</i>	VU, S
Zontaggsvamp	<i>Hydnellum concrescens</i>	S
Dropptaggsvamp	<i>Hydnellum ferrugineum</i>	S
Skarp dropptaggsvamp	<i>Hydnellum peckii</i>	S
Kamjordstjärna	<i>Geastrum pectinatum</i>	S
Luddticka	<i>Onnia tomentosa</i>	S
Fjällig taggsvamp s. str.	<i>Sarcodon imbricatus s. str.</i>	S
Insekter		
Becksvart kamklobagge	<i>Rhinusa pilosa</i>	NT
Silversmygare	<i>Prionychus melanarius</i>	VU
Klocksäckspinnare	<i>Hesperia comma</i>	NT
Svart praktbagge	<i>Bacotia claustralla</i>	NT
	<i>Anthaxia similis</i>	S
Fåglar		
Årta	<i>Anas querquedula</i>	EN
Stjärtand	<i>Anas acuta</i>	VU
Brunand	<i>Aythya ferina</i>	EN
Bergand	<i>Aythya marila</i>	EN
Ejder	<i>Somateria mollissima</i>	EN
Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	VU
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	NT
Svarthalsad dopping	<i>Podiceps nigricollis</i>	EN
Kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	NT
Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT
Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	NT
Ängshök	<i>Circus pygargus</i>	EN
Brun glada	<i>Milvus migrans</i>	EN
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT
Fjällvråk	<i>Buteo lagopus</i>	NT
Storspov	<i>Numenius arquata</i>	EN
Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistad/Signalart

Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	VU
Rödspov	<i>Limosa limosa</i>	EN
Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	EN
Brushane	<i>Calidris pugnax</i>	VU
Tretåig mås	<i>Rissa tridactyla</i>	EN
Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU
Skräntärna	<i>Hydroprogne caspia</i>	NT
Kentsk tärna	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	NT
Småtärna	<i>Sternula albifrons</i>	NT
Svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	VU
Kustlabb	<i>Stercorarius parasiticus</i>	NT
Tobisgrissla	<i>Cephus grylle</i>	NT
Berguv	<i>Bubo bubo</i>	VU
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN
Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT
Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	VU
Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	NT
Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT
Berglärka	<i>Eremophila alpestris</i>	VU
Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	VU
Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
Svart rödstjärt	<i>Phoenicurus ochruros</i>	NT
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
Rödstrupig piplärka	<i>Anthus cervinus</i>	VU
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	NT
Vinterhämling	<i>Linaria flavirostris</i>	VU
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT
Ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	CR
Videsparv	<i>Emberiza rustica</i>	NT
Sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT
Lappsparv	<i>Calcarius lapponicus</i>	VU

Friluftsliv

Ören är ett mycket naturskönt område och en av få platser på Södertörns fastland där man har utsikt över havet och den öppna horisonten. Områden besöks därför av många flanörer som vandrar längs stränderna och vill uppleva den fantastiska utsikten. Som nämnts ovan är området även mycket populärt bland ornitologer. Örens stränder är attraktiva för bad, speciellt den långgrundna sandstranden på områdets norra sida. Även fritidsfiskare söker sig till Ören. Ören är dessutom en utmärkt plats för surfing, se nedan.

Surfing

Havet kring Ören utnyttjas flitigt av vind-, våg- som kitesurfare på grund av de utmärkta vind- och vågförhållandena som råder vid viss väderlek. Vid stor vindstyrka blir vågorna flera meter höga och Ören anses därför vara ett av Sveriges absolut bästa surfställen. Sedan cirka 25 år tillbaka arrangeras tävlingar i vågsurfing här.

Vågsurfingen bedrivs huvudsakligen längs Stenstranden men det förekommer också att man nyttjar den sydvästra udden (Örudden som ligger utanför naturreservatet). Vind- och kitesurfare utgår ofta

från den nordvästra delen av Örudden och Natura 2000-stranden. Numera pågår surfing under stora delar av året, ungefär mellan april till december.

Historisk markanvändning

Eftersom Ören sedan lång tid tillbaka ingått i Herrhamras ägor är det intressant att skildra både Herrhamras och Örens historia.

Herrhamra omnämndes redan omkring år 1300 som "deinde Haerihammaer" som ett landmärke längs Kung Valdemars segelled (det danska itinerariet). Gården är flyttad från Ankarudden där den ursprungligen låg och där det finns en grund. År 1511 fanns här en stor hamn. Herrhamra var Gustav Vasas arv och eget (jordnatur) år 1572. Det omnämndes då som "skärtporp". Kronan sålde det år 1630 till Bengt Bengtsson Oxenstierna och det innehades av hans änka till år 1669. Det var troligen under den tiden som säteribyggnaden uppfördes. Gården har också ägts av bland andra släkterna Horn och Sparre.

I en karta från 1745² (se figur 1) visualiseras Ören vackert och beskrivs som följer; *Denne skogsudd som med ett allmänt namn kallas ÖRN består av sandmo och ljunghmark med ansenlig timmerskog både av tall och gran.* Vidare står att läsa i lantmäteriakten att *en stor del [av skogen] ännu ej kommit till fullkomlighet sedan Ryssen, 1719, afbrände så väl skog, som alla hus och gårdar på Ön.*

Figur 1. Delar av karta från 1745.

² Lantmäteriets centrala arkiv, akten A103-3:1

Av generalstabskartan från 1873, samt häradskartan från 1900-talets början framgår att Ören i huvudsak utgjordes av obebyggd skogsmark. Endast en gård, Örentorp, fanns på nordvästra delen av halvön.

Fornlämningar och rösen

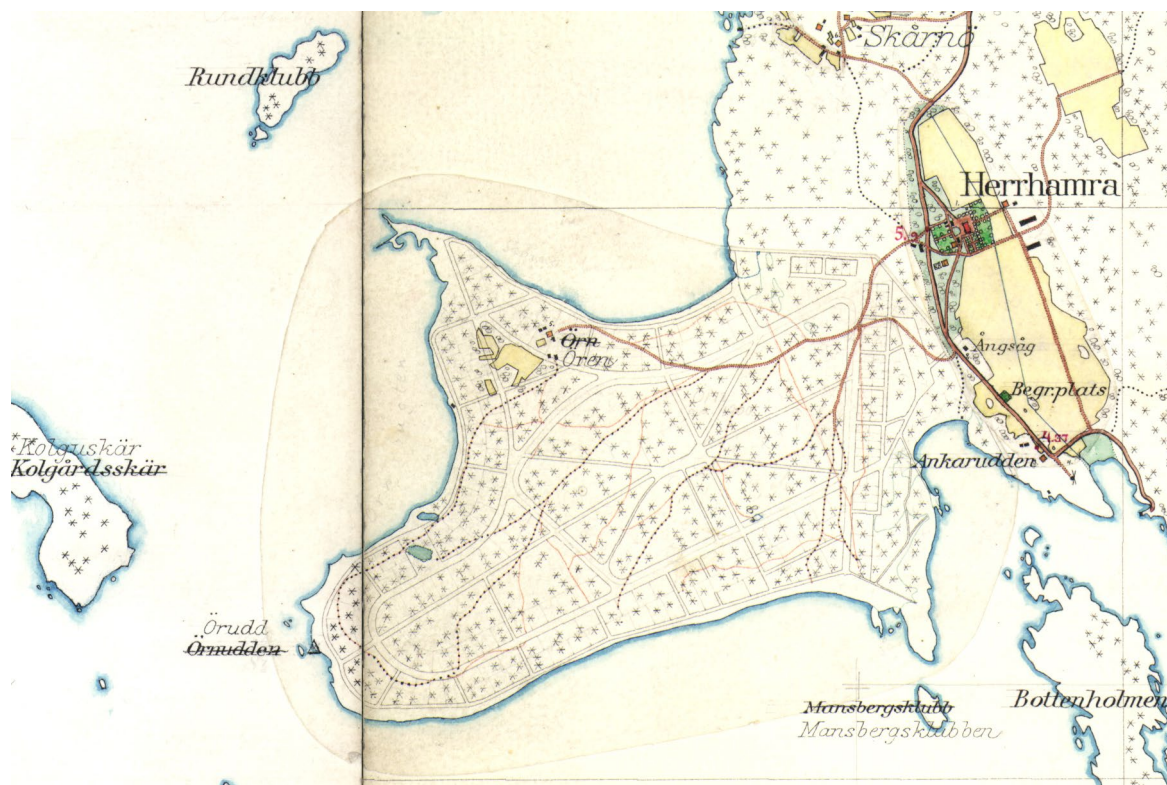
Cirka 70 meter sydost om den stora parkeringen i väster (P5 i bilaga 5) finns två stenrösen. De är ca 8,5–9,5 meter i diameter och drygt 1 meter höga. De är byggda av rundade strandstenar 0,1–0,3 meter stora. Båda rösen har mittgrop. Rösen ser ut som gravar från bronsåldern (ca 1500 f. Kr.–500 f. Kr.) men de ligger bara cirka 6 meter över havets nivå. Land som numera ligger cirka 15 meter över havet var strandkant under bronsåldern. Rösen kan vara så kallade farledsgravar för avlidna sjömän från 1000-talet och framåt. Det finns också en annan teori om gravarnas ursprung. På en sjömätningsskarta från 1700-talet finns det utskrivet "Tornet på Thorö udd" på den plats där rösen är belägna. På en karta från 1745³ finns linjen "linea på Landsorts Båk" och linjerna "lineer på Röko" markerade. De sistnämnda är dragna mot en punkt på Örudden som verkar stämma överens med rösenas läge. Man kan alltså tänka sig att det på rösen stått någon form av torn, troligtvis i trä, som använts vid sjömätningarna som gjordes på 1700-talet. Dessa rösen är inte registrerade som fornlämningar.

Cirka 50 meter söder om vägen i strandavsnitt C finns två registrerade fornlämningar. De är sannolikt uppförda under 1940-talet som skyttevärn. Fler lämningar av samma karaktär finns i området. Fornlämningar är skyddade enligt lag och får inte skadas på något sätt. Det krävs tillstånd från länsstyrelsen om man på något sätt ämnar ändra eller skada en fornlämning.

Tidigare exploateringsplaner på Ören

Det fanns stora och visionära planer för Ören vid slutet av 1800-talet. År 1899 presenterade dåvarande ägaren till Herrhamra gods, Carl Nissen, ett förslag till exploatering av Örudden, "Hafsbad- och kuranstalten ÖRN". Det var ett storskaligt projekt som presenterades i ett häfte med mycket lyrisk och poetisk text. Man skulle ansluta till Nynäsbanan, som då var under byggnad, med en 1,8 mil lång järnväg ner till Ören. Inom området, som omfattade cirka 200 hektar, skulle det uppföras hotell, restaurang, badhus, cirka 150 bostäder, idrottsplats och parkanläggning. Runt området skulle det anläggas en spårväg. Projektet genomfördes aldrig. Planerna finns avbildade i häradsekonomiska kartan (1901-1906), se figur 2.

³ Lantmäteriets centrala arkiv, akten A103-3:1

Figur 2. Sammanfogning av den Häradsekonomiska kartan för Refskär och Torö. På kartan syns torpet som idag kallas Örentorp, planerna för en kurort med vägar och indelningar i olika kvarter, samt två vattensamlingar i väster som kallas Åtlöts stora och lilla bäcken eller Åtlöts stora och lilla tjärn.

1937–38 inleddes avstyckningarna på Stenstranden och ett flertal tomter bildades. Ytterligare några avstyckningar gjordes sedan under 1940- och 50-talet. Dåvarande ägaren till Herrhamra gods ansökte sedan hos länsstyrelsen att få en avstyckningsplan med cirka 50 tomter.

Avstyckningsplanen fastställdes 1939. Samtliga tomter inom avstyckningsplanen fastighetsbildades och det fanns inga hinder för att bygga. Det blev dock endast ett fåtal tomter som såldes och bebyggdes. Skälet till detta var att Herrhamra gods bytte ägare kort därefter och den nye ägaren genomförde inte planerna.

I slutet på 1970-talet togs diskussioner upp med Björn Stampe, ägare till Herrhamra gods, att upphäva avstyckningsplanen mot att det bildades en detaljplan för 14 fritidshus samt att lägga ut området som naturvårdsområde. Länsstyrelsen beslutade 1982 att upphäva den gamla avstyckningsplanen, fastställa den nya byggnadsplanen och bilda ett naturvårdsområde.

Avstyckningarna kan ses i ekonomiska kartan från 1951, samt i den byggnadsplan som fortfarande gäller i dag.

Figur 3. Utsnitt från plankartan för gällande byggnadsplan (B542) på Ören. Området i norr med blå kantlinje undantogs från fastställelse av länsstyrelsen och ingår i naturreservatet.

Övrig historik/bebyggelse

På Örens nordvästra del finns en rektangulär damm. Tidigare fanns två vattensamlingar vilka benämnts Åtlöts stora och lilla bäcken (bäcken i betydelse liten vattensamling) eller Åtlöts stora och lilla tjärn. Båda dessa har kulturhistoriskt intresse då åtminstone den ena i gammal tid försetts med en grävd förbindelse med havet och kunnat användas som hamn för små båtar. Dammarna syns på Häradsekonomska kartan från början av 1900-talet, se figur 2.

Bebyggelsen utmed den väg som leder till strandavsnitt G började bebyggas i mitten av 30-talet. Bland de första som byggde var bröderna Nils och Verner Nilsson vilka försörjde sig som fiskare. Vid strandavsnitt G byggdes en brygga, ett antal bodar där man förvarade fiskeredskap och ställningar för att rensa sina strömmingsnät. Två av bodarna byggdes av dåvarande landsfiskalen. Ägare av Rundklubben har alltid haft sin båt uppdragen på allmänningen vid strandavsnitt G.

Tornet på fastighet Ören 1:94 är enligt Fortifikationsverket ett så kallat LS-torn (Luftskyddstorn). LS-tornen uppfördes till stor del under beredskapstiden, åren 1940-45. Från början sköttes luftbevakningen i Sverige av landstormssoldater, men ersattes senare av lottor. Att bemanna en luftbevakningsstation var en fosterländsk handling och många frivilliga erbjöd sig att bevaka lufrummet runt tornen. Lottorna som arbetade i tornen kallades för tornsva och så fort de fick syn på ett flygplan, fallskärmshoppare eller dylikt skulle detta rapporteras in telefonvägen med en viss

sifferkod. Lottorna arbetade i fyra timmarspass och det var ett tiotal som bemannade varje torn. Från tornen hade man även koll på eventuell brandrök och även kommande väderprognos. Efter krigstidens slut avvecklades den manuella luftbevakningen och många torn övergavs, en del torn övertogs av flygvapnet och moderniserades med automatisk radar och optisk luftbevakning istället. Många torn som vid detta tillfälle övergavs är idag rivna. Tornet är privatägt.

Planer och förordnanden som gäller på Ören

(Avser hela Ören, det vill säga även områden som ligger utanför Örens naturreservat)

Detaljplan

En byggnadsplan med 14 byggrätter för fritidshus fastställdes 1982. Samtidigt upphävdes den avstyckningsplan som funnits sedan 1939. Byggnadsplanens planbestämmelser ändrades 1988 beträffande exploateringsgraden för uthus. Efter plan- och bygglagens införande 1987 har begreppet byggnadsplan utgått och ersatts av detaljplan.

Strandskydd

För hela Ören gäller utökat strandskydd på 300 meter. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för växt- och djurlivet.

Enligt miljöbalkens 7 kapitel 15 § gäller:

Inom ett strandskyddsområde får inte

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
3. grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 1 och 2, eller
4. åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. *Lag (2009:532).*

Allemansrätten

Enligt regeringsformen framgår att alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Vad allemansrätten innebär eller omfattar har dock inte angetts i någon lagtext.

Allemansrätten är en förmån som inte finns i många andra länder. Den kan beskrivas som en befogenhet för var och en att i viss utsträckning, och med vederbörlig hänsyn, nyttja annans fastighet. Denna begränsade rätt att använda annans fastighet kräver både ansvar och omdöme. Nyttjandet får alltså inte gå så långt att ägaren - eller annan med särskild rätt till fastigheten - tillfogas nämnvärd olägenhet eller skada. Den grundläggande innebörden av denna befogenhet är att var och en fritt kan färdas över annans mark, framför allt till fots, samt under kortare tid uppehålla sig där och även plocka blommor, bär och svamp.

En central roll för tolkningen av begreppet allemansrätt är definitionen av tomtens storlek och hur långt fastighetsägarens hemfridsintresse kan anses gå. Ordet "tomt" ger uttryck för att man inte utan lov får vistas så nära bostadshus att man är störande för de boende. Vad som skall anses utgöra tomten är inte alltid lätt att avgöra. Ibland finns staket, som naturligtvis är avsett att utvisa tomtgränsen. Men staketets placering är inte avgörande. Ägaren till en fastighet kan alltså inte anlägga ett tomtstängsel långt ut i terrängen med krav på att marken innanför skall godtas som tomt där tillträde är förbjudet. I tveksamma fall måste bedömningen bli beroende av flera omständigheter, såsom bostadshusets belägenhet, den kringliggande terrängens utseende, med mera.

En stor del av halvön Ören upptas av Örens naturreservat, dit allmänheten har tillträde med de restriktioner som följer av naturreservatsbestämmelserna. På Ören finns också ett stort antal privata fastigheter där det råder allemansrättsliga principer. På de privata fastigheterna krävs att områdets besökare visar hänsyn och respekterar den så kallade hemfridszonen.

Reveluddens naturreservat

På Ören finns ytterligare ett naturreservat som bildades 1966. Det är Reveluddens naturreservat som omfattar den nordvästra udden på Ören. Ändamålet med reservatet är att bevara ett vackert och intressant strandområde som är ovanligt för länet och som är av betydelse ur naturvårdssynpunkt, särskilt för fågellivet och den skyddsvärda floran.

Natura 2000

Länsstyrelsen fastställde 2007 en bevarandeplan för Natura 2000-området Reveln-Kolguskär (SE 0110082) som ligger inom både Reveluddens och Örens naturreservat. Bevarandeplanen reviderades 2016. Inom Örens naturreservat finns naturtyperna "Driftvallar (1210)" och "Sandstränder vid Östersjön (1640)". Dessa naturtyper finns längs stranden vid Årtlöt på västra sidan av Ören. Inom Reveluddens reservat är de utpekade naturtyperna "Driftvallar (1210)", "Slätterängar (6510)", "Strandängar vid Östersjön (1630)" samt "Torra hedar (4030)".

Slitage- och störningskänslighet

Slitage

Inom reservatet finns områden som är särskilt känsliga för slitage. Nedan beskrivs dessa områden och vilka åtgärder som föreslås för att minska slitage.

De mattor av mjölon och ljung som växer på de torra markerna nära stränderna trampas lätt sönder. Även den särpräglade strandvegetationen på stränderna är känsliga för tramp. I dagsläget förekommer denna typ av slitage mest vid den stora södra allmänningen vid Stenstranden (B). Om behov uppstår föreslås besökare kanaliseras till redan upptrampade stigar för att minska slitage på vegetationen. Även spänger kan behöva uppföras.

Nära stränderna växer många martallar. Det händer att martallarna skadas av klättring samt genom att grenar bryts för att användas som bränsle vid eldning (trots nuvarande eldningsförbud i hela reservatet). Vid eldning uppstår även risk för att sten, block och hällar skadas. För att motverka slitage på vegetation och mark samt tillgodose önskemålet att kunna elda och grilla i reservatet kommer detta tillåtas på anordnade platser. Se avsnittet *Eld-/grillplatser* i kapitlet Åtgärder och anordningar för friluftslivet.

I reservatet förekommer även att besökare bygger olika typer av konstruktioner av klapperstenen längs stenstranden. Det kan vara torn, men även större formationer, exempelvis eldstäder, "värn"/vindskydd med mera. Detta gör att upplevelsen av att besöka ett naturligt format landskap försvinner. Det kan också ha negativ inverkan på vissa växter och djur. Föreskriften som tidigare förbjöd besökare att plocka stenar har därför kompletteras med ytterligare förbud mot att flytta, föra bort, och bygga torn eller liknande av stenar. För att tydliggöra detta bör skyltning om detta förbud utökas.

I reservatet förekommer även ett periodvis omfattande slitage utmed vägen då det stundtals är mycket högt besöksstryck i reservatet. Detta sker främst i samband med bra våg- och vindförhållanden och/eller tävlingar då hundratals surfare kan söka sig till Ören. När parkeringsplatserna är fulla väljer ofta besökarna att parkera i terrängen, dels på plan mark som idag upplevs som parkeringsplatser (ett 30-tal bilplatser) samt utmed vägen, främst i söder. Det

förekommer även att fyrhjulingar eller andra motordrivna fordon körs ner på stränderna vilket medför slitage på mark och vegetation.

För att tillgodose syftet med reservatet samt för att förhindra markslitage i terrängen har C-föreskrifterna kompletterats med förbud att framföra motordrivet fordon utanför befintlig väg på såväl snötäckt mark som barmark (C8). Vidare kan parkering i terräng längs vägen förhindras genom att B-föreskrifterna kompletterats med en föreskrift (B4) som möjliggör att placera ut fysiska hinder, till exempel stockar, natursten och annan avhållande anordning, utanför vägområdet. Stockarna kan då även fylla en funktion som faunadepå för att gynna bland annat insekter. Detta bedöms vara relevant främst på den kommunägda marken (Ören 1:110). Det bedöms även finnas behov av att utöka antalet parkeringsplatser. Platser med nya parkeringar presenteras i avsnittet *Parkeringsplatser* i kapitlet Åtgärder och anordningar för friluftslivet.

Slitage på känslig mark och vegetation bör uppmärksammas av reservatsförvaltaren eller den förvaltaren utser så att åtgärder kan vidtas för att förhindra ytterligare skador.

För att minimera slitage från besökare bör arrangörer för aktiviteter med fler än 30 deltagare kontakta reservatsförvaltaren för dialog om genomförande. Vidare krävs markägarens tillstånd för större evenemang. Detta anges under avsnittet Upplysningar i reservatsföreskrifterna.

Störning

En stor del av halvön Ören upptas av Örens naturreservat, dit allmänheten har tillträde med de restriktioner som följer av naturreservatsbestämmelserna. På Ören finns också ett stort antal privata fastigheter där det råder allemansrättsliga principer. På de privata fastigheterna krävs att områdets besökare visar hänsyn och respekterar den så kallade hemfridszonen. För att tydliggöra var de privata fastigheterna är belägna bör reservatsgränserna markeras ut även på stränderna, se avsnittet "Skyltar samt utmärkning av reservatets gränser" under kapitlet Åtgärder och anordningar för friluftslivet. Läs mer om allemansrätten under avsnittet Planer och förordnanden som gäller på Ören.

Invasiva arter

På ett par platser har invasiva arter uppmärksammats i reservatet. Det rör sig om ett litet bestånd av parkslide (strandavsnitt D) och vresros (strandavsnitt G och H). Det har även uppmärksammats att trädgårdsväxter planterats inom reservatsområdet (längs vägen mellan strandavsnitt C och B). Samtliga invasiva arter och inplanterade växter ska avlägsnas från reservatsmarken. Platserna för de invasiva arterna måste hållas under uppsikt så att bekämpningen ger fullgott resultat. Reservatsföreskrifterna har kompletterats med en föreskrift som förbjuder införande och utsättning av för trakten främmande växt- och djurarter i reservatet (A9).

2. Plan för reservatets skötsel

Övergripande mål och skötsel

Det övergripande målet med skötseln är att uppfylla syftet med reservatet. Av beslutet framgår att syftet med naturreservatet är att bevara ett område av stor betydelse för friluftslivet samt att skydda områdets geologiska värden och den speciella florin och faunan. Skyddet av området ska även bidra till att uppnå gynnsam bevarandestatus för livsmiljöer och arter från EU:s art- och habitatdirektiv som är utpekade i området.

Målet med reservatets skötsel ska uppnås genom att

- reservatet vårdas så att nuvarande naturmiljö bevaras och naturvärdena i skogen förstärks, bland annat genom att delar av skogen i huvudsak lämnas för fri utveckling, andra delar

sköts med naturvårdsinriktad skötsel genom försiktig plockhuggning eller gallringar och viss tillskapande av död ved,

- gamla, grova eller på annat vis skyddsvärda träd, särskilt tallar och i vissa områden aspar, friställs genom röjning, gallring, frihuggning eller ringbarkning av konkurrerande vegetation
- särskilt skyddsvärda arter ges goda förutsättningar att finnas kvar och utvecklas,
- invasiva främmande arter bekämpas
- skogsåtgärder bedrivs med stor hänsyn till naturvårdens och friluftslivets intressen,
- reservatsförvaltaren eller den förvaltaren utser uppmärksammar eventuella problem med slitage inom reservatet genom regelbunden översyn samt tillser att information om tillkommande stängsel, skyltar och andra anordningar som hindrar allmänhetens framkomlighet förs vidare till berörd myndighet,
- förutsättningarna för det rörliga friluftslivet stärks genom anordningar såsom rast- och grillplatser, informationsskyltar, torrtoaletter och utökning av parkeringsplatser.

Skötselområden

Reservatet är indelat i 8 skötselområden. Indelningen baseras på ägoförhållanden, naturtyp och områdenas naturvärden och behov av skötselåtgärder. Områdena redovisas på skötselplanskartan, bilaga 4, samt som delkartor vid beskrivningen för respektive område.

Allmänt om skogsskötseln

Skogen på Ören har höga värden med en för länet ovanlig naturtyp. Skogsmarken är strövvänlig vilket bidrar till de höga rekreationsvärdena. Skogsbruksåtgärder bör därför anpassas till detta. Vid skötselåtgärder skall hänsyn tas till hållbyggande och andra fåglar, samt andra djur, genom att lämna kvar ihåliga eller andra boträd, samt fruktbärande träd och buskar. Skogsåtgärder ska utföras utanför häckningstid. Död ved lämnas kvar i viss mängd för att gynna bland annat vedlevande insekter, lavar och svampar.

Kommunen kommer bedriva en naturvårds- och friluftslivsinriktad skötsel på sin fastighet. Skogen sköts så att de höga naturvärdena bibehålls och så att det växt- och djurliv som är knutet till skogarna har förutsättningar att leva kvar. Ingen nyanläggning av skogsbilvägar tillåts, utan virkestransport sker på redan befintligt vägnät. Skogsmaskiner tar största möjliga hänsyn så att strandhaken som löper över Ören bevaras. Eventuella avverkningar och transporter inom området sker på tjälad eller torr mark. Träd som utgör fara för besökare, t.ex. rotvältor eller hängande träd fälls och läggs åt sidan.

Nedan anges preciseringar för de olika skötselområdena.

Skötselområde 1: Strandskog i söder

Områdesbeskrivning

Området är cirka 9,0 hektar. Skogen utgörs av en vindpinad tallskog med ljung, lingonris och mjölon som undervegetation. Träden tjänar som skydd för innanför liggande områden. Den hedtallskog som under lång tid fått utvecklas fritt längs med Örens kust har mycket höga entomologiska värden. I området finns mycket gammal tall som i kombination med solbelysta sandiga miljöer är intressant för vissa insekter. Tack vare de speciella lokalklimatologiska förhållandena är de partier med grov tallskog som bildar kant mot stränderna de allra mest intressanta. 2020 uppmärksammades ett litet bestånd av parkslide inom nyckelbiotopen (strandavsnitt C).

I skötselområdet finns två nyckelbiotoper utpekade av Skogsstyrelsen 2006 och 2007.

Nyckelbiotop N180-2007 (1,7 ha), som utgör halva skogen vid den stora allmänningen, består av senvuxen talldominerad sandbarrskog på grusig småstenig mark. Här finns inslag av gammal senvuxen gran och enstaka inslag av en, bland annat två gamla grova enar i nordöstra delen. Den ena med en brösthöjdsdiameter på 22 cm. En av enarna har skadats på senare tid. Närmast havsstranden är träden lågvuxna och vindpinade. Frekvensen av död ved är sparsam. Naturvärdena är främst knutna till den gamla senvuxna tallskogen i kombination med torr grusig mark och enstaka förekomst av död ved. Kläckhål av obestämda skalbaggar har observerats på såväl gammal levande tall som gammal grov tallåga.

Nyckelbiotop N 1812-2006 (2,8 ha) utgörs av två allmänningar samt av skog på insidan av den skarpa kurvan i väster. Även denna nyckelbiotop är en sandbarrskog med gammal senvuxen tall som dominerande trädslag.

Bevarandemål

- Arealen gammal sandbarrskog ökar (4,5 ha (nyckelbiotoperna))

- Skogens genomsnittliga beståndsålder överstiger 100 år
- Det finns död ved i olika nedbrytningsstadier
- Arter typiska för naturskogsartade sandbarrskogar som är knutna till denna miljö ska ges goda förutsättningar att leva kvar och helst öka
- Området är fritt från invasiva arter

Skötsel

Skogsmarken avsätts för naturvårdsändamål och lämnas i huvudsak för fri utveckling. Punktinsatser kan behöva göras för att bibehålla områdets naturvärden. Särskilt ska de entomologiska värdena beaktas och förekomsten av död ved i olika nedbrytningsstadier ska finnas. Gamla tallar bör friställas från konkurrerande yngre träd. Detta kan ske genom ringbarkning för att öka förekomsten av död ved. För att gynna tillväxten och kronutvecklingen av ung tall är det viktigt att röjning av självföryngrad tall sker. Besökare kan behöva kanaliseras till vissa stigar för att undvika slitage. Detta gäller framförallt den stora allmänningen vid Stenstranden. Insatser kan behöva göras för att behålla framkomlighet. Beståndet av parkslide bör bekämpas och hållas under uppsikt.

Skötselområde 2: Äldre barrskog

Områdesbeskrivning:

Området är cirka 28,1 hektar stort och består av äldre barrskog, främst tall, i den inre delen av reservatet och vidare upp mot nordväst. På sina håll är skogen urskogsläk, orörd och med stor andel senvuxna och mycket gamla träd. Naturvärdena är främst kopplade till gammal skog på sandig-grusig mark. Kombinationen mycket gammal tall med solbelysta sandiga miljöer är intressant för vissa insekter. Bitvis är underväxten av självföryngrad tall stor och på flera håll saknas död ved. Två nyckelbiotoper och ett naturvärde utpekade av Skogsstyrelsen 2006 och 2007 ingår i skötselområdet. Nyckelbiotopen N 179-2007 (1,4 ha) ligger i reservatets östra del och består av en

äldre sandbarrskog dominerad av tall men med inslag av olikåldrig gran. I den norra delen av nyckelbiotopen finns en skarp höjdskillnad i form av en krönrygg.

Nyckelbiotop N 1804–2006 (3,7 ha) finns i nordvästra delen av reservatet och utgörs av en sandbarrskog där naturvärdena främst är knutna till kontinuitet av gammal barrblandskog i kombination med sandig-grusig mark med intressant marksvampflora.

Naturvärdet N 1805–2006 (2,1 ha) i reservatets sydvästra del består av en äldre barrblandskog på sandig mark. Beståndet är olikåldrigt och flerskiktat. Bitvis är området mycket tätbevuxet.

Övrig skog är sådan som är avsatt som NO respektive NS i kommunens skogsbruksplan. Åldern på denna skog varierar mellan drygt hundra år till närmare två hundra år.

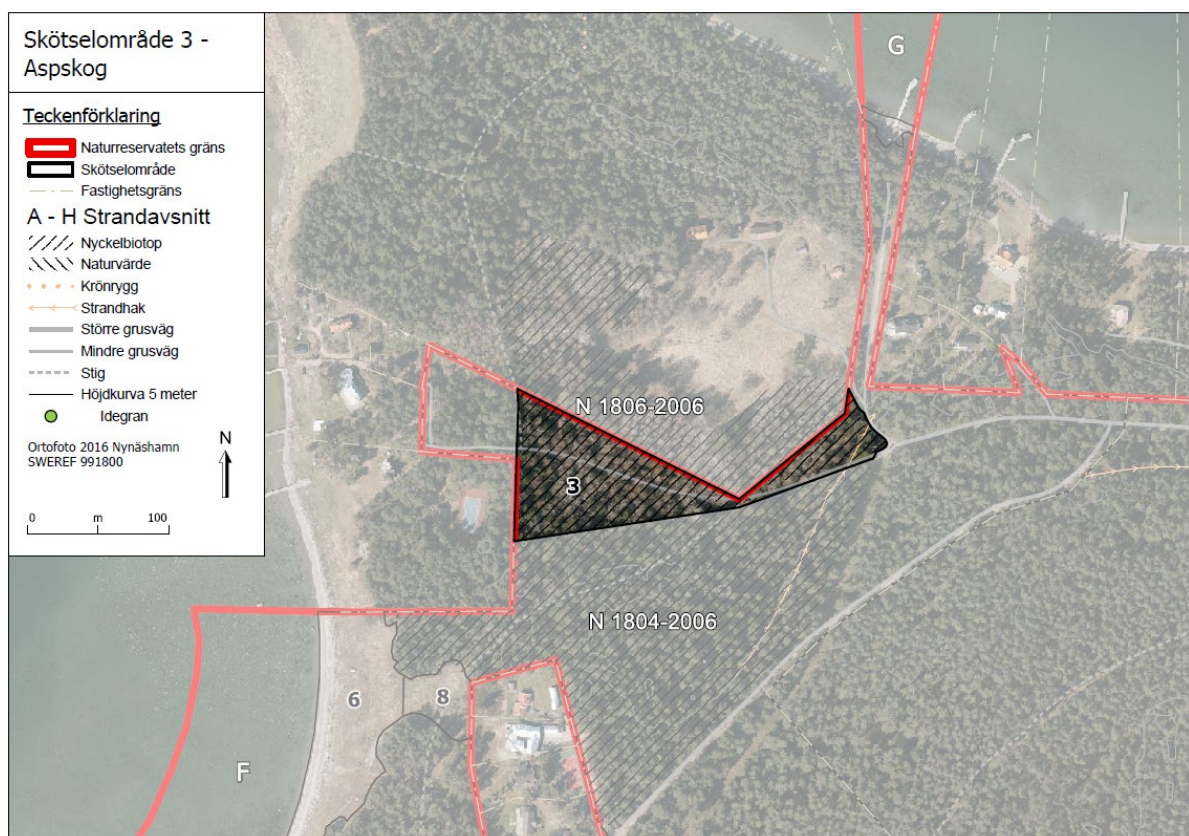
Bevarandemål

- Arealen skog som är äldre än 150 år (6,7 ha, beståndsdata 2017) ökar
- Det finns död ved i olika nedbrytningsstadier
- Arter typiska för naturskogsartade sandbarrskogar som är knutna till denna miljö ska ges goda förutsättningar att leva kvar och helst öka i antal
- Området är fritt från invasiva arter

Skötsel

Skogsmarken avsätts för naturvårdsändamål och lämnas i huvudsak för fri utveckling. Punktinsatser kan dock behöva göras med tanke på områdets flora- och faunavärden. För att bevara och höja befintliga naturvärden i området kan det vara positivt med en försiktig successiv plock- och luckhugning. I första hand bör konkurrerande underväxt av gran och på sina håll även tall tas bort för att gynna olikåldrig tall. Gamla granar bör dock inte avverkas. Stående och liggande död ved ska bevaras. Insatser kan behöva göras för framkomlighet.

Skötselområde 3: Aspskog öster om Stensvik, nyckelbiotop N 1806–2006

Områdesbeskrivning

Skötselområdet (1,1 hektar) utgörs av en gammal aspdominerad skog på tidigare beteshävdad mark. Området är en del av en nyckelbiotop som pekats ut av Skogsstyrelsen 2006 (N 1806-2006) och sträcker sig delvis utanför reservatet Ungefär en tredjedel av nyckelbiotopen ligger inom naturreservatet, medan resterande del ligger på privat mark. Av den del som ligger inom reservatet finns en hög förekomst av gamla aspar, men få efterträdare. Det finns även en hel del björk och underväxt av ung gran. Naturvärdena är främst knutna till gammal asp, buskbryn och intressant vedsvampflora och värdefull kryptogamflora.

Bevarandemål

- kontinuiteten av gammal asp och andra äldre/grövre lövträd bevaras
- det finns både stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier

Skötsel

Kontinuerligt gallra bort framförallt konkurrerande gran. För att underlätta självföryngring kan mindre gläntor behöva skapas med en försiktig luckhugning. Enstaka gamla risiga granar bör sparas till skydd för fåglar. Viss mängd död ved, både liggande och stående lämnas kvar för att gynna vedsvampar och insekter. Vid behov ringbarkas i huvudsak asp för att skapa stående död ved.

Skötselområde 4: Yngre barrskog

Områdesbeskrivning

Skogen är cirka 18 hektar och består av yngre enskiktad tallskog med inslag av tallöverståndare och talldominerad barrblandskog. Skogen består främst av en mosaik av olika likåldriga skogspartier

med ett åldersspann från cirka 30 år till cirka 70 år. Delar av skogen brann på 50-talet. Skogen är strövvänlig med blåbär och lingon i fältskiktet. Död ved och äldre träd förekommer sparsamt.

Bevarandemål

- Skogen utvecklas mot en äldre talldominerad barrskog med i huvudsak flerskiktat trädskikt med inslag av riktigt gamla träd spritt i beståndet
- Död ved finns i olika nedbrytningsstadier

Skötsel

Området sköts genom en naturvårds- och friluftslivsinriktad skötsel. Skogen sköts så att naturvärdena bibehålls och förstärks så att det växt- och djurliv som är knutet till skogarna har förutsättningar att leva kvar. För att skapa dynamik kan mindre luckor huggas upp. Uppväxande gran gallras bort till förmån för tall.

Den privatägda skogen - riktlinjer

På huvuddelen av skogsmarken bedrivs skogsbruk. Inför åtgärder i reservatsområdets privatägda del bör samråd ske med reservatsförvaltaren om planerade åtgärder. Det är viktigt att kommunen får denna information i förväg för att kunna svara på frågor från allmänheten, samt kunna ta ställning till om eventuellt tillstånd eller dispens behövs från reservatsföreskrifterna. Planeras skogsbruksåtgärder som avviker från nedan beskrivna riktlinjer i skötselområde 5 skall tillstånd sökas hos Nynäshamns kommun enligt föreskrift A15. I områden som Skogsstyrelsen pekat ut som nyckelbiotoper och naturvärden får inget skogsbruk bedrivas enligt reservatsbeslutet (föreskrift A8). Föreskrift D2 möjliggör skötsel av skogsmarken. Föreskriften har kompletterats med skötsel av skog eftersom den nya föreskriften C8 förbjuder körning med motorfordon utanför befintlig väg på såväl snötäckt mark som barmark.

Skötselområde 5: Privatägd barrskog

Områdesbeskrivning

Arealen på skötselområdet är cirka 47,9 hektar.

Skogen består av tidigare gallrad tallskog på sandig-grusig mark. Skogen är relativt enskiktad och välsluten. Åldern på träden varierar mellan cirka 40-130 år. Trädåldrarna är koncentrerade i likåldriga bestånd i olika åldersgrupper. I den dominerande arealen, cirka 70%, är träden i åldern 110-130 år och marken relativt mager.

Förekomsten av gran är sparsam. Det finns ett mindre bestånd med gran i 60-årsåldern strax öster om nyckelbiotopen (N 179-2007 som ingår i skötselområde 2). Detta område är delvis stormskadat. I anslutning till nyckelbiotopens östra del finns ett litet fuktdrag med inslag av al. I övrigt saknas inslag av lövträd.

Cirka 200 meter öster om nyckelbiotopen finns två hopväxta gamla grova idegranar samt någon yngre individ. De bör gynnas genom frihuggning.

Markvegetationen domineras av blåbär- och lingonris. Områdets naturvärden bedöms inte uppfylla kriterierna för nyckelbiotopstatus eller objekt med höga naturvärden men området betingar ändå vissa naturvärden knutna till den allt mer ovanliga och säregna biotoptypen sandbarrskog. Med stigande ålder och bevarande av trädkontinuitet kommer områdets naturkvaliteter stiga avsevärt med äldre tallskog. Många ovanliga och krävande marksvampar är beroende av gammal barrskog i kombination med sandig-grusig mark.

Bevarandemål

- Sandbarrskog med bibehållen trädkontinuitet inom området som helhet med förekomst av spridda äldre tallar
- Förekomst av stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier

Skötsel - riktlinjer

Ska naturvärdena förstärkas är målet att inte bryta den skogliga kontinuiteten genom kalavverkning. Den skogliga skötseln bör därför ske genom kontinuitetsskogsbruk. Viktiga faktorer är att alltid bevara ett tillräckligt antal gamla träd inom området och att föryngring kan ske genom självföryngring. De identifierade idegranarna gynnas genom frihuggning.

De geologiska värdena på Ören är höga. Det är därför av stor vikt att transporter sker på redan befintliga körvägar, att skogsmaskiner tar största möjliga hänsyn så att strandhaken som löper över Ören bevaras, samt att eventuella avverkningar och transporter inom området sker på tjälad eller torr mark.

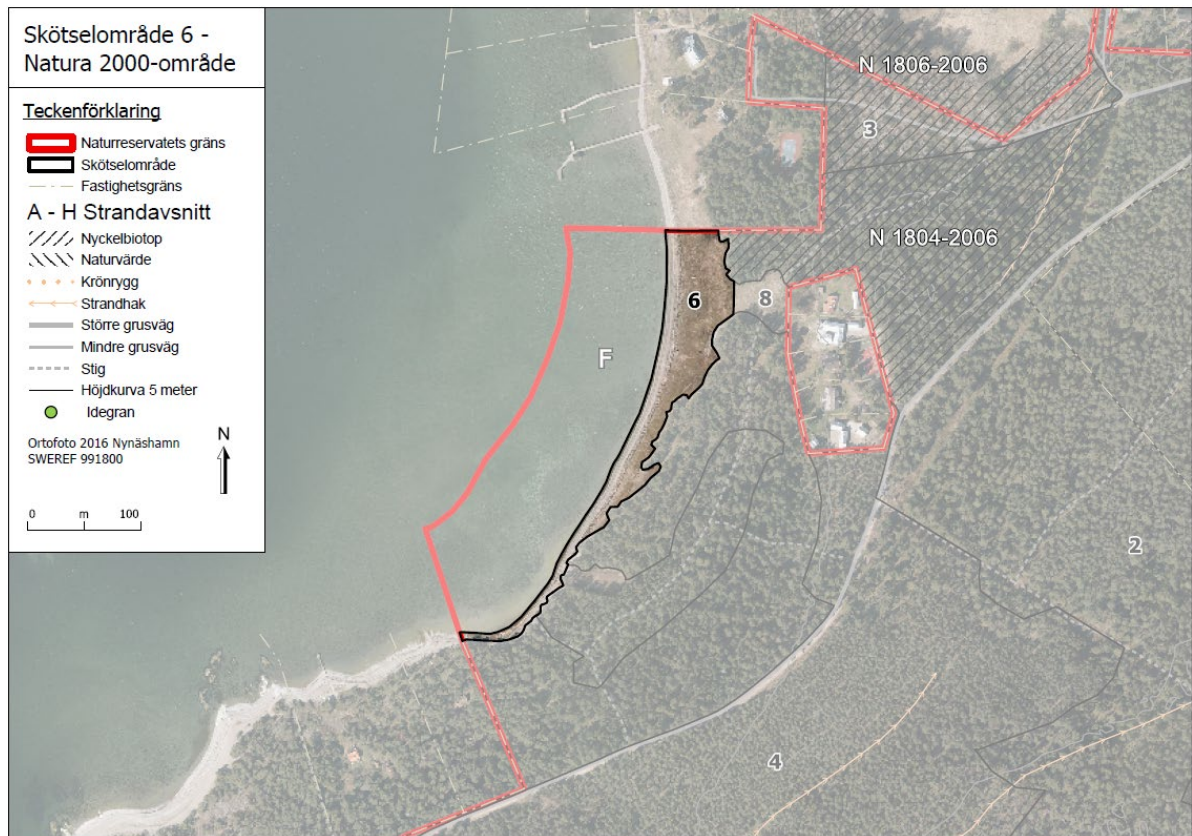
Utöver skogsvårdslagens principer bör följande iakttas:

(Riktlinjerna är hämtade från länsstyrelsens beslut om naturvårdsområde daterat 22 februari 1982 och finns även med i nuvarande reservatsbeslut.)

Vid avverkningar begränsas hyggesarealen till cirka 2 hektar. Lövträd och lövdungar sparas. Avverkning och drivning av virke ska ske under årstid då risk för körsador är minimala. Uppstår ändå skador ska dessa lagas. Ris, toppar och grenar ska tas bort från stigar och utsiktspunkter. Avverkade områden självföryngras genom att ställa fröträd, cirka 100 per hektar. Ingen markberedning eller stubbrytning görs i området.

Hyggesareal, markberedning, stubbrytning och föryngring har förts in i föreskriften A15 för att förtydliga nuvarande besluts föreskrift A14 som kräver kommunens tillstånd för att "avverka eller utföra andra skogliga åtgärder utöver vad som framgår av bifogad skötselplan."

Skötselområde 6: Natura 2000-området Reveln-Kolguskär (SE 0110082)

Områdesbeskrivning

En del av Natura 2000-området Reveln-Kolguskär (SE0110082) finns i den västra delen av Örens naturreservat. Området är ett strandparti med naturtyperna "Driftvallar (1210)" och "Sandstränder vid Östersjön (1640)". Länsstyrelsen har fastställt en bevarandeplan för området. Enligt EU:s art- och habitatdirektiv ska bevarandeplanen skydda dessa två livsmiljöer. Driftvallarna finns längst i söder av stranden och utgörs av tångvallar som sköljts upp på stranden. Här växer den för livsmiljön typiska arten marviol och olika arter av mållor. Resterande del av området utgörs av "Sandstränder vid Östersjön". Här växer de för livsmiljön typiska arterna strandvial och marviol men även strandråg och saltarv. Längs stranden finns rester av anordningar för båtupptagning, fiskeverksamhet, båtar samt picknickbord och utemöbler. Inget av föremålen är ditplacerat av kommunen.

Bevarandemål (från Natura 2000-områdets bevarandeplan)

Driftvallar (1210)

- Arealen (0,05 ha) driftvallar ska bibehållas.
- Det sker kontinuerligt tillskott av driftmaterial i form av blåstång och säv samt annat organiskt material.
- Driftvallarna hyser samhällen av kvävegynnade, annuella växter, och vegetationen varierar med åldern på driftvallarna.
- Driftvallarna hyser en rik insektsfauna samt vissa kräddjur.
- Välutvecklade driftvallar är en viktig miljö för näringssökande, rastande vadare.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel marviol, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Sandstränder vid Östersjön (1640)

- Arealen (0,9 ha) sandstränder vid Östersjön ska bibehållas.
- Intakt markvegetation.
- Måttligt slitage från rörligt friluftsliv.
- Rik insektsfauna.
- Ingen förekomst av onormala mängder tång och alger.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel marviol, ska finnas i livskraftiga bestånd.

I bevarandeplanen (2016) anges att det råder gynnsamt bevarandetilstånd för båda naturtyperna. Hot mot naturtyperna är bland annat slitage och störningar av det rörliga friluftslivet, städning av stränderna där till exempel blåstången tas bort (med blåstångens försvinnande ändras driftvallarnas karaktär), oljeutsläpp från bland annat båtar, erosion, sandtäkt och övergödning.

Skötsel

Området kräver ingen aktiv skötsel. Bevarandeplanen anger att naturvärdena i de båda naturtyperna är beroende av att tångvallarna som drivit upp på stranden inte städas bort. En regelbunden översyn krävs för att säkerställa tångvallarnas kontinuitet.

Skötselområde 7: Stenstranden

Områdesbeskrivning

Stenstranden är det som de flesta anser kännetecknar Ören och utgörs av hela den södra och de sydvästra delarna av halvöns strandlinje. Stranden består av klappersten och på vissa platser kan man se tydliga strandvallar en bra bit upp på land som bevarats när området lyfts genom landhöjningen.

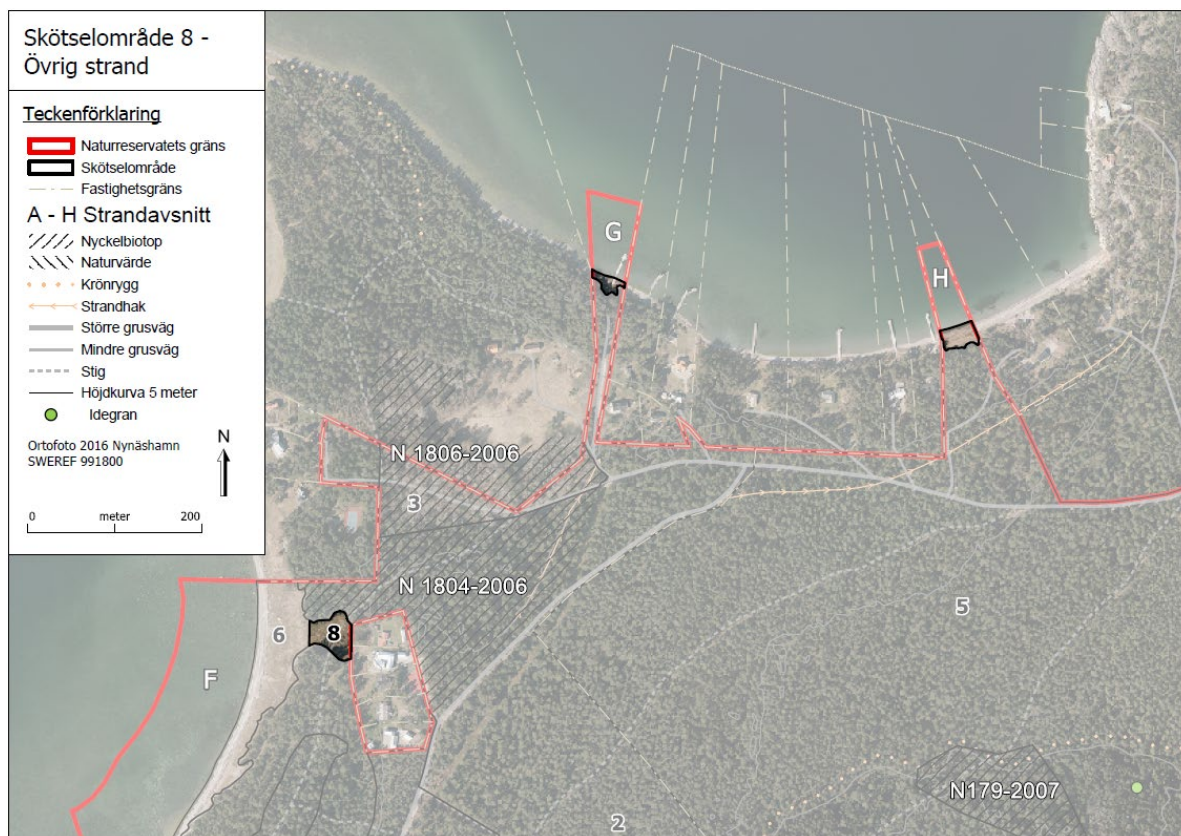
Bevarandemål

- stranden har ett naturligt utseende utan byggnationer av stenar eller annat material.

Skötsel

Rivning av stentorn och andra byggnationer på stranden vid behov. Försiktighet bör iakttas så att stenarna inte skadas.

Skötselområde 8: Övrig strand

Områdesbeskrivning

Inom reservatet finns tre mindre strandområden med i huvudsak sandstrand.

Strandavsnitt F. I väster finns en mindre strandyta (cirka 0,2 hektar) som ligger mellan ett litet villaområde och Natura 2000-området. Ytan har liknande vegetation som resterande delar av Natura 2000-området.

Strandavsnitt G. Stranden i nordväst, cirka 0,05 hektar har en fiskehistoria och det finns fortfarande mindre fiskebodan och ställningar för att hänga nät på. Fastigheten Rundklubben 1:1 har sin angöring till fastlandet/båttuppdagningsplats här. I området finns flera anläggningar som gör att området upplevs som privat, bland annat en brygga, en grillplats och ett trädäck med stolar. Området är dåligt utmärkt i terrängen (gränsmarkeringar) och saknar både skyltning och parkering. Från denna strand kan man följa vattenlinjen och bort till Reveluddens naturreservat i väster. Vid den östra sidan av området växer ett större buskage av vresros.

Strandavsnitt H. Stranden i nordost, cirka 0,1 hektar, är den strand som flest besöker för bad under sommaren eftersom vind- och bottenförhållandena är mest angenäma där och området passar bra för små barn. Längs gränsen åt väster finns ett buskage av vresros som har börjat sprida sig in på reservatsmarken.

Bevarandemål

- Stränderna har ett naturligt utseende fria från byggnationer av stenar och annat material samt är fria från invasiva arter
- Stränderna ska upplevas som allmänt tillgängliga

Skötsel

Områdena kräver liten aktiv skötsel.

Strandavsnitt F: Røj bort eventuell uppkommande trädvegetation och invasiva främmande arter, t.ex. vresros.

Strandavsnitt G: Røj bort eventuell uppkommande trädvegetation och invasiva främmande arter. Håll uppsikt över beståndet av vresros. Avlägsna alla plantor som växer upp inom reservatsområdet. Upprätta avtal med båt-, bod- och bryggägare om utformning av området så att det inte upplevs privatiserat.

Strandavsnitt H: Røj bort eventuell uppkommande trädvegetation och invasiva främmande arter. Håll uppsikt över beståndet av vresros. Avlägsna alla plantor som växer upp inom reservatsområdet.

Jakt och fiske

Jakten är förbehållen jakträttsinnehavarna och får ske enligt gällande jaktlagstiftning. Markägaren till Ören 1:90 har jakträtten inom hela reservatet. För kommunens mark (Ören 1:110) gäller ett arrendeavtal som löper till och med år 2031. En ny C-föreskrift (C8) har föreslagits vilken förbjuder framförandet av motordrivet fordon utanför befintlig väg på såväl snötäckt som bar mark. Vidare föreslås en undantagsföreskrift att detta inte gäller för jakträttsinnehavaren (D3), varför jakt fortsättningsvis kan fortgå som tidigare. Vid uttransport av fällt vilt bör dock inte tyngre fordon än terrängskoter (enligt lagen 2001:559 om vägtrafikdefinitioner), till exempel så kallad fyrhjuling, användas. Det är angeläget att uttransporten görs så att minsta möjliga skada på mark och vegetation uppstår.

Fiske regleras inte i reservatsföreskrifterna.

Åtgärder och anordningar för friluftslivet

Mål

- Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättsliga principer, men med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna,
- reservatets gränsmarkeringar ska vara i gott skick,
- områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och förhöja upplevelsen av området,
- informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

Målet ska uppnås genom att:

- Informations- och vägvisningsskyltar sätts upp,
- områdets tillgänglighet är väl beskriven på kommunens webbplats,
- fler parkeringsplatser anläggs (se tillkommande parkeringsplatser i bilaga 5),
- gränsmarkeringar ses över regelbundet,
- rastplatser och eld-/grillplatser anordnas,
- samtliga anordningar hålls i ett gott skick.

Friluftsliv och tillgänglighet

Örens naturreservat nås enklast med bil från väg 528 (Torövägen). Från Norsbol är det cirka 1,5 mils körning söderut på Torövägen. Till höger direkt efter bokallén vid Herrhamra gård finns en grusväg till höger där det är skyltat naturreservat. Reservatsgränsen ligger en knapp kilometer in på vägen där denna delar sig i en Y-korsning. Örenvägen och Stenstrand heter vägarna som tillsammans löper i en rundslinga genom hela naturreservatet.

Närmaste busshållplats heter Herrhamra och ligger utmed Torövägen strax söder om vägskelet till reservatet. Hållplatsen trafikeras av buss 852 som går mellan Nynäshamns station och Ankarudden.

Tillgänglighetsaspekten för funktionsvarierade beskrivs under följande avsnitt nedan: Renhållning och torrtoalett, Parkeringsplatser, Stigar, Rastplatser, samt Eld-/grillplatser.

Skyltar samt utmärkning av reservatets gränser

Informationsskyltar

I reservatet finns stora skyltställ med informationsskyltar på fem platser. Dessa är placerade vid vägskelet vid reservatets entré, intill parkeringen vid den största allmänningen vid Stenstranden (strandavsnitt B/P2), vid allmänningen i sydväst (P4/strandavsnitt E), vid den stora parkeringen i väster (P5) och vid den nordöstra parkeringen nära badstranden (P8). Ytterligare skyltar sätts upp vid parkeringen (P6) och nordvästra stranden (strandavsnitt G), se bilaga 5. Skyltarna uppdateras och skyltställ renoveras vid behov.

Informationstavlorna ska förutom att informera om vad som finns i reservatet och vilka föreskrifter som gäller, även förtydliga hur besökare ska förhålla sig till naturen och vilka rättigheter och skyldigheter som finns enligt allemansrätten, lagstiftning avseende kopplingstvång för hundar med mera. Informationstavlorna bör upplysa om hur besökare kan komma i kontakt med kommunen/reservatets förvaltare, hur besökare kan kontrollera brandrisk, samt att det är förbjudet att elda/grilla när länsstyrelsen utfärdat eldningsförbud.

Förbudet om att bygga t.ex. torn och annat av stenar bör finnas på informationsskyltarna samt som separata skyltar vid stränderna om behov föreligger. Detsamma gäller ridförbud på stränderna. Informationen ska finnas på minst ett annat språk än svenska.

Informationsskyltarna bör hänvisa vidare till kommunens webbplats för ytterligare information.

Parkeringsskyltar

Skytning om vart det är tillåtet att parkera finns vid respektive parkeringsplats. Nuvarande skytning medger 24 timmars parkering. Skytning vid parkeringsplatserna bör kompletteras med information kring föreskrift C1, dvs att det är förbjudet att ställa upp husvagn och husbil annat än på den västra parkeringen (P5) och inte för längre tid än två dygn i följd, samt C2, dvs att parkering endast är tillåtet på anvisade platser. Att förkorta tiden för tillåten parkering kan införas för att förhindra långvarig parkering av t.ex. campingfordon och husvagnar. Detta kräver beslut om lokala trafikföreskrifter vilket kan utfärdas av länsstyrelsen.

Eldningsskyltar

På flera platser i reservatet finns skyltar om eldningsförbud. När eld-/grillplatserna anläggs ges förslagsvis skyltarna en tilläggsskylt att eldning endast är tillåten på anvisade platser. Skytningen på informationstavlorna förtydligas med var det är tillåtet att elda/grilla.

Det ska finnas skytning vid grillplatserna om hur man som besökare kan kontrollera aktuell brandrisk.

Vägisningar inom reservatet

Skyltar som visar vägen till olika delar i reservatet placeras ut. Exempelvis vägvisning till stigarna som går in i skogen, Stenstranden (strandavsnitt A-E), Natura 2000-området (strandavsnitt F) och badstranden (strandavsnitt H). Vägvisning kan även behövas där stigar möter reservatsgränsen, t.ex. i norra delen av strandavsnitt F där stigen svänger av åt öster.

Reservatets gränser

Reservatets gränser ska vara väl utmärkta. Markering ska ske enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Se precisering av reservatsgränser i avsnittet Läge och avgränsning. Reservatsgränsen sammanfaller med fastighetsgränser utom inom fastigheten Ören 1:90 i öster. Där utgör istället vägen Stenstrands östra sida och Örenvägens norra sida gräns som sedan möter fastigheten Ören 1:27 västra fastighetsgräns. Reservatsgränsen längs denna sträcka ska fortsättningsvis vara markerad på västra sidan om vägen Stenstrand och på södra sidan om Örenvägen, vilket varit fallet sedan naturvårdsområdet inrättades. Varför markeringarna sattes på denna motsatta sida är inte längre känt men kan bero på att gränsen annars skulle gått precis i diket och det därmed inte fanns något att markera gränsen på. Det är fördelaktigt att gränsen fortsättningsvis markeras på samma sätt som tidigare, dvs på "insidan" av vägen eftersom reservatsmarkeringarna därmed syns tydligt från vägen.

På vissa ställen behöver reservatsgränsen märkas ut ytterligare jämfört med tidigare. Detta gäller till exempel längs vägen Stenstrand i söder, vid den nordvästra delen av reservatet (från Örenvägen och ut till strandavsnitt G) samt vid samtliga strandavsnitt, särskilt längs stenstranden. Delar av reservatsgränsen går i vatten och markeras inte. Gränsmarkeringarna bör ses över vart 5:e år.

Gränsmarkeringar på stränder utförs på stolpe i vegetationsgränsens närhet. Stolpen ska placeras så att den är synlig från strandkanten, men så nära vegetationsgränsen som möjligt för att inte inverka menligt på landskapsbilden. Stolparna förses med skyltar samt pilar som markerar på vilken sida om gränsmarkeringen/stolpen reservatet ligger, se bild nedan. Normalt sett markeras naturreservat med skylt alternativt vitt band och stjärna från utsidan av reservatet. Det gör att besökaren vet att hen går *in* i reservatet när markeringen passeras. På Stenstranden (strandavsnitt A-E) blir detta mer problematiskt eftersom ett stort antal privata fastigheter samsas med reservatet och stranden i huvudsak är fri att promenera på längs hela strandsträckan. Det finns därför risk att skyltningen leder till motsatt effekt om reservatsskylten sitter på privatsidan av gränsstolparna och förvirring kan uppstå för besökarna. Därav föreslås lösningen nedan och att skyltarna endast sätts på stolpens sjöside och eventuellt även på skogssidan. Skyltarna kompletteras med ett utsnitt ur reservatskartan med en "Här-är-du-prick". Gränsmarkeringen kan behöva förklaras på separata skyltar som placeras uppe i vegetationszonen vid stigar som leder ner mot vattnet, alternativt på informationsskyltar där så är lämpligt (till exempel vid strandavsnitt E). Strandavsnitt F, G och H är tydligare avgränsade mot intilliggande fastigheter, samt har trädgränsen närmare vattnet varför trädmarkeringar kan användas i större utsträckning. Vid behov utförs gränsmarkering på stolpe även på de platserna. Gränsmarkeringarna ska föregås av en gränskontroll/utstakning.

Figur 4. Exempel på gränsmarkering på stolpe sett från sjösidan. Pilar markerar på vilken sida om stolpen som reservatet ligger. Dessa stolpar avses att användas längs stenstranden (skötselområde 7 (strandavsnitt A-E)) där gränserna är mest svårtolkade för besökare idag. Stolparna kompletteras med ett kartutsnitt med "Här-är-du-prick" för att öka förståelsen. Bilden visar ett exempel, utformningen kan komma att ändras.

Renhållning och torrtoalett

På tre platser i reservatet finns tillgänglighetsanpassade torrtoaletter som är kombinerade med sopkärl. Dessa är placerade intill parkeringen vid den största allmänningen vid Stenstranden (P1), vid den stora parkeringen i väster P5) och vid den nordöstra parkeringen nära badstranden P8). Vid parkeringen (P6) föreslås en ny torrtoalett uppföras.

Befintliga och tillkommande torrtoaletter är markerade på kartan Nuvarande och kommande anordningar (bilaga 5). Befintliga torrtoaletter finns även i skötselplanskartan (bilaga 3). Även tillkommande torrtoalett ska vara tillgänglighetsanpassad och kombinerad med sopkärl.

Parkeringsplatser

På Ören finns det redan idag många parkeringsplatser för att vara ett naturreservat, cirka 55 platser uppdelat på åtta ytor i området. Fyra parkeringsplatser är avsedda för funktionsvarierade. Redan när naturvårdsområdet bildades 1982 föreslogs 50 parkeringsplatser uppdelat på tre ytor. Sedan dess har besöksstrycket ökat markant, i huvudsak på grund av ökat intresse för surfing.

Följande parkeringsplatser finns i reservatet idag. Dessa är markerade på skötselplanskartan (bilaga 4) samt även i bilaga 5.

P1: Norr om den stora allmanningen vid Stenstranden (B), norr om vägen. Parkering med ca 3 platser varav 1 plats för funktionsvarierade.

P2: Strax söder om vägen och P1. Cirka 8 platser.

P3: 60 meter västerut från P2 finns en parkeringsyta med cirka 8 platser söder om vägen.

P4: I kurvan i sydväst (E). 2 parkeringsplatser för funktionsvarierade.

P5: "Stora parkeringen" i väster. Cirka 17 platser samt 1 plats för funktionsvarierade.

P6: Parkering i nordväst där stig löper västerut mot Natura 2000-området. Cirka 6 platser.

P7: En parkering med 2-3 platser i nordväst (P till Reveluddens reservat)

P8: Parkering vid badplatsen i norra delen av reservatet. Cirka 12 platser + 1 plats för funktionsvarierade.

Utöver ovan redovisade platser uppskattas förekomst av ett 30-tal platser där det parkeras frekvent i terrängen, merparten kring P1-P3. Dessutom är det vanligt förekommande att besökare parkerar utmed vägen, främst i söder, men även i anslutning till strandområde F och H.

Följande nya parkeringsplatser kan tillkomma i reservatet (N1-N5). För samtliga platser är naturvärdena låga, delvis på grund av slitage, men även för att skogen är relativt ung och inte har utvecklat höga naturvärden ännu, samt att ingreppen i marken bedöms bli obefintliga eller små. Eftersom Ören är en plats dit besökare reser för att utöva fritidsintressen med relativt skrymmande och/eller tung utrustning har parkering vid reservatets entré eller utanför reservatet inte bedömts relevant i nuläget. Vi behövs ytterligare parkeringsplatser bör parkering utanför reservatet undersökas. Parkeringsplatser har avsiktligt inte föreslagits vid allmänningarna A, C och D då det bedöms lämpligare att koncentrera parkering och tillhörande slitage till de delar av reservatet som besöks mest, medan andra allmänningar/strandavsnitt lämnas så orörda som möjligt. Parkering vid strandavsnitt A, C och D har även valts bort på grund av närhet till privata fastigheter och förekomst av naturvärden.

N1 samt mindre ianspråktaga ytor mellan N1 och N3. En befintlig liten grusig yta ligger strax öster om parkering P1 och har plats för 2 bilar. På denna yta föreslås att parkering tillåts, men marken iordningställs inte. Ytan kan grusas vid behov.

Ytterligare ströparkeringar kan skapas där olaglig parkering förekommer idag. Det rör sig om cirka 7 platser utspridda på båda sidor om vägen mellan N1 och N3. Eftersom det blir svårt att motverka dikes-/terrängparkering på dessa kala ytor och få vegetation att växa tillbaka bedöms även dessa lämpliga att omvandla till tillåten parkering.

N2. För att skapa fler parkeringsytor jämfört med de som används idag (både tillåtna och inte tillåtna) behöver ytterligare parkering tillkomma i området kring P1-P3. En ny parkeringsyta kan anläggas norr om vägen mellan parkeringsyta P1 och N3 med plats för cirka 20 bilar.

Parkeringen placeras bakom en trädridå cirka 50 meter från vägen, vilket även kräver att en ny sträcka väg anläggs. Parkeringsplatserna hamnar längs en befintlig gångstig där vegetationen är relativt öppen redan, i planterad skog med låga naturvärden, samt cirka två meter lägre jämfört med övriga parkeringar vid vägen.

På så vis hamnar den nya parkeringsytan relativt undanskymt för omgivande bebyggelse och från vägen. Skogsmarken är relativt gles vilket gör att minimalt antal träd behöver fällas för att ge plats. Närmast vägen växer några grova björkar som sparas. Om möjligt sparas de grövre granarna nära N3 för att behålla trädridån mot vägen. Detta måste dock vägas mot risken att granarna kan stormfällas om de får stå kvar. Vid behov av fällning ska en yta sparas för att vegetation med tiden ska kunna växa upp och avskärma parkeringen från vägen. Parkeringen kan även placeras längre västerut för att undvika att hamna i en lågpunkt och spara eventuella naturvärden kopplade till den öppna gläntan. Sammantagen bedöms ingreppen i marken och naturmiljön bli små på grund av området redan idag är relativt plant. P-platsen grusas.

N3. Norr om parkering P3 finns en yta i terrängen som idag används frekvent för parkering. Här tillskapas en parkering på en yta som motsvarar cirka 10 platser. Slitaget på ytan är idag tillräckligt låg för att vegetationen inte ska nötas bort helt. Marken iordningställs i första hand inte med grus eftersom man vill undvika en situation där vägen kantas av grusade parkeringsytor på båda sidor. Några enskilda klena träd behöver tas bort. Två större tallar bevaras och förses med stamskydd. Alternativt avverkas träden och stockarna används som parkeringsräcke/faunadepå. Ytan kan grusas vid behov.

N4. Vid parkeringsyta P6 tillkommer cirka 11 parkeringsplatser samt 1 parkeringsplats för rörelsehindrad på östra sidan om vägen. Ytan är relativt plan, men behöver jämnas ut. I första hand grusas inte ytan utan kortvuxen vegetation bör kunna återkolonisera ytan efter anläggning. De tallöverståndare som finns ska visas hänsyn och sparas i den mån det är möjligt. De träd som eventuellt behöver fällas används som parkeringsräcke/faunadepå. Ytan kan grusas vid behov.

N5. Vid badstranden i norr (parkering P8) effektiviseras ytan med cirka 7 nya platser. Flera av dessa används troligtvis redan idag eftersom hela ytan är grusad, men skyltningen förbjuder parkering på delar av den. Enskilda träd behöver tas bort. Flera av dem har stamskador idag. Stockarna används som parkeringsräcke/faunadepå.

Befintliga och nya planerade parkeringsytor pekas ut i Föreskriftskarta och kartan Nuvarande och kommande anordningar (bilaga 2 och 5).

För att effektivisera parkeringsytorna i reservatet ska parkeringsräcken sättas upp på samtliga parkeringar. Räckena bör ha markörer för varje parkeringsplats. Parkeringsräckena kan med fördel bestå av stockar från de träd som behöver avverkas för att ge plats åt nya parkeringsplatser.

Vid en avvägning mellan behovet av parkeringsplatser och ingrepp i naturen bedömer kommunen att de cirka 50 föreslagna parkeringsplatserna är de som kan tillkomma inom reservatet utan att inverka menligt på natur och geologiska värden. Behövs ytterligare parkering bör detta anordnas utanför reservatet. Vidare behöver åtgärder vidtas så att terrängparkering förhindras. På de platser där terrängparkering förekommer frekvent föreslås hinder sättas ut i form av stockar, naturstenar eller annan avhållande anordning utanför vägområdet i enlighet med föreskrift B5.

I den sammanfattande tabellen i slutet av skötselplanen anges att parkeringar bör uppföras inom ett år ifrån nytt beslut om naturreservat. Tabellen utgör underlag för skötseln och gör inte åtgärderna eller tidpunkten för genomförande bindande.

Stigar

Inom reservatet finns ett flertal upptrampade stigar, samt en kortare tillgänglighetsanpassad stig vid strandavsnitt E. Skyltar föreslås sättas upp för att peka ut stigarna och dess målpunkter. Vid behov anläggs stigar till de eld-/grillplatser som uppförs för att underlätta skötseln av dessa (aktuellt vid strandavsnitt B och F).

Rastplatser

Inom reservatet kan med fördel ett antal rastplatser, det vill säga bord och bänkar, tillkomma. Förslagsvis placeras dessa på lämplig plan yta vid allmänningarna vid strandavsnitt B, F och H. Vid rastplatserna bör det finnas sopkärl alternativt hänvisning till närmaste sopkärl. I närheten av samtliga rastplatser finns/planeras torrtoaletter kombinerade med sopkärl. Minst en av rastplatserna ska vara tillgänglighetsanpassad.

Eld-/grillplatser

I reservatet förekommer eldning trots tydlig skyltning om att detta inte är tillåtet. Det händer att bränslet utgörs av grenar som bryts från levande träd och av torr liggande ved, särskilt vid den stora allmanningen vid Stenstranden (strandavsnitt B).

På Ören är marken torr och brandrisken stor, vidare kan sten, block, hållar och vegetation ta skada av eldning. För att motverka slitage på vegetation och mark samt tillgodose det rörliga friluftslivet genom att kunna elda och grilla i reservatet tillåts detta på anordnade platser, vid allmanningarna vid strandavsnitt B och F. Här anläggs 1-2 eldstäder per område. Vedlårar som fylls på med ved ska finnas, en per strandavsnitt. Vid behov tas enstaka träd bort för att åstadkomma en ändamålsenlig plats.

Eldstäderna ska uppfylla de säkerhetskrav som finns samt minst en av platserna bör vara tillgänglighetsanpassad. Eldstäderna kombineras med någon form av sittplatser.

Vid eldstäderna kan uppförandet av vindskydd vara lämpligt.

Eldning är inte tillåtet när eldningsförbud är utfärdat av länsstyrelsen. Det ska finnas skyltning vid parkeringsplatserna samt vid grillplatserna om hur man som besökare kan kontrollera aktuell brandrisk.

I närheten av de föreslagna eld-/grillplatserna finns/planeras torrtoaletter kombinerade med sopkärl.

Vägar och ledningsnät

Väg

Vägen som finns i reservatet är en enskild väg som sköts av en vägförening där Nynäshamns kommun ingår (med tre andelar).

Reservatsföreskrifterna utgör inte hinder för underhåll av vägen, till exempel skötsel av vägkanter, dikning och röjning av vegetation inom vägområdet. Vägområdet är inte fastställt i den vägförrättning som finns, vilket gör det angeläget att en omförrättning genomförs för att klargöra ansvarsfördelningen mellan kommun och vägförening. I nuläget förekommer periodvis dikesparkering, framförallt längs den södra vägen, men även vid strandavsnitt F och H. Det oklart om det är kommunen eller vägföreningen som kan vidta åtgärder för att motverka detta när vägområdet inte är definierat. Kommunen har ansökt om omförrättning av vägen under 2021.

Det är viktigt att vägförening och reservatsförvaltaren för dialog kring aktiviteter som utförs längs vägen då många synpunkter kring detta kommer in till kommunen.

Vägföreningen ska kontinuerligt skicka inbjudan till kommunen till föreningens möten och skicka protokoll från årsmöten.

Anläggande av ny väg och parkeringsplatser kräver kommunens tillstånd (A13), utöver de parkeringsplatser inklusive infarter som föreslås i denna skötselplan och som anges på föreskriftskartan (bilaga 2).

Ledningar

Ledningar för el och tele finns i området. Reservatsföreskrifterna utgör inte hinder för underhåll av ledningsgator (föreskrift D2). Anläggande av ny ledning i luft, mark eller vatten är tillståndspliktigt, (föreskrift A16).

Byggnader och anläggningar

Inom reservatet finns tre tillgänglighetsanpassade torrtoaletter kombinerade med sopkärl. Dessa är placerade vid parkeringsplatserna P1, P5 och P8, se bilaga 5.

Genom reservatet löper en kraftledning.

Ett militärtorn som numera är i privat ägo ligger inom reservatet (Ören 1:94). Tornet är ett luftskyddstorn som användes bland annat för övervakning av luftrum men även brand och väder under andra världskriget.

På norra delen av Ören, vid strandavsnitt G, finns ett tidigare fiskeläge bestående av ett mindre antal fiskebodas och upphängningsplatser för fiskenät, upplagda båtar med mera. Sedan mitten av 1930-talet har upp till tre yrkesfiskare utgått från platsen och i området runt Ören fiskat framförallt strömming, men även flundra. Allt yrkesfiske upphörde under 1960-talet och platsen används idag som uppläggningsplats för ett antal mindre fritidsbåtar, samt som landanslutning/båtuppdagningsplats för fastigheten Rundklubben 1:1. I denna del av naturreservatet finns även en brygga.

Strax öster om Ören 1:89 finns en teknikbod för vattenuttag tillhörande en gemensamhetsanläggning samt en elstation.

Reservatsförvaltning och tillsyn

Förvaltare

Reservatsförvaltare är Nynäshamns kommun. Kommunens reglementen reglerar vilken enhet/avdelning som har förvaltningsansvaret av naturreservatet. Förvaltningen innebär ett övergripande ansvar för att syftet med reservatet uppnås och omfattar ansvar för bland annat naturvårdsåtgärder, informationstavlor och annan skyltning samt kontakt med markägare och andra berörda.

Övervakning och tillsyn

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Tillsynen omfattar att reservatsföreskrifterna upprätthålls. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är även den instans som prövar dispenser från reservatsföreskrifterna, medan Nynäshamns kommun prövar ansökan om tillstånd gällande A-föreskrifterna.

Området kan övervakas av reservatsförvaltaren eller en särskilt anlitad naturbevakare. Övervakningen ska omfatta att föreskrifterna följs. Anteckningar om tillsyn och övrig naturvårdsförvaltning ska kontinuerligt föras av reservatsförvaltaren eller uppdragstagaren.

Naturvårdsförvaltningens ekonomi

Förvaltningskostnaderna utgörs av gränsmarkering, informationsskyltning, anläggande och underhåll av anordningar för friluftslivet, naturvårdsåtgärder, övervakning samt dokumentation och uppföljning. Förvaltaren bekostar åtgärderna.

Dokumentation och uppföljning

Befintlig dokumentation

Vid Skogsstyrelsens inventeringar har fem nyckelbiotoper om sammanlagt 10,7 hektar, samt ett naturvärde om 2,1 hektar avgränsats inom reservatsområdet, varvid enstaka artfynd har dokumenterats.

Några övriga inventeringar har inte genomförts.

Kommande dokumentation

Reservatet bör dokumenteras ytterligare för att öka kunskapen om områdets naturvärden. Undersökningar som kommunen låter genomföra i syfte att dokumentera reservatsområdet eller skapa underlag för skötselåtgärder får ske utan hinder av reservatsföreskrifterna. Exempelvis kan växter och djur behöva samlas in för artbestämning.

Uppföljning av naturvärdena och skogstillståndet kan på sikt leda till att ytterligare skötselåtgärder blir aktuella, med syfte att bibehålla och förstärka reservatets naturvärden. Skötselplanen får i så fall ses över eller kompletteras.

Dokumentation och uppföljning av naturvärden bör ske när det gäller områdets nyckelbiotoper och annan skyddsvärd skog. Även slitage på känslig vegetation bör dokumenteras vid återkommande översyn så att åtgärder kan vidtas för att förhindra ytterligare skador.

Uppföljning av genomförda skötselåtgärder

Kommunen ansvarar för dokumentation och uppföljning av genomförda skötselåtgärder. En uppföljning av förändringar i naturtillståndet och naturvärdena som följd av de naturliga förloppen bör göras om cirka 10 år för att då bedöma behovet av en revidering av skötselplanen.

Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd i Natura2000-området

Länsstyrelsen har upprättat en bevarandeplan för Natura 2000-området och vilka mål som ska uppnås i området. Kommunen har att beakta detta i sina beslut och i förvaltningen enligt förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252). Kommunen har därmed ansvarar för att uppföljning av skötselplanens bevarandemål genomförs och att gynnsamt tillstånd råder i Natura2000-området.

Uppföljning och utvärdering görs i samband med övrig uppföljning av skötselplanen, dock med som mest 6 års mellanrum för Natura 2000-området. Kommunen kan efter skötselplanens fastställande komplettera med parametrar och mätmetoder för att följa upp och utvärdera uppsatta bevarandemål.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabellen nedan utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder i naturreservat. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder. Vissa av åtgärderna kräver investeringsbeslut, bygglov och strandskyddsdispens.

Åtgärdstyp	Skötselåtgärd m.m.	Tidpunkt efter beslut	Skötselområde, parkeringsplats, strandavsnitt	Investeringskostnad	Initial driftskostnad	Driftskostnad /år	Prioritet
Friluftsliv	Gränskontroll och nya gränsmarkeringar.	inom 1 år efter beslut, sedan vart 5:e år	7, område 8 vid behov		120 000	6 000	1
Friluftsliv	Anlägga parkering	Inom 1 år	N1-N5	1 500 000		26 000	1
Friluftsliv	Hinder/spärrar för att motverka slitage	Inom 1 år/vid behov	Hela reservatet, men företrädesvis i skötselområde 1, längs vägen Stenstrand/Örenvägen samt kring parkeringsplatser, se parkeringspost				1
Friluftsliv	Skyltar som förklarar gränsmarkeringar på stranden	Inom 1 år/vid behov	1, eventuellt även 6 och 8	28 000			1
Friluftsliv	Informations-skyltar byts ut, 2 nya sätts upp inkl. ställ	Inom 1 år	Vid infart, P2, P4/E, P5, P6, G, P8	140 000		25 000	2
Friluftsliv	Anläggning av eld-/grillplatser	Inom 3 år	B och F	100 000		25 000	1

Åtgärdstyp	Skötselåtgärd m.m.	Tidpunkt efter beslut	Skötselområde, parkeringsplats, strandavsnitt	Investeringskostnad	Initial driftskostnad	Driftskostnad /år	Prioritet
Friluftsliv	Bord och bänkar	Inom 3 år	B, F, eventuellt H	75 000			2
Friluftsliv	Ny torrtoalett m sopkärl	Inom 3 år	P6	500 000	40 000	50 000	3
Friluftsliv	Vindskydd	Inom 5 år	B, F	200 000	40 000	25 000	1
Friluftsliv	Skyltar mot målpunkter/stigar	Inom 5 år	hela reservatet		20 000		2
Naturskötsel	Ta bort konkurrerande vegetation	Vid behov	1, 2, 3, 8 (västra stranden)		20 000	1 000	1
Naturskötsel	Ta bort nedfallna eller hängande träd	Vid behov	1, 2, 3, 4, 5			4 000	1
Naturskötsel	Åtgärder mot invasiva arter	Vid behov	1, G, H		50 000	50 000	1
Naturskötsel	Skapa död ved	Vid behov	1, 2, 3		20 000	1 000	2
Naturskötsel	Friställa träd/gamla tallar	Vid behov	1, 2		100 000	4 000	2
Naturskötsel	Plockhuggning	Vid behov	2, 4		100 000	10 000	3
Naturskötsel	Riva stentorn eller andra konstruktioner av sten	Vid behov	7		50 000	5 000	3
SUMMA				2 543 000	560 000	232 000	

Ordlista

Artportalen	Artportalen är en webbplats för observationer av Sveriges växter, djur och svampar. Artportalen utvecklas och drivs av SLU Artdatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet på uppdrag av Naturvårdsverket. https://www.artportalen.se/
Faunadepå	En faunadepå innebär kvarlämnad död ved vars syfte är att öka den biologiska mångfalden för bland annat vedlevande arter. Faunadepåerna kan utgöras av stockar, stubbar, rishögar eller liknande.
Fuktdråg	Ett markavsnitt som är fuktpåverkat genom mer eller mindre tillfälliga översvämningar eller periodvis högt grundvattenstånd.
Klappersten	Mindre stenar som fått sin rundade form genom rullning och nötning mot varandra av havsvågor eller strömmande och forsande vatten.
NO	Målklass i skogsbruksplan. Beteckningen betyder "naturvård, orört" och ska lämnas för fri utveckling.
NS	Målklass i skogsbruksplan. Beteckningen betyder "naturvård med skötsel". Miljövårderna väger tyngst men kan behöva förstärkas eller bevaras med naturvårdande skötsel.
Plockhuggning	Avverkning av spridda träd i bestånd utan gallring av mellanliggande partier.
Rygg/krönrygg	Krönet av en ås eller moränrygg som svallats av havet.
Rödlistan	Den svenska rödlistan är en bedömning och sammanställning över enskilda arters risk att dö ut i Sverige och ger en överblick över arternas tillstånd. Rödlistan delar in arterna i kategorierna LC = livskraftig, DD = Kunskapsbrist, NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = akut hotad och RE = Nationellt utöd.
Strandvall/-terrass	Valliknande bildning som främst består av platta stenar och grus som transporterats upp av vågsvall eller vinteris ovanför och parallellt med strandlinjen. Strandvallar förekommer ofta flera stycken ovanför varandra (i succession) och vittnar då ofta om tidigare vattennivåer.
Strandhak	Inskärning vid högvattenytan på branta stränder med stark vågverkan. Strandhak kan utvidgas till terrasser eller undermineras av vågornas erosion så att strandgrottor eller abrasionsbranter (klintar eller brinkar) bildas.

Källor

Almquist Joh. Ax., *Frälsegodsens i Sverige under storhetstiden*, första delen Stockholms och Uppsala län, band 2 Säterier, s. 657.

Lantmäteriet, generalstabskartan, häradsekonomiska kartan, ekonomiska kartan, karta från 1745 (Lantmäteriets centrala arkiv Akten A103-3:1)

Nynäshamns kommun, plankarta till detaljplan B592, antagen 24 november 1981

Nynäshamns kommun, Översiktsplan för Nynäshamns kommun, antagen 17 oktober 2012

Region Stockholm, Regional utvecklingsplan för Stockholm, RUFS 2050, antagen 12 juni 2018

Riksantikvarieämbetet, 2002, *Det medeltida Sverige, band 2 Södermanland:1 Tören: Svartlösa och Sotholm* skriven av Sigurd Rahmqvist och Kaj Janzon, s. 217.

Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, nyckelbiotop N 1812-2006, N 180-2007, N 179-2007, N 1804-2006, N 1806-2006, samt naturvärde N 1805-2006.

SLU Artdatabanken 2020. Artportalen. <https://www.artportalen.se/> (hämtad 2020-09-16).

Sveriges geologiska undersökning, SGU. Jordartskartan och bergrundskartan, digitalt material.

Torö hembygdsförening – upplysningar till länsstyrelsen, *för kännedom, områden 4*, dossiernummer 0192-03-001 k, 2003-09-30 i Länsstyrelsens arkiv

Skötselplanskarta, bilaga 4

Örens naturreservat

Teckenförklaring

- Reservatsgräns
- Reveluddens naturreservat
- Större grusväg
- Mindre grusväg
- Stig
- Strandhak
- Krönrygg
- Fastighetsgräns
- Höjdkurva 5 meter
- Nyckelbiotop
- Naturvärde
- Idegran

A - H Strandavsnitt

- P Parkering
- ♿ Parkering för funktionsvariation
- T Torrdass
- i Information
- R Fornlämning (skyttevärn)

Skötselområden

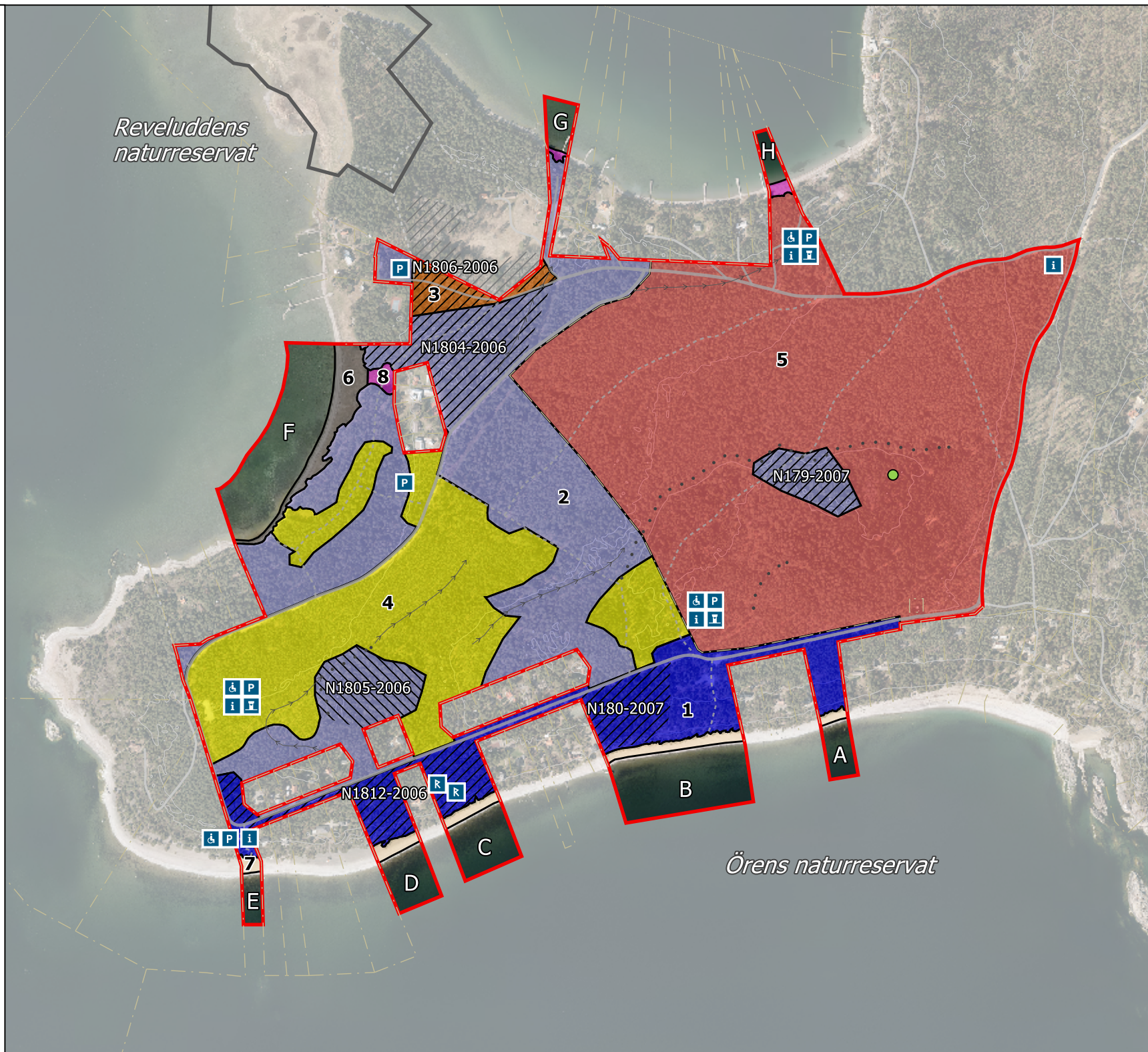
- 1 Strandskog i söder
- 2 Äldre barrskog
- 3 Aspskog
- 4 Yngre barrskog
- 5 Privatägd barrskog
- 6 Natura 2000-område
- 7 Stenstranden
- 8 Övrig strand

Ortofoto 2016 Nynäshamn
SWEREF 991800

Tillhör KF-beslut 2023-01-12, §17

0 meter 500

Nuvarande och kommande anordningar, bilaga 5

Örens naturreservat

Teckenförklaring

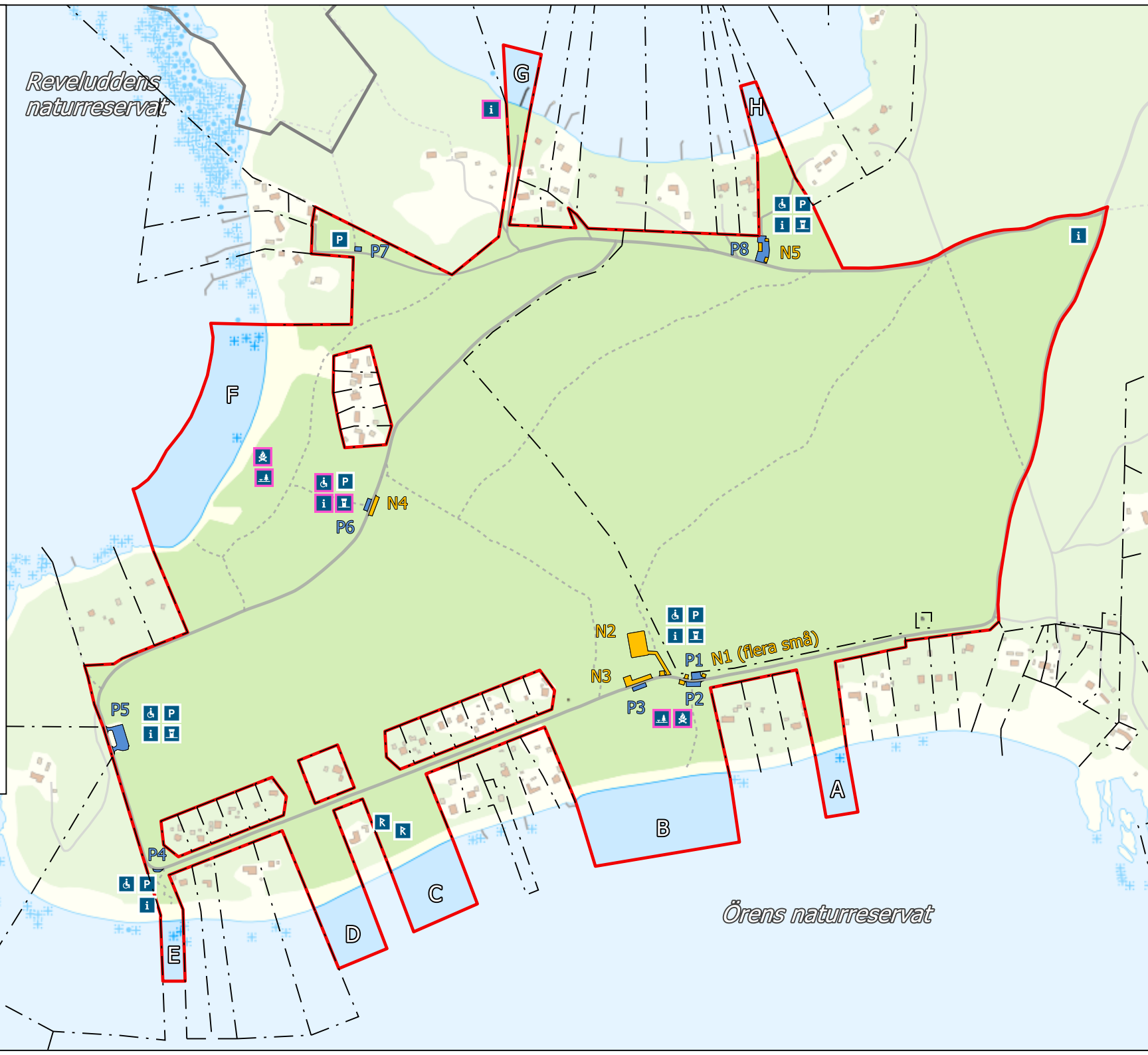
- Naturreservatets gräns
- Reveluddens naturreservat
- Större grusväg
- Mindre grusväg
- Stig
- Fastighetsgräns
- A - H Strandavsnitt
- Parkeringsyta, tillkommande (N1-N5)
- Parkeringsyta, befintlig (P1-P8)
- P Parkering
- För funktionsvariation
- Torrdass
- Information
- R Skyttevärn
- P Parkering, tillkommande
- För funktionsvariation, tillkommande
- Torrdass, tillkommande
- Information, tillkommande
- Eldstad, tillkommande

Placering av anordningar är ungefärlig

SWEREF99 1800

Tillhör KF-beslut 2023-01-12, §17

0 meter 400

Geologisk karta,
bilaga 6,
Örens naturreservat

Teckenförklaring

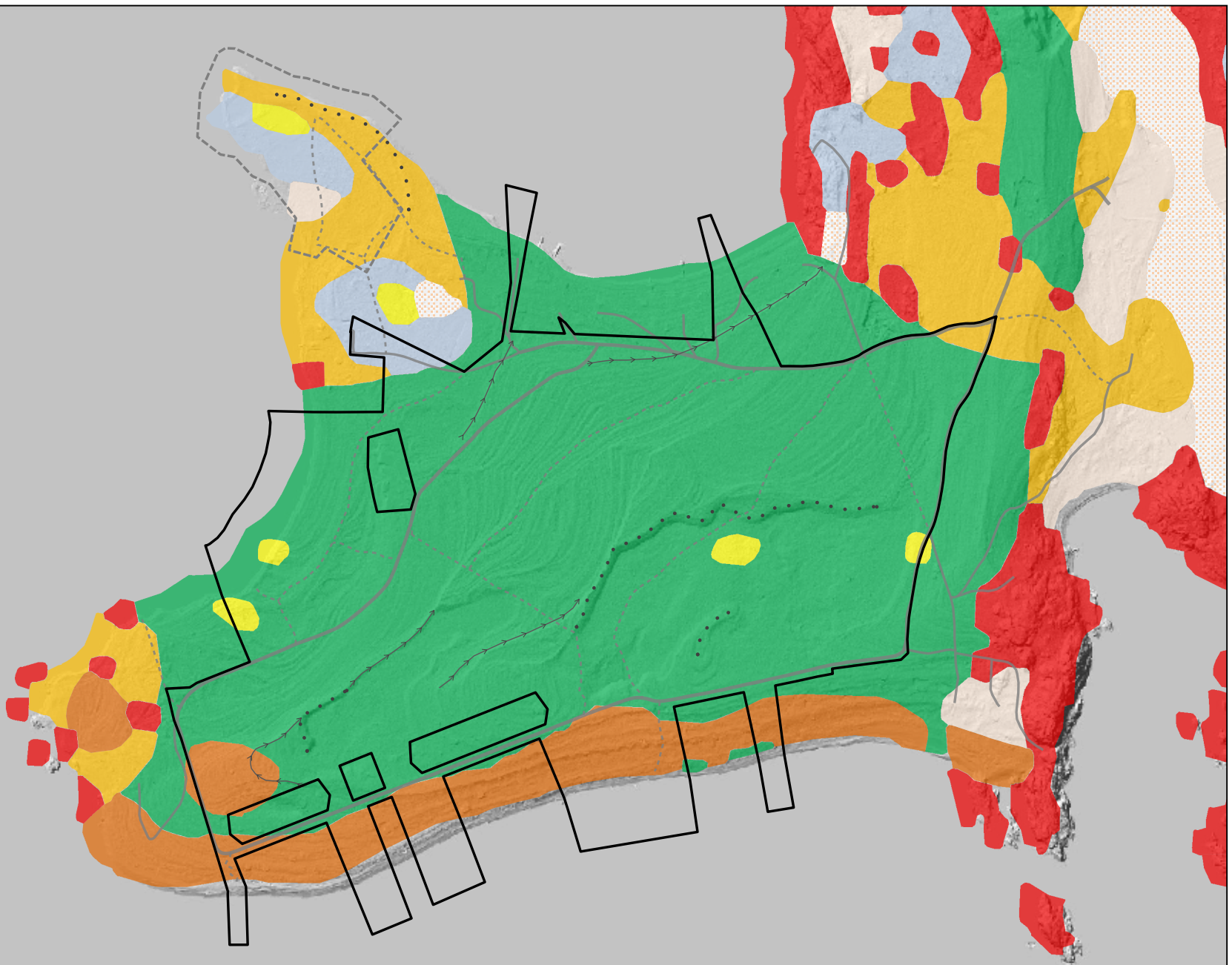
- Naturreservatets gräns
- Reveluddens naturreservat
- Glacial lera
- Isälvssediment
- Klapper
- Postglacial finsand
- Postglacial sand
- Sandig morän
- Svallsediment, grus
- Urberg
- Krönrygg
- Strandhak
- Större grusväg
- Mindre grusväg
- Stig

Höjdmodell 2011, lantmäteriet
SWEREF 991800

Tillhör KF-beslut 2023-01-12, §17

0 meter 600

Hur du överklagar

Kommunens beslut i frågor som rör bildande, ändring eller upphävande av naturreservat, utom frågor om ersättning, får överklagas (19 kap 1 § MB). Beslut får överklagas av den som beslutet angår om det gått honom eller henne emot (16 kap 12 § MB). Vissa ideella föreningars rätt att överklaga enligt 16 kap 13 § MB gäller enbart domar och beslut om tillstånd, godkännande och dispens, alltså inte bildande, ändring eller upphävande av naturreservat.

Var ska beslutet överklagas?

Kommunens beslut kan överklagas skriftligen till länsstyrelsen i Stockholms län.

Hur överklagandet utformas m.m.

I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret)
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras.
- du bör också redogöra för varför du anser att kommunens beslut är felaktigt.

Du kan anlita ombud att sköta överklagandet åt dig.

Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, så ring eller skriv till kommunen.

Övriga handlingar

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.

Var inlämnas överklagandet

Din skrivelse ska inlämnas/skickas till **Nynäshamns kommun, Stadshusplatsen 1, 149 81 Nynäshamn**, alternativt till **kommunstyrelsen@nynashamn.se**.

Tid för överklagande

Kommunen måste ha fått din skrivelse **inom tre veckor** från den dag du tog del av beslutet, annars kan ditt överklagande inte tas upp. Beslutet kungörs på kommunens digitala anslagstavla samt i ortstidning (Nynäshamns posten, Dagens Nyheter och Svenska dagbladet).

Underteckna överklagandet

Din skrivelse ska undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress och telefonnummer.

Så här går prövningen till

1. Först bedömer kommunen om överklagandet har kommit in i rätt tid. Därefter skickas överklagandet till Länsstyrelsen i Stockholms län.
2. Länsstyrelsens jurister handlägger ärendet. I vissa ärenden deltar även handläggare med specialistkompetens inom det område som ärendet gäller.
3. Länsstyrelsen tar ett beslut och skickar beslutet till berörda parter och kommunen.

Nynäshamns
kommun

Tillhör KF-beslut 2023-01-12, §17

1(68)

Diarienummer

KS/2021/0117

MSN/2020/1562

Upprättad av

Hanna Lilja, kommunekolog

Version

Antagandehandling, bilaga 8

Datum

2022-07-05

Samrådsredogörelse

Bilaga 8, Örens naturreservat

Samrådsredogörelsen innehåller en redovisning av de olika synpunkter som kommit in under samrådet samt kommunens kommentarer och ställningstagande.

Samrådet

Samråd har skett under tiden 5 februari 2021 till 21 mars 2021.

Samrådsbrev har skickats ut per post den 3 februari 2021 och e-post den 5 februari 2021 enligt sändlista upprättad 29 januari 2021.

Under samrådstiden har planhandlingarna funnits tillgängliga på kommunens webbplats www.nynashamn.se/oren. Samrådet har kungjorts i Nynäshamns Posten och Post- och Inrikes Tidningar den 5 februari 2021.

På grund av Coronapandemin har något samrådsmöte inte kunnat genomföras. Under samrådstiden har det funnits möjlighet att boka separata möten med medlemmar ur projektgruppen. Vidare har en presentation i pdf-format samt frågor och svar funnit på webbsidan för att ytterligare tydliggöra samrådsförslaget.

Et flertal personer har haft telefonkontakt med huvudansvarig för reservatshandlingarna och därefter även sänt in sina yttranden.

Kommunens bedömning är att samrådsförslaget kan ligga till grund för beslut om reviderat naturreservat, med följande ändringar nedan.

Ställningstagande

Efter samrådet har följande ändringar gjorts i reservatshandlingarna:

Reservatsbeslutet har kompletterats/ändrats med:

- De prioriterade bevarandevärdena har förtydligats ytterligare, bland annat med värden för Natura 2000-området. Områdets värde för friluftsliv har lagts till som ytterligare ett prioriterat bevarandevärde,
- Föreskrift A8 har preciserats med hänvisning till föreskriftskarta,
- Två nya B-föreskrifter har tillkommit och berör möjlighet att upparbeta vindfällan, samt utföra åtgärder mot invasiva arter,
- Föreskrifterna A11, C1 och D1 har förtydligats (redaktionella förändringar),
- Under Upplysningar har texten avseende hur kommunen önskar att dialog skall föras när arrangemang ska genomföras justerats. Det har även förtydligats att arrangörer av större arrangemang behöver tillstånd från markägaren,

Skötselplanen har kompletterats/ändrats med:

- Förtydligande av reservatsgränsens sträckning inom fastigheten Ören 1:90
- De olika beskrivningarna av området har kompletterats med ytterligare information,
- All kommunalägd skog avsätts för naturvårdsändamål,
- Målen med reservatets skötsel har förtydligats,
- Platser för uppförande av eldstäder pekas ut,
- Platser för uppförande av nya parkeringsplatser pekas ut,
- Tydligare beskrivningar kring parkeringsplatser, eldning, rastplatser, samt allemansrätt/strandskydd/hemfridszon,
- Förtydliganden av skyltmaterial.

Kartmaterial har förtydligats ytterligare och en bilaga med geologiska värden har tillkommit (bilaga 6).

Sammanställning yttranden

Totalt har 57 yttranden lämnats in under samrådstiden. 12 yttranden kommer från myndigheter, förbund, föreningar, politiska partier med mera. 34 yttranden kommer från fastighetsägare på Ören samt 11 yttranden från besökare. Många yttranden berör samma eller likartade ämnesområden. Dessa besvaras i ett samlat svar per berört ämnesområde under rubriken *Samlat bemötande yttranden* (s. 4) och efterföljs av samtliga yttranden. Varje yttrande redovisas i sin helhet och följs av en kommentar från förvaltningen.

Sammanställning av de yttranden som kommit in.

	Yttranden	Inkommit, datum	Sidnummer
1	Länsstyrelsen i Stockholms län	2021-04-09	8
2	Skogsstyrelsen	2021-02-22	11
3	SGU	2021-03-16	11
4	Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	2021-03-19	12
5	Södertörns brandförsvarsförbund	2021-03-31	13
6	Örns samfällighetsförening	2021-03-16	14
7	Södertörns surfklubb	2021-03-16	15
8	Södertälje Windsurfing Club	2021-03-20	18
9	Naturskyddsföreningen	2021-03-17	18
10	Miljöpartiet	2021-03-23	19
11	SKANOVA	2021-02-24	19
12	Ellevio	2021-03-18	20
Sakägare och berörda bostadsrättsinnehavare, hyresgäster och boende			
13	Boende 1	2021-02-08	20
14	Boende 2	2021-02-08	21
15	Boende 3	2021-02-08	22
16	Boende 4	2021-02-10	22
17	Boende 5	2021-02-24	23
18	Boende 6	2021-02-24	24
19	Boende 7	2021-03-05	24
20	Boende 8	2021-03-06	25
21	Boende 9	2021-03-07	26
22	Boende 10	2021-03-08	26
23	Boende 11	2021-03-08	27
24	Boende 12	2021-03-08	28
25	Boende 13	2021-03-09	29
26	Boende 14	2021-03-11	30
27	Boende 15	2021-03-11	38
28	Boende 16	2021-03-12	39
29	Boende 17	2021-03-14	40
30	Boende 18	2021-03-14	41
31	Boende 19	2021-03-14	42
32	Boende 20	2021-03-15	43
33	Boende 21	2021-03-16	45

34	Boende 22	2021-03-18	45
35	Boende 23	2021-03-18	46
36	Boende 24	2021-03-19	47
37	Boende 25	2021-03-19	49
38	Boende 26	2021-03-20	52
39	Boende 27	2021-03-20	54
40	Boende 28	2021-03-21	56
41	Boende 29	2021-03-21	56
42	Boende 30	2021-03-21	57
43	Boende 31	2021-03-21	58
44	Boende 32	2021-03-21	60
45	Boende 33	2021-03-21	61
46	Boende 34	2021-03-22	62
Övriga			
47	Övrig intressent 1	2021-02-08	64
48	Övrig intressent 2	2021-02-08	64
49	Övrig intressent 3	2021-02-08	64
50	Övrig intressent 4	2021-02-17	65
51	Övrig intressent 5	2021-02-18	65
52	Övrig intressent 6	2021-02-19	66
53	Övrig intressent 7	2021-02-21	67
54	Övrig intressent 8	2021-03-03	68
55	Övrig intressent 9	2021-03-20	68
56	Övrig intressent 10	2021-03-20	68
57	Övrig intressent 11	2021-03-21	69

Samlat bemötande yttranden

Många yttranden berör samma eller likartade ämnesområden. Nedan ger kommunen ett samlat svar för berörda ämnesområden.

Allemansrätt/strandskydd/hemfridszon/stängsel

Flera yttranden påpekar att Stenstranden bör vara tillgänglig för passage, samt att detta tydligt ska framgå genom skyltning, samt vilka rättigheter och skyldigheter som gäller rörande allemansrätten och äganderätten på Ören. Det är tydligt att det finns en stor frustration bland både besökare och fastighetsägare kring vad som gäller längs stranden. I förslaget till skötselplan anges att skyltning gällande allemansrätten ska finnas i reservatet. En tydligare skyltning bedömer kommunen ska leda till ökad kunskap om hur alla på Ören ska förhålla sig till allemansrätten och strandskyddet. Som ett av yttrandena påpekar har kommunen inte tolkningsföreträde gällande allemansrätten och därav är det inte möjligt att ange exakt var det är tillåtet att uppehålla sig på de privata fastigheterna. Dock gör kommunen, utifrån strandskyddets huvudsyfte i 7 kap. 13 § Miljöbalken och rättspraxis, den sammantagna bedömningen att det område med klappersten närmast strandkanten (ca 15m) ska vara allemansrättsligt tillgänglig i den bemärkelsen att besökare ska kunna ströva längs hela stranden, både i den del som tillhör naturreservatet och på de fastigheter som berörs.

I samband med arbetet med reservatsföreskrifterna pågår parallellt ett tillsynsprojekt gällande olika anordningar inom strandskyddat område på Ören. Varje ärende behandlas separat och redovisas inte här. Tillsynsprojektet syftar till att strandskyddet ska efterlevas och att otillåtna byggnationer och anordningar, bl.a. stängsel, ska avlägsnas. Inom arbetet med Ören ser kommunen även över

ianspråktagning av reservatsmark, t.ex. parkeringsplatser eller andra byggnationer som anordnats utan tillstånd. Även här pågår en dialog separat med berörda fastighetsägare.

Eld-/grillplatser

I samrådet har många yttranden berört förslaget att införa eld-/grillplatser där merparten av de fastighetsägare på Ören som yttrat sig motsäger sig detta, medan länsstyrelsen, Södertörns brandförsvarsförbund och besökare anser förslaget positivt. Vidare har Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund i tidigare tillsynsrapporter föreslagit att tillåta eldning på anordnade platser för att motverka slitage i reservatet.

Kommunen delar fastighetsägarnas oro för bränder på Ören, vilket är en av anledningarna till att särskilda eld-/grillplatser har föreslagits. Syftet är att möjliggöra eldning/grillning på säkra iordningställda platser och därmed förhindra att spontana eldstäder uppkommer där brandrisken är stor. Kommunen har diskuterat frågan ytterligare med Södertörns brandförsvarsförbund efter samrådet och enats om att förslaget att införa eld-/grillplatser kvarstår.

Kommunen har gjort följande justeringar i reservatshandlingarna: Eldning tillåts vid strandavsnitt B och F (se bilaga 5). Vidare utredning ska visa på exakt placering och ingår i den löpande förvaltningen av reservatet. Övriga föreslagna platser (E, G och H) har förkastats då reservatsområdet på dessa ställen är smala och eld-/grillplatserna hamnar nära bebyggelse, vilket kan undvikas på ett bättre sätt i strandområde B och F. Platserna ska iordningställas för ändamålet och information kring eldning och hantering av brandrisk finnas tillgänglig. Skötselplanen har kompletterats med att någon form av sittplats ska finnas vid eldstäderna.

Parkering

Många yttranden välkomnar nya parkeringsplatser i naturreservatet och flera yttranden nämner att samtliga föreslagna parkeringsplatser bör anläggas eller att flera parkeringsplatser än vad som är förslaget behövs på olika platser. Några yttrande nämner istället att man bör minska ner möjligheten att kunna parkera i reservatet och att kommunen istället bör anlägga en parkering utanför reservatsgränsen. Sammantaget tolkar kommunen att det finns sammanlagt 80 positiva synpunkter kring de olika parkeringsförslagen, medan 31 tolkas som negativa.

I samrådsversionen av skötselplanen pekades ca 100 nya parkeringsplatser ut och kommunen önskade få in yttranden på vilka av dessa som var mest angelägna att till skapa i naturreservatet. Vidare anförde kommunen att ca 50 platser bedömdes vara rimligt att till skapa. Orsaken till detta var att parkeringsplatserna annars skulle bli orimligt många och stå tomma under merparten av årets dagar eftersom besökstopparna kommer stötvis samt under relativt få dagar per år. Byggandet av samtliga föreslagna parkeringsplatser skulle dessutom vara ett allt för stort ingrepp på reservatets natur, geologi och vegetation. Nya parkeringsplatser har avsiktligt inte föreslagits vid allmänningarna A, C och D (se bilaga 5) som idag saknar parkeringsmöjligheter eftersom det bedöms lämpligare att koncentrera parkering och tillhörande slitage till de delar av reservatet som besöks mest, medan strandavsnitt A, C och D lämnas så orörda som möjligt. Kommunen är medveten om att det finns önskemål om parkering vid strandavsnitt C och D, men har avböjt från att föreslå ytterligare p-platser där på grund av att skogen på södra sidan om vägen är utpekad som nyckelbiotop, samt att parkeringarna skulle hamna nära privata fastigheter.

Gällande parkeringen F2 (N2 i bilaga 5) kommenteras i samrådet att de hydrologiska förhållandena kan vara olämpliga, att observationer av huggorm och snok noterats, att platsen är en naturlig äng, att ytan blir onödigt stor samt berör orörd mark. Ett par yttranden riktar kritik till en utökning av P5 dvs F4 i samrådet (stora parkeringen i väster) eftersom parkeringen inte anses rikta sig till besökare

till reservatet utan till Örudden och andra privatägda delar av Ören. Vidare ifrågasätts parkering vid vändplanen vid strandavsnitt G (F6 i samrådet).

Den enskilt största besökargruppen i naturreservatet är olika typer av surfare som vid goda vindförhållanden söker sig till Ören i stora antal. Yttranden har inkommit från två vidsurfarorganisationer som yttrat sig och påtalat vikten av fler parkeringar vid F4 och F5 (P5 och N4) i bilaga 5). Något yttrande har inte inkommit från någon organisation som representerar vågsurfare. Med hänvisning till att parkering inte föreslagits vid strandavsnitt C och D av ovan nämnda orsaker gör kommunen bedömningen att vågsurfarna är i störst behov av mer parkering vid parkeringsområdet vid den stora allmänningen vid Stenstranden, dvs F1-F3 (N1-N3 i bilaga 5).

Förvaltningen föreslår efter en sammanvägning av de yttranden som kommit in att utökning av parkeringsplatser görs vid F1, F2, F3, F5, samt F7 (N1-N5 i bilaga 5). Exakt placering och antal kommer fastslås i den fortsatta förvaltningen. Vidare gör kommunen bedömningen att mindre och redan ianspråktaga områden kring F1-F3 (N1-N3 i bilaga 5) kan iordningställas för parkering eftersom det bedöms svårt att motverka parkering på redan uppkörda ytor. Avhållande anordningar ska placeras utanför vägområdet och därmed riskerar dessa platser ändå utsättas för olovlig terrängparkering i vägkant. Dessa platser (ca 8 st) beskrivs i skötselplanen under parkeringen benämnd N1.

Sammantaget bedömer kommunen att det totalt tillkommer cirka 60 nya parkeringsplatser. Om de ca 10 platser som tillkommer vid badstranden (F7/N5) inte räknas in (eftersom hela området i princip redan är iordningställt för parkering) hamnar det nya antalet parkeringsplatser i realiteten på ca 50 platser.

Förvaltningens motivering till vilka nya parkeringsplatser som pekats ut som tillkommande är att de kommer koncentreras till de mer centrala delarna av reservatet, samt placeras där behovet bedöms vara som störst. De nya parkeringsplatserna bedöms i nuläget vara de som kan tillkomma inom reservatet utan att inverka menligt på natur och geologiska värden. Behövs ytterligare parkering bör detta anordnas utanför reservatet.

I den sammanfattande tabellen i slutet av skötselplanen anges att parkeringar bör uppföras inom ett år ifrån nytt beslut om naturreservat. Tabellen utgör underlag för skötseln och gör inte åtgärderna eller tidpunkten för genomförande bindande. Kommunen har som ambition att parkeringsplatserna ska anläggas så snart som möjligt.

Förslag om tidsbegränsad parkering har framförts. Detta kan regleras i efterhand genom beslut av länsstyrelsen om lokala trafikföreskrifter och behöver inte ingå i reservatsföreskrifter eller skötselplan.

Väg

Vägen i reservatet har kommenterats i många yttranden. Flertalet yttranden välkomnar de åtgärder som föreslagits för att motverka parkering i vägkant och i terräng. Kommentarna berör även ett antal önskemål och förslag gällande vägbredd, asfaltering, fler och längre mötesplatser, farthinder, enkelriktning med mera. Några yttranden kommenterar även att kommunen bör ta en större del av kostnaderna för underhållet av vägen. Reservatsföreskrifter och tillhörande skötselplan är dock fel instrument för att göra de förändringar som föreslås i yttrandena. Kommunen har begärt en omförrättning av vägen hos Lantmäteriet där olika aspekter kring förändringar av vägen och vägandelar kommer behandlas. Ska enkelriktning införas krävs beslut av länsstyrelsen genom lokala trafikföreskrifter och behöver inte ingå i reservatsföreskrifterna.

Rastplatser

Förslaget om rastplatser, det vill säga uppförandet av bord och bänkar, har fått relativt liten uppmärksamhet bland yttrandena. De välkomnas av de flesta som yttrat sig kring dem. Dock finns motstånd till detta vid strandavsnitt E (se bilaga 5).

Kommunen föreslår att rastplatser uppförs vid strandavsnitt B och H. Skötselplanen har kompletterats med text att sopkärl bör finnas vid respektive rastplats alternativt att hänvisning görs till närmaste sopkärl. Vid rastplatserna finns torrtoaletter kombinerade med sopkärl. Skötselplanen har kompletterats med att någon form av sittplatser även ska finnas vid eld-/grillplatserna, dvs även vid strandavsnitt F.

Skyltning/gränsmarkering

Många yttranden poängterar vikten av god skyltning i reservatet. Bland annat önskas fler skyltar, tydligare sådana och gärna på flera språk. Kommunen har för avsikt att se över och förbättra skyltningen efter att beslut har fattats om reviderade reservatshandlingar. En skötselplan innefattar normalt inte detaljer som utformning av skyltar och liknande, det kommer istället att ingå i den efterföljande förvaltningen. I skötselplanen beskrivs de olika typerna av skyltar som bedöms behövas inom naturreservatet. Skötselplanen har förtydligats med att informationsskyltar bör innehålla uppgifter om hur man kommer i kontakt med reservatets förvaltare, samt behov av tillkommande skyltar gällande eldning, ridförbud och förbud mot att bygga stentorn och liknande.

Få yttranden har berört förslaget angående utformningen av gränsmarkeringar. Det som uttryckts är att det är önskvärt att gränsmarkeringarna även förses med en skylt som visar var det är naturreservat och var det är privat mark.

Samtliga gränsmarkeringar på stenstranden uppförs på stolpe med reservatsskylt och riktningspil enligt vad som föreslås i skötselplanen. Gränsmarkeringarna kompletteras med ett kartutsnitt och "här-är-du-prick".

Läs mer om tillgänglighet längs stränderna under rubriken

Allemansrätt/strandskydd/hemfridszon/stängsel högre upp i detta dokument.

Efterlevnad/övervakning

Det finns en stark efterfrågan från både fastighetsägare på Ören och besökare till reservatet att kommunen i högre grad ska se till att föreskrifterna efterlevs, att det ska vara tydligare vilka följder som följer när föreskrifter inte efterlevs och vilken instans som ska kontaktas.

Detaljerade beskrivningar av metoder och tidsintervaller för kommunens övervakning eller exakt hur överträdelser ska beivras är inget som ingår i naturreservatshandlingar och besvaras därför inte i samrådsredogörelsen. Däremot kan det ingå i interna rutiner och riktlinjer för områdets förvaltning. Kommunen finner det lämpligt med en mer regelbunden kommunal närvaro i reservatet och som skulle kunna utöva övervakning av reservatsbestämmelserna. Detta behöver dock utredas vidare.

Reservatshandlingarna kompletteras med text om att informationstavlorna i reservatet bör upplysa om hur besökare kan komma i kontakt med kommunen/reservatets förvaltare.

Skötsel/slitage

Många yttranden berör att det är bra att föreskrifter har införts för att motverka slitage i naturreservatet, bland annat att hinder ska kunna sättas upp för att motverka exempelvis terrängkörning och dikesparkering. Ett par yttranden rör slitage från tältning och ridning. Förvaltningen bedömer att det inte är motiverat att helt förbjuda tältning i nuläget utan hänvisar till Naturvårdsverkets information om allemansrätten, det vill säga att tältning något enstaka dygn ska vara tillåtet. Att ridning endast får ske på befintliga vägar och stigar är redan reglerat i de nuvarande reservatsföreskrifterna. Reservatshandlingarna kompletteras med text om att informationstavlorna i reservatet bör innehålla information gällande tältning och ridning.

Under senare år har nya stigar trampats upp. Föreskriften B4 gör det möjligt att uppföra spänger där t.ex. slitage på marken längs stigar är högt. Behov av spänger eller liknande anordning bedöms kunna behövas i skötselområde 1 och i området mellan Örenvägen och strandavsnitt F. Detta har förtydligats i föreskriftskartan (bilaga 2).

I slutet av skötselplanen finns en sammanfattande tabell över när olika åtgärder bör genomföras efter beslut och vilken prioritet de har. Åtgärden att sätta ut olika hinder som motverkar slitage har efter samrådet prioriterats upp från 2 till 1 och bör genomföras inom ett år från beslut, sedan efter behov.

Gällande skogsskötseln har det i förslaget om reviderad skötselplan tagits mer hänsyn till växt- och djurlivet. Skötselplanen har justerats ytterligare där det tydliggörs att det främst är konkurrerande vegetation, i huvudsak gran, som ska gallras bort till förmån för bland annat äldre tall och asp vid skötselinsatser i skogen. Det har förtydligats att den kommunalt ägda skogen ska avsätts för i huvudsak fri utveckling och att skötselinsatser ska bidra till att de höga naturvärdena bibehålls och förstärks. Vidare har reservatsföreskrift A8 justerats ytterligare så att det tydligt framgår att det endast ska bedrivas naturvårdsåtgärder på den kommunala fastigheten (Ören 1:110).

Yttranden

Länsstyrelsen i Stockholm

Beslut

Länsstyrelsen är överlag positiva till kommunens förslag men har några synpunkter på förslaget som redovisas nedan.

Beskrivning av ärendet

Nynäshamns kommun har arbetat fram ett nytt förslag till beslut (föreskrifter), inklusive skötselplan till Örens naturreservat.

Kommunen vill särskilt ha in synpunkter på förslagen till nya anordningar, bland annat nya parkeringsplatser, eld-/grillplatser, torrtoalett, skyltar, gränsmarkering på stranden med mera. Kommunen vill även särskilt ha synpunkter på om de föreskrifter som arbetats om, men som fortfarande ska motsvara tidigare föreskrifter som hänvisade till skötselplanen, överensstämmer med den tidigare föreskriften.

Länsstyrelsens synpunkter på beslut och skötselplan

Förslag till beslut

Prioriterade bevarandevärden

Länsstyrelsen ser gärna att kommunen utöver första punkten preciserar tydligare vilka bevarandevärden som är de prioriterade i området och därmed utgör skälen till beslutet. Dvs här bör inte alla områdets naturtyper och livsmiljöer tas upp utan endast de prioriterade och som utgör huvudskälen till att området är skyddat. Så istället för att skriva "Naturmiljön med de olika naturtyper och Natura 2000-livsmiljöer som finns i området, till exempel ..." så bör kommunen redovisa mer specifikt vilka dessa är exempelvis Natura 2000 naturtyperna "driftvallar (1210)" och "sandstränder vid Östersjön (1640) med dess särpräglade strandvegetation med typiska arter som strandkål, marviol och strandviol. Strandtallskogen med sina martallar och mjölonmattor och områdets övriga sandbarrskogar med naturskogsqualitéer.

Utöver detta bör områdets höga friluftslivsvärden finnas med som en tredje punkt för prioriterade bevarandevärden.

Reservatsföreskrifter

Länsstyrelsen tycker det är bra att kommunen har förtydligat föreskrifterna A15, B2, B3 och C2 istället för att hänvisa till skötselplanen då skötselplanen inte har någon rättsverkan.

När det gäller föreskrift A8 bör kommunen för att tydliggöra var beskrivna åtgärder är förbjudna hänvisa till ett föreskriftsområde ex. A vars utbredning redovisas på beslutskartan eller på separat kartbilaga.

Länsstyrelsen anser kommunens förslag till förtydligande och/eller skärpning av föreskrifterna C1, C3, C4 och C5 samt tillägget av föreskrifterna C6, C8, C9 samt B4 är befogade för att tillgodose syftet med reservatet.

För att möjliggöra bekämpning av invasiva arter inom naturreservatet bör B-föreskrifterna kompletteras med en föreskrift för detta. Förslagsvis "6. Åtgärder i syfte att minska utbredning samt förebygga etablering och spridning av invasiva främmande arter."

Kommunen bör också överväga om man ska komplettera B föreskrifterna så att man möjliggör åtgärder i syfte att flytta eller upparbeta vindfällan inom reservatet i de fall de kan orsaka skada på

områdets naturvärden eller blockeras stig samt möjlighet att fälla eller kapa träd som utgör risk för skada på människor och egendom.

Upplysningar

Under upplysningar står "för att minimera slitage från besökare förväntas arrangörer för aktiviteter med fler än tio deltagare kontakta reservatsförvaltaren för dialog om genomförande." Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att denna typ av uppmaningar inte kan anses som ett krav på dialog då de inte har något lagstöd. Det står dock kommunen fritt att uppmana till, eller önska sig en dialog med arrangören inför större arrangemang precis som man har gjort under denna rubrik. Om kommunen vill kunna avstyra vissa typer av aktiviteter som bedöms kunna skada syftet med reservatet eller på annat sätt ställa krav på hur ett arrangemang genomförs för att minimera skada bör kommunen istället föreskriva om tillståndsplikt. Länsstyrelsen avråder dock från att föreskriva om tillståndsplikt för alla typer av aktiviteter ospecificerat utan kommunen bör i sådant fall först göra en bedömning av vilken typ av aktivitet som kan medföra skada på områdes syften.

Förslag till ny skötselplan

Parkeringsplatser

Länsstyrelsen tycker att det är klokt att kommunen utökar antalet parkeringsplatser inom reservatet eftersom det uppstår problem med bilar som parkerar utefter vägarna vilket orsakar skada på områdets vegetation och kan medföra problem för räddningstjänsten. Länsstyrelsen bedömer att samtliga föreslagna parkeringsplatser verkar lämpliga möjligen med undantag för F2 då denna ligger i en svacka. Kommunen bör undersöka hur markförhållandena ser ut på den platsen då det kan uppstå problem med vattenansamling här under vår och höst vilket kan underminera parkeringsytan och därmed göra den mindre lämplig. På några av föreslagna parkeringsplatserna bl.a. vid F5 finns inslag av äldre tallöverståndare. Dessa bör i möjligaste mån bevaras vid anläggning av fler parkeringsplatser.

Eld-/grillplatser

Länsstyrelsen anser att kommunen gör en bra avvägning då man föreslår att några eld-/grillplatser ska anläggas och där tillhandahålla ved alternativt kol då eldning idag tycks förekomma flitigt trots det eldningsförbud som råder i reservatet. Att få elda/grilla är viktig för det rörliga friluftslivet samtidigt som kommunen måste värna om områdets övriga bevarande- och upplevelsevärden. Att styra upp förekommande eldning/grillning till några begränsade rätt utformade eld-/grillplatser där brandrisken är låg och ved eller kol tillhandahålls kan vara ett bra alternativ för att säkra syftet med reservatet och minimera brandrisken. Länsstyrelsen anser att det främst är i område B och F och i andra hand G som anlagda eld-/grillplatser bör anläggas. Det är också viktigt att kommunen tydligt informerar om att eldning/grillning även på de anlagda eld-/grillplatserna är förbjudet under perioder då eldningsförbud råder på grund av hög brandrisk.

Historisk markanvändning

Länsstyrelsen tycker att den historiska markanvändningen på Ören är av stort intresse för att skildra hur dagens bevarandevärden uppstått. Som redan nämns i skötselplanen så tycks området ha en lång skoglig kontinuitet. Att Herrhamra under senare delen av 1800-talet hade lågtgående planer på en kurort här ute där säkerligen de rekreativa värdena ansågs viktiga att bevara är troligen en av förklaring till att mycket litet skogsbruk bedrivits här under slutet på 1800-talet och början på 1900-talet. Frågan är vad som utspelats innan dess? I en karta från 1745 (Lantmäteriets centrala arkiv Akten A103-3:1) visualiserar Ören vackert och beskrivs som följer; *Denne skogsudd som med ett allmänt namn kallas ÖRN består av sandmo och ljunghärad med anseelig timmerskog både av tall och gran.* Vidare står att läsa i lantmäteriakten att en stor del av skogen på Örn *ej kommit till fullkomlighet sedan Ryssen 1719 afbrände så väl skog, hem alla hus och årdar på Örn.* Detta understryker ytterligare områdets långa obrutna skogliga kontinuitet men också visar på områdets

brandhistorik vilket är av intresse ur naturvårdssynpunkt då många hotade arter är knutna till sandbarrskogar som har en brandhistorik.

Med tanke på att marken verkar tillhört Herrhamra under lång tid kan det vara av intresse att även skildra något om Herrhamras historia. Herrhamra omnämndes redan omkring år 1300 som "*deinde Haerihammaer*" som ett landmärke längs Kung Valdemars segelled (det danska itinerariet). Gården är flyttad från Ankarudden där den ursprungligen låg och där finns en grund. År 1511 fanns här en stor hamn. Herrhamra var Gustav Vasas arv och eget (jordnatur) år 1572. Det omnämndes då som "skärtorp". Kronan sålde det år 1630 till Bengt Bengtsson Oxenstierna och det innehades av hans änka till år 1669. Det var troligen under den tiden som säteribyggnaden uppfördes. Gården har också ägts av bland andra släkterna Horn och Sparre. Detta går att utläsa ur källorna *Det medeltida Sverige, band 2 Södermanland*:1 Tören: Svartlösa och Sotholm skriven av Sigurd Rahmqvist och Kaj Janzon, utgiven av Riksantikvarieämbetet år 2002. S. 217. samt *Frälsegodsens i Sverige under storhetstiden* av Joh. Ax. Almquist, första delen Stockholms och Uppsala län, band 2 Säterier, s. 657.

Skötsel av skogsmark

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen undantar fler områden med äldre skog från skogsbruk då områdets skogar utgör en naturtyp, sandbarrskog, som är utpekad som prioriterad skogstyp i den "Nationell strategin för formellt skydd av skog" (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2017). De prioriterade skogstyperna är skogstyper som Sverige bedöms ha ett internationellt ansvar för eller som bedöms vara underrepresenterade i det befintliga formella skyddet som det ser ut idag.

Länsstyrelsen tycker det är bra att man i de yngre mer likåldriga skogarna bedriver ett kontinuitetsskogsbruk med naturvårdsinriktning istället för trakthyggesbruk. Länsstyrelsen anser att även om skogen här är yngre och mer likåldrig hyser den stora friluftslivsvärden med vissa naturvärden då även dessa områden utgörs av sandbarrskogar som har en lång skoglig kontinuitet med en viss brandhistorik. Spritt i området finns även äldre tallöverståndare och en del död ved. Ur såväl friluftslivs- som naturvårdsperspektiv vore det önskvärt att man successivt fasar ut skogsbruket även i dessa områden och istället bedriver naturvårdsinriktad skötsel med målsättning att skogen här ska få utvecklas mot äldre flerskiktade talldominerade sandbarrskogar med inslag av död ved.

Riktlinjer för privatägda skogen

Kommunen har i skötselplanen skrivit att "inför åtgärder i reservatsområdet privatägda del ska samråd ske med reservatsförvaltaren om planerade åtgärder". Länsstyrelsen vill påpeka att kommunen inte kan kräva att samråd ska ske inför åtgärder genom att skriva in det i skötselplanen. Däremot kan kommunen rekommendera eller önska att fastighetsägaren söker kontakt eller dialog inför åtgärder inom området utöver gällande tillståndsplikt och motivera varför en sådan dialog är önskvärd. Om kommunen anser att det finns skäl att införa samrådspikt för alla åtgärder som sker på den privatägda delen bör kommunen föreskriva om samrådspikt under A-föreskrifterna eller inrätta ett särskilt samrådsområde. Detta är dock inget Länsstyrelsen rekommenderar utan det är bättre att kommuner tänker igenom om det finns ytterligare åtgärder som kan påverka syftet med reservatet negativt och som man därför bör kräva tillståndsplikt för.

Bevarandemål

Länsstyrelsen ser gärna att kommunen utvecklar sina bevarandemål för respektive skötselområde så det blir tydligare vad som eftersträvas. Länsstyrelsen har givit några förslag på formuleringar, införda som kommentarer, direkt i föreslagen skötselplan som biläggs Länsstyrelsens yttrande. Länsstyrelsen har också gett några förslag på omformuleringar i den beskrivande texten och sköselförslagen som kommentarer direkt i förslaget till ny skötselplanen.

Källförteckning

Länsstyrelsen rekommenderar även att kommunen kompletterar skötselplanen med en källförteckning med hänvisning till de källor som används.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar länsstyrelsens yttrande och har gjort följande förändringar:

- Kommunen har preciserat de prioriterade bevarandevärdena och lagt till friluftslivet som egen punkt.
- Föreskrift A8 har preciserats med hänvisning till föreskriftskarta.
- B-föreskrifterna har kompletterats med föreskrifter som möjliggör hantering av vindfällan och riskträd, samt hantering av invasiva främmande arter.
- Texten under rubriken Upplysningar har justerats avseende hur kommunen önskar att dialog skall föras när arrangemang ska genomföras. Kommunen har valt att inte införa tillståndsplikt vid arrangemang eftersom besöksstrycket ofta är mycket högt även när arrangemang inte pågår.
- Skötselplanen har kompletterats med ytterligare information om områdets historik, källförteckning och förtydligat målen med skötseln i samtliga skötselområden.
- Vid övervägande har kommunen landat i att all kommunal mark inom reservatet avsätts för naturvårdsändamål och ska endast skötas med punktinsatser som behövs för naturvärdenas bevarande. Texter i beslut och skötselplan har uppdaterats.

Kommunen hänvisar svar gällande eld-/grillplatser samt parkering till de samlade svaren i början av dokumentet.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen har beretts möjlighet att lämna synpunkter i rubricerat ärende.

Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under skogsvårdslagen), bl.a.

biotopskyddsområden som beslutats av Skogsstyrelsen. Vidare ingår bland Skogsstyrelsens uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.

Skogsstyrelsen ser positivt på att naturvärden och rekreationsvärden i det aktuella området skyddas långsiktigt och tillstyrker naturreservatets nya förslag till beslut och dess skötselplan.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar att Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget.

SGU

SGU ser positivt på att den reviderade föreskriften kring förbudet att plocka stenar nu också uppmärksammar problemet med att besökare bygger olika typer av stenrösen (C 5) och att det i skötselplanen ingår att vid behov återställa dessa.

Utifrån att den geologiska karaktären är en så viktig del av reservatet och ingår som prioriterade bevarandevärden, rekommenderar SGU att som kartunderlag i reservatshandlingarna använda Lantmäteriets nationella höjdmall och gärna tillsammans med ortofoto. Förutom att de värdefulla terrängformerna och det större landskapet framträder tydligare, så blir det också en utmärkt grund för att koppla till förståelsen av naturmiljön och skötselplanens delområden. Även för förmedling av reservatets värden och som en överblick över området kan en sådan karta med fördel användas.

I övrigt skulle det i skötselplanen ha varit positivt om man inför behovet av utökade parkeringsplatser och framtida skogsavverkning resonerar tydligare kring eventuell påverkan på de geologiska värdena. Skador som uppstår kommer att bestå.

I beskrivningen av reservatet förekommer att avlagringen på Ören ibland nämns vara en isälvsavlagring och ibland vara en moränavlagring. I skötselplanens beskrivning av naturförhållanden, "Geologi och topografi", står att avlagringen på Ören består av morän. SGU vill därför förtydliga att Ören är ett värdefullt geologiskt område som ingår i den så kallade mellansvenska israndzonen (äldre benämning är mellansvenska ändmoränzonen). Zonen karaktäriseras av skiftande avsättningar av isälvsediment och morän. På Ören har det bedömts att vara en isälvsavlagring som är kraftigt svallad av havet under landhöjningen. Resultatet är en omlagring och omfördelning av de övre sedimentlagren till svallsediment och bildandet av en mängd formelement kopplade till kustprocesserna som bl.a. strandvallar och strandhak. I jordartskartan är stora delar betecknade som isälvsediment men i beskrivningen till kartan framgår att avgränsningen mellan svallsediment och isälvsediment har varit problematisk.

I förmedlingen av Örens värden skulle gärna Örens plats och sammanhang med den mellansvenska israndzonen kunna lyftas.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar SGU:s kommentar gällande kartunderlag och bilägger en geologisk karta till beslutshandlingarna.

Skötselplanen har kompletterats med text gällande påverkan på geologin i avsnitten om skogsskötsel och nya parkeringar.

Texter kring områdets geologi har kompletterats med ytterligare information om den mellansvenska israndzonen i beslut och skötselplan.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund beslutar att lämna följande yttrande:

1. Att högst 50 nya parkeringsplatser inom reservatet får anläggas. Träd som fälls ska återanvändas som stockar till parkeringsräckan och de grova björkarna bevaras.
2. Att det på sidan 30 i förslaget till ny skötselplan, meddelas att Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund prövar dispenser från reservatsföreskrifterna.
3. Att den föreslagna torrtoaletten blir kombinerad med sopkärl som tydligt syns.

Bakgrund och delar av ärendebeskrivning har tagits bort i samrådsredogörelsen.

Förbundets bedömningar

Beslutspunkt 1 – Nya parkeringsplatser

I avvägningen mellan att anlägga fler parkeringsplatser inom naturreservatet för att tillmötesgå besökstopparna (exempelvis vid surfingevenemang) och förebygga olovlig parkering med konsekvenser som slitage och skador på naturvärden, anser även förbundet att 50 nya parkeringsplatser är en rimlig avvägning i detta fall. Enligt förslaget meddelas att syftet med reservatet uppnås genom att bebyggelse eller större anläggningar inte ska tillkomma, men med undantag om det gäller parkeringsytor för reservatets besökare. Detta innebär att fler parkeringsplatser än de 50 föreslagna i framtiden skulle kunna tillkomma då det inte meddelas någon maxgräns. Då reservatet i jämförelse med andra reservat redan idag utgörs av många parkeringsplatser för besökare, och dessa 50 tillkommande parkeringsplatser bedöms tillräckliga för att förebygga rådande otillåten parkering, anser förbundet att fler än 50 nya parkeringsplatser är den gräns för när det bedöms att inte längre vara i enlighet med reservatets bevarande och skyddande syfte. Om det efter en uppföljning skulle visa sig att den olovliga parkeringen fortsätter, bör annan metod såsom bötfällning övervägas.

För att minimera intrånget och skador som anläggandet av parkeringsplatserna kan innebära ska parkeringsräckan utformas från de träd som avverkas och sätts upp. För att begränsa

förlusten av naturvärde och för att inslag av björk inom reservatet är i minoritet, anser förbundet att de grova björkarna (parkeringsförslag F2 bilaga 4) bör bevaras om detta utförs.

Besluts punkt 2 – Ny skötselplan

I förslaget till ny skötselplanens avsnitt om övervakning och tillsyn (s. 30) anser förbundet att det även ska likt i reservatsföreskrifterna, meddelas att Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund prövar dispenser från reservatsföreskrifterna.

Besluts punkter 3 – Ny torrtoalett

För att förebygga nedskräpning anser förbundet det lämpligt att även den föreslagna torrtoaletten (P6 i bilaga 4) blir kombinerad med sopkärl som tydligt syns.

Kommunens kommentar

Kommunen har efter samrådet pekat ut 50 nya parkeringar, vilket också var i enlighet med det som förespråkades i samrådet.

Reservatshandlingarna har reviderats efter förbundets förslag angående björkar och stockar till parkeringsräcken.

Text har tillagts i skötselplanen om att Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund prövar dispenser från reservatsföreskrifterna.

Att den föreslagna torrtoaletten blir kombinerad med sopkärl har tydliggjorts i skötselplanen.

Södertörns brandförsvarsförbund

Risker i omgivningen

Området Ören i Nynäshamns kommun är ett populärt rekreationsområde för såväl flanörer, bad samt för olika typer av utövande av vindsurfing m.m.

Risker finns att de boende såväl som olika utövare av ovannämnda grupper kan skadas, vid ett par tillfällen per år får räddningstjänsten tillsammans med andra sjöräddningsenheter åka till platsen då olika incidenter inträffar.

Vidare så eldar/grillar man på såväl iordningsställda grillplatser som direkt på berghällar eller i andra typer av markunderlag. Risk finns att en okontrollerad brand kan uppstå samt skador på berghällar m.m. Kvarlämnade engångsgrillar är ett annat gissel. Räddningstjänsten ser framemot fler iordningsställda grillplatser samt fler papperskorgar eller sopkärl.

Skytning vid parkeringsplatserna samt vid grillplatserna om vad man som besökare kan kontrollera aktuell brandrisk vore önskvärt.

Räddningstjänstens möjlighet till insats

Under vissa delar av året med högt besöksantal förekommer det framkomlighetsproblem för räddningstjänsten fordon. Därför ser vi med tillförsikt fram emot de förslag som finns upptagna i den reviderade föreskriften om såväl utökade som iordningsställda, tydligt uppmärka parkeringsplatser.

Insattiden för det aktuella området är överskridande 20–30 minuter.

Psykosocial miljö

Att befinna sig i skog och mark gör gott för såväl hälsan som för själen. Dock finns det motsättningar mellan besökare och boende i området och inte sällan leder till konflikter.

Då de boende begränsar den fria rörligheten genom olika typer av barriärer i form av staket, skyltar och andra typer av inmutningar. Därför ser vi också med tillförsikt framemot att denna föreskrift kommer till stånd och antagande.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser och parkering till de samlade svaren i början av dokumentet.

Örns Vägsamfällighet

Örns Vägsamfällighet, ÖVS, förvaltar den väg inom Örens naturreservat som besökare får använda för att köra till parkeringarna inom naturreservatet. Vägen är tillfartsväg för fastigheterna på Ören, formellt en gemensamhetsanläggning för deläggande fastigheter, men hålls öppen för allmän trafik. ÖVS yttrande nedan begränsar sig till föreslagna ändringar i reservatsföreskrifterna som berör vår väg.

Sammanfattningsvis är ÖVS övervägande positiv till de föreslagna förändringarna men framför följande synpunkter.

Övervakning

Vi vill framhålla vikten av att reservatsförvaltaren övervakar att reservatsföreskrifterna efterlevs, särskilt gällande olovlig parkering och terrängkörning. ÖVS föreslår att kommunen aktiverar egen parkeringsövervakning alt. överväger möjligheten att anlita externt företag för uppgiften.

ÖVS föreslår även att besöksparkering tidsbegränsas till 12 eller 24 timmar och att detta skyltas med tilläggstavla.

Hinder för att motverka terrängkörning och terrängparkering

I bilaga 2 föreslås att hinder sätts ut för att motverka terrängparkering, vilket ÖVS välkomnar då det troligen även motverkar olovlig parkering längs vägens kanter och diken.

Övrigt

ÖVS motsätter sig en omförrättning av vägen (s. 29 bilaga 2) och liksom vi framfört tidigare ifrågasätter vi behovet. Även om det gällande anläggningsbeslutet är från 1950 råder ingen oklarhet vad gäller vägens bredd, belägenhet eller skötsel. Dessutom tror vi inte att ett nytt beslut från Lantmäteriet leder till någonting – om det idag finns oklarheter om gränsen för reservatförvaltaren och väghållarens respektive ansvar beror dessa inte på att vägområdets gräns saknas på kartan. Inget hindrar att förhållandena redan idag klaras ut direkt mellan berörda parter d v s kommunen och ÖVS.

Om det med hänsyn till naturreservatets behov finns särskilda önskemål gällande väghållningen tar ÖVS gärna emot kommunens synpunkter. En möjlighet att säkra dialog är att kommunen nominerar en representant till ÖVS styrelse. En omförrättning förväntas ge stora kostnader till obetydlig nytta och risken finns att ett kommande beslut från Lantmäteriet överklagas. D.v.s. en process som kan komma att bli långdragen.

Vi är fortfarande övertygade om att det råder samsyn mellan ÖVS och kommunen om dels vilka problemen är dels vilka åtgärder som krävs. Och skulle kommunen ta ansvar för den frekvent förekommande otillåtna parkeringen som både försvårar och fördyrar väghållningen är det något som ÖVS välkomnar.

På s. 3 i dokumentet "Förslag till beslut" framgår felaktigt att vägföreningen skulle ha en anslagstavla. Uppgiften är inaktuell. ÖVS har inte längre behov av anslagstavla.

På s. 29 i bilaga 2 omnämns vägen genom Ören felaktigt som *allmän väg*. Det korrekta förhållandet är att vägen är *enskild väg* (enligt definition i Väglagen).

Kommunens kommentar

Kommunen noterar ÖVS yttrande gällande parkeringsövervakning och omförrättning. Kommunen gör tolkningen att förrättningen är nödvändig för att rätt part ska kunna förelägga om parkeringsböter, beroende på var överträdelsen är gjord.

Svar gällande efterlevnad av reservatsbestämmelserna hänvisas till det samlade svaret i början av dokumentet.

Kommunen tar med sig synpunkten om tidsbegränsad parkering till det fortsatta arbetet med reservatsförvaltningen.

Skrivningarna kring vägföreningens anslagstavla samt allmän väg har korrigerats enligt ÖVS uppgifter i yttrandet.

Södertörns surfklubb

Södertörns surfklubb ber härmed att få lämna följande synpunkter på rubricerade förslag för Örens naturreservat.

1. Sammanfattning

Södertörns Surfklubbs medlemmar är till allra största delen vindsurfare. Därför rör detta remissvar främst vindsurfarnas intressen, även om många av medlemmarna emellanåt även ägnar sig åt andra vattensporter.

Vindsurfarna nyttjar framför allt sandstranden väster om nuvarande parkeringen P5 samt stenstranden söder om parkeringen P4 vid allmänningen E.

Södertörns Surfklubbs främsta prioriteringar i revideringen är, i nedanstående ordning:

1. Utökade parkeringsmöjligheter vid nuvarande parkeringsytan P5, t ex i form av förslaget F4;
2. Vägen omedelbart väst och nordväst om P5 skulle kunna beredas ett stycke så att parkering skulle kunna ske vid sidan av och längs med vägen;
3. Utökad parkeringsyta vid P6, t ex enligt förslaget F5;
4. En yta för korta stopp av fordon för på- och avlastning av utrustning vid parkeringen P4 för vidare parkering på någon av de andra parkeringarna;
5. En översyn av staketen som idag på många ställen är svåra att passera på grund av mycket smala passager på land och att de ibland går ända ner i vattnet nere på stranden.

2. Utvalda synpunkter, baserade på kommentarer från medlemmar i Södertörns surfklubb

Inledning

De senaste 30–40 åren har medlemmar i Södertörns Surfklubb besökt Örudden för att i första hand vindsurfa. Under främst det senaste decenniet har antalet besökare på Örudden ökat kraftigt, i synnerhet de dagar då det är bra förutsättningar för att vågsurfa. Detta drar flest besökare och då i första hand till allmänningarna på sydöstra sidan av Örudden.

Vågsurfarna representeras inte av Södertörns Surfklubb, men är idag den största besöksgruppen vid gynnsamma förhållanden.

Det finns många andra besökare på Örudden de dagar då det inte blåser eller är stora vågor, t ex fiskare, naturintresserade, fågelskådare, badande, bär och svamplockare med flera.

Torö är unikt i Stockholmsområdet för vattensport som kräver vind och vågor

Intresset för vattensport har ökat, Stockholm har fått fler invånare och Örudden är den bästa platsen i Storstockholmsområdet, eller kanske hela ostkusten, för att utöva dessa sporter. När det är bra vågor och vind inom sydost till sydväst kan det behövas plats för mer än femtio, som mest

hundra, bilar med vindsurfare och kitesurfare. De flesta går till den nordvästra stranden, men en del går till den södra stranden via den smala allmänningen längst åt väster.

Bära utrustning från parkering

Många har minst en timmes resväg till Örudden, utöver tiden för packningen av utrustning i bilen. Vindsurfare kan behöva bära ner upp till 50 kg utrustning för att kunna anpassa bräd- och segelstorlek efter ändrade förutsättningar i vädret under dagen. Det gör att viljan att bära utrustningen längre väg än absolut nödvändigt är liten. Det blir ofta ett par vändor fram och tillbaka till stranden och lika många efter avslutad session. Det innebär upp till tio gånger sträckan från bilen till stranden under en surfdag. Skillnaden mellan tre och femhundra meter att gå till stranden blir då ganska stor.

De som kitesurfar har lite mindre utrustning att bära, men även de får såklart gå fram och tillbaka en hel del.

Stenstrand och Örenvägen idag

För något år sedan gjordes en dikning för att, som det sades, förbättra avrinningen. Det innebar att ett dike på var sida av vägen grävdes eller plöjdes upp. Släntningen var betydligt brantare än maxlutningen 1M3 enligt Trafikverket. Så brant att det inte gick att köra upp ifall ett hjul skulle glida ner i diket vid möte.

Nu när jord och grus börjat ramla tillbaka ner i det branta diket och slänterna blivit lite flackare, så har det inneburit att vägbanan blivit ännu smalare. Marken sväljer mycket vatten och man har aldrig sett en större pöl, på eller vid vägen.

Dikesrenen leder på de flesta ställen inte vidare någonstans, så det var enligt vår mening en för avrinningens skull tämligen onödig åtgärd.

Förslag till bättre trafiksituation och parkering

Efter dikningen går det inte längre att mötas på vägen med normalbreda bilar och det är till och med svårt att passera eller möta gående och cyklister. Det finns idag mötesplaster med hundratalet meters mellanrum. När två-tre bilar i rad från båda håll möts, vilket ganska ofta sker när det är vind och vågor runt Örudden, blir det besvärligt att passera varandra.

Vi föreslår därför att mötesplatserna förlängs, så att de rymmer flera bilar.

Förslag till ändring av parkering längs Stenstrand och Örenvägen

Ett förslag är att vägen lokalt breddas för parkering. Ca 2-2 1/2 meter breddning bredvid körbanan på reservatssidan av vägen på utvalda ställen.

Vi i Södertörns Surfklubb har stor förståelse för att framkomligheten för de boende kan bli dålig emellanåt med nuvarande trafiklösning, men de flesta av oss försöker följa gällande parkeringsregler tills det blir fullt.

Staket

Nynäshamns kommun måste anmäla staket eller andra typer av avhållande anordningar som hindrar allemansrätten till polismyndighet eller åklagarmyndighet. Detta är lagstadgat och det finns inga undantag från strandskyddet utan som vi ser det så har kommun självt valt att tolka att det är okej, en tolkning som alltså inte har någon som helst förankring till lagen.

I remissvar rörande staket som hindrar allmänheten står det under "Frågor och svar" på kommunens hemsida följande:

"Kommer det bli tydligare vad som gäller längs stenstranden, till exempel var man får och inte får gå?"

I reservatshandlingarna finns förslag på tydligare skyltning längs stenstranden. Därmed vill kommunen förebygga "privat"-skyltar och liknande som ibland har satts upp i gränsen till de privata fastigheterna.

Allemansrätten gäller på de privata tomterna. Ibland finns staket som markerar en tomtplats som fastslagits i ett strandskyddsdispensärende. Där har besökare inte rätt att passera eller uppehålla sig.

Kommunen kommer att uppdatera skyltningen och förtydliga vilka rättigheter och skyldigheter man har som besökare respektive fastighetsägare."

Precis som kommunen skriver så har allmänheten enligt allemansrätten rätt att röra sig på privata fastigheter. Detta har i flera år förhindrats av privata fastighetsägare som satt ut staket, stockar och i bland annat på stranden för att hindra allmänheten att röra sig längst denna. När kommunen beslutar om tomtplatser är man ålagd att lämna ett så kallat "fritt släpp" vid vattenlinjen (se *Naturvårdsverkets handbok* <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-0175-9.pdf?pid=2601> sid 39 samt 88).

Även om det finns en beslutad tomtplats så är staket en anordning som kan verka avhållande och är därmed dispenspliktig (se *Naturvårdsverkets handbok* sid 44 och jmf. *MÖD M 4628-17*). Tomtplatsen behöver också ha tagits i anspråk i samband med att den beslutades för att beslutet inte ska förfalla.

Kommunen är tillsynsmyndighet för att lagarna kring strandskydd upprätthålls och ska enligt 26 kap. 2 § MB anmäla överträdelser av bestämmelser i balken till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten vid misstanke om brott (i detta fall uppförande av anordningar eller byggnader som saknar dispens). Detta ska alltså göras av kommunen, och är inget kommunen enligt lag kan välja bort att göra. Straffskalan är fängelse upp till 2 år. Vi ser gärna att kommunen tar detta ansvar och ser till att staketen antingen har giltig dispens eller anmäls.

I förslaget till beslut står att staketens placering bör ses över i Skötselplanen i sida 10, och vi ser gärna ett tydligt ställningstagande i form av beslutad strandskyddsdispens för staketen eller ett agerande från kommuns sida. Just nu är det till exempel trångt och svårt att gå igenom den staketpassage som finns vid parkeringen kallad P6 (där det finns torrdass för funktionshindrade) enligt skötselkartan, ofta med tung utrustning som vinden gärna tar tag i. Än svårare är det för de funktionshindrade eller de med barnvagn att få plats att gå genom denna passage ned till stranden.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar Södertörns surfklubbs yttrande. Svar gällande parkering, väg och allemansrätt/strandskydd hänvisas till de samlade svaren i början av dokumentet.

Södertälje Windsurfing Club

Vi har erbjudits möjlighet att yttra oss ang. rubricerat ärende om Örens naturreservat, MSN/2020/1562.

Vi vill härmed meddela att vi, Södertälje Windsurfing Club (org.nr 802498-5478), till alla delar instämmer i de synpunkter som framförs i det yttrande som Södertörns surfklubb (org.nr 802452-9847) avlämnat i ärendet. Vår klubb har delvis medverkat i arbetet med det yttrandet.

Kommunens kommentar

Förvaltningen noterar yttrandet och hänvisar till kommentarer under Södertörns Surfklubbs yttrande ovan.

Naturskyddsföreningen Nynäshamn

Nynäshamns Naturskyddsförening uppskattar arbetet med Ören och välkomnar den nya skötselplanen, förtydligandet av föreskrifterna och förslagen om nya anordningar. Grundproblemet med Ören har varit en otydlighet om reglerna och vad besökarna och fastighetsägarna får göra. Därför är det nödvändigt att reglerna och de fysiska gränserna klargörs, så att alla parter rättigheter och skyldigheter blir tydliga för alla. För detta behövs tydlig och lättfattlig information också på stränderna och vid fastighetsgränserna. Skyltar på stränderna bör finnas för att visa var Naturreservatet börjar och slutar. Informationstavlor som informera om allemansrättens rättigheter och skyldigheter och hur intrång regleras bör finnas vid de olika parkeringarna.

Det är också viktigt att kommunen ser till att olovliga privata inhägnader och annat, som har satts upp på reservatets mark, avlägsnas och att kommunen utövar aktiv tillsyn inom reservatsområdet och Ören för att övervaka att de gemensamma spelreglerna respekteras av alla parter.

För att underlätta för de boende och undvika att fordon parkeras olämpligt på reservatet vid populära tider, bör samtliga föreslagna utökade parkeringar byggas. Högsta prioritet lägger vi på platserna märkta som F1, F2, F3, F4 samt F5. Vi välkomnar ökningen av antalet rast- och grillplatser men anser att det kan behövas ännu fler för att förhindra att besökare anlägger egna. När det gäller skötseln av skogen, alltså skogsbruket inom reservatet och dess närområde, är det viktigt att skötselplanen tar avstamp från entomologisk och botanisk expertis så att växternas och djurlivets (inkl. insekters) fortlevnad och mångfald försäkras. Frågan är om det är klokt med målet att bara ha tallar i reservatets skog? Riskerar man inte då att på så sätt skapa en monokultur, med allt vad det innebär?

Kommunens kommentar

Kommunen noterar Naturskyddsföreningens yttrande och hänvisar svar gällande skyltning/gränsmarkering, allemansrätt/strandskydd/hemfridszon/stängsel, parkering samt skötsel till de samlade svaren i början av dokumentet.

Miljöpartiet de gröna

Miljöpartiet tycker det är bra att det nu kommer nya och mer tydliga föreskrifter för Örens Naturreservat. Vi har några synpunkter som vi vill framföra

1. För att minska olägenheterna för de boende under högsäsong på sommaren bör samtliga föreslagna utökade parkeringsmöjligheter byggas. Om detta inte är möjligt, förordar MP platserna F1, F2, F3, F4 samt F5.
2. Förslag att utöka antalet rastplatser och grillplatser är bra, dock möjligen otillräcklig för att förhindra okontrollerad eldning
3. Det behövs fler informationstavlor som även skall informera om allemansrättens rättigheter och skyldigheter, samt beskriva hur intrång regleras i förhållande till allemansrätten, dessa bör sitta framför allt vid de olika parkeringarna.
4. Skyltar på stränderna bör finnas för att visa var Naturreservatet börjar och slutar
5. Det är också viktigt att kommunen ser till att olovliga privata inhägnader och annat, som har satts upp på reservatets mark, avlägsnas och att kommunen utövar aktiv tillsyn inom reservatsområdet och Ören för att övervaka att de gemensamma spelreglerna respekteras av alla parter.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar Miljöpartiet de grönas yttrande och hänvisar svar gällande parkering, rastplatser, eld/grillplatser, skyltning/gränsmarkering, allemansrätt/strandskydd/hemfridszon/stängsel samt efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

SKANOVA

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Kommunens kommentar

De föreslagna reservatsföreskrifterna innebär ingen ändring mot nuvarande reservatsföreskrifter. Dessa möjliggör skötsel av befintliga ledningsgator, vilket även inkluderar markförlagda ledningar (föreskrift D2), samt möjliggör framdragning av nya ledningar förutsatt att kommunen gett sitt tillstånd till detta, (föreskrift A16).

Ellevio

Ellevio AB har erhållit rubricerat förslag för yttrande och vi har följande synpunkter. Ellevio lokalnät har befintliga anläggningar för eldistribution i området. En högspänningsförbindelse löper genom området och utgörs av distributionsledningar för 20 kV i mark längs vägar samt luftledning i skogsterräng. Högspänningsledningen fortsätter som sjökabel i områdets norra del och försörjer öar i närheten. Nätstationer längs med ledningssträckningen försörjer via lågspänningsledningar i mark och luft den befintliga bebyggelsen som angränsar till reservatet. Högspänningsledningen omges av ledningsgata som röjs med bestämda intervall på varje sida om ledningen. Både skogligt och tekniskt underhåll måste kunna utföras för såväl högspänningsledningen som övriga luftledningar. Även markledningar och sjökabel måste kunna underhållas. Ellevio förutsätter att bestämmelser är utformade och tolkas så att tillträde till anläggningarna för drift och underhåll är möjligt. Vid akut felavhjälpning av anläggningar måste Ellevio ha rätt att framföra den typ av fordon som krävs för att snabbt kunna åtgärda fel.

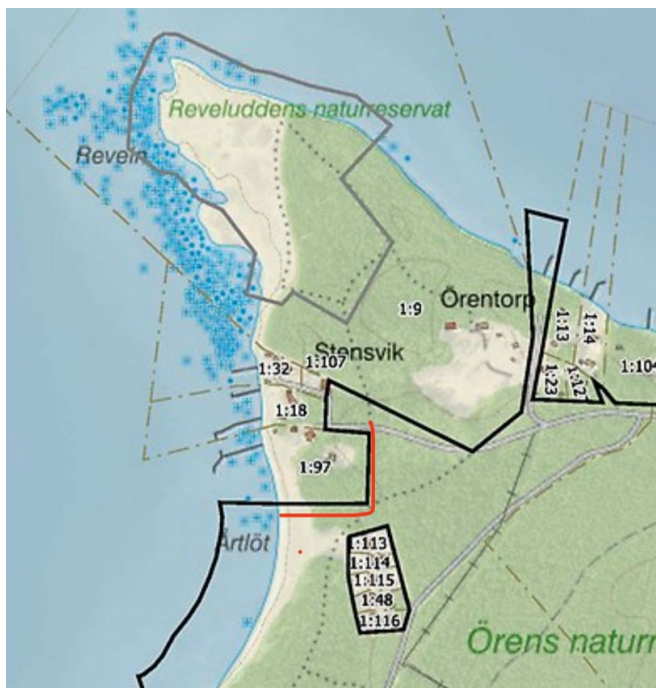
Ellevio förutsätter även att anslutningsplikt ska kunna fullgöras genom att tillstånd kan erhållas.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar Ellevios yttrande och bekräftar att Ellevio har uppfattat och tolkat föreskrifterna på ett korrekt sätt. Se även kommunens kommentar till Skanovas yttrande ovan.

Boende 1

Hej, Som tomtägare till på ören 1:97 så vill jag bara komma med ett förslag angående skyltning om att ta sig till Reveludden, då det är många personer varje år som försöker att ta sig dit via vår strand och då måste passera väldigt nära vårt hus, då det inte går att ta sig dit via stranden pga terräng och bostadshus. För både vår och besökares skull som vill ta sig dit tror jag att det skulle vara en fördel. Ett förslag är att sätta en skylt vid vårt staket och visa var stigen uppe i skogen går till reveludden istället samt vid informationsskyltarna som finns. Gjorde en snabb skiss på er ritning, det som är rödmarkerat är vart stigen går.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och tar med sig förslaget om skyltning av stigen till arbetet med skötseln av reservatet.

Boende 2

Hej

Mitt namn är [REDACTED] och jag är en av de som äger fastighet Ören 1:97 (jag har pratat med mina syskon som är delägare och vi har samma åsikt i frågan, samma sak gäller Ören 1:18 som ägs av mina föräldrar).

Avseende förslaget tycker jag sammanfattningsvis att det är ett väldigt bra förslag. De senaste åren har det skett en väldigt stor ökning av turister/människor som vistas i området vilket jag tycker är dels positivt då det är kul att folk får uppleva den vackra naturen, men samtidigt uppstår problem med parkeringsplatser/trafik/nedsmutsning och liknande vilket detta delvis förhoppningsvis kan ordna.

Det vi har märkt är att det är väldigt många som går längs med stranden (vid det som på kartan heter Årlöt) för att försöka gå förbi husen vid Stensvik längs med vattnet för att nå Reveludden. Jag förstår att man vill ta den vägen, problemet är bara det att det nog går enligt allemansrätt för tomten 1:97 då våra hus är en bit bort från vattnet (om man undviker att gå på bryggan), men det är omöjligt för 1:18 samt 1:32 (våra grannar norrut) där folk kommer rakt in på deras respektive tomter bara någon meter från hus. Dessutom är det så att stranden vid 1:32 blir till vass så det inte går att färdas på ett bra sätt längs med stranden (så folk blir oftast tvingade att gå tillbaka samma väg de kom). De stigarna som finns vid Parkeringsplats P7 är betydligt mer lämpade för att nå Reveludden. Vi har även en öppning i vårt staket (cirka 20 meter upp från stranden) där tomtgräns 1:97 startar, om man väljer att gå på de stigarna till Reveludden kommer man också rätt in till vårt hus utan möjlighet att följa allemansrätten då man går via bebyggt område.

Detta skulle relativt enkelt kunna lösas med att vid vårt staket vid 1:97s södra ände kunde det finnas en skylt som just hänvisar folk till de stigarna som finns om man vill gå till Reveludden. Dels en sådan skylt vid strandkanten (förslagsvis en som ni har på sidan 12 i pdf:en samt ev. en karta

med "här är jag" indikerat) samt att en mindre "naturreservat åt höger" skylt även även vid öppningen vid staketet 20 m upp från vattnet så att folk väljer rätt stig. Därför vore det också bra om den stigen som finns på kartan som går mellan F och når vägen bort vid P7 (sid 8 i pdf-presentation) också kunde förtydligas. Folk som av misstag kommer nära inpå ber oftast om ursäkt och det är inte mer med det, fast som jag ser det kan man med ganska enkla medel hjälpa människor som vistas i området att välja rätt väg.

Sammanfattningsvis har vi givetvis inget emot att folk går på vår strand vid 1:97, enligt allemansrättens ramar, men precis som på bild 8 i pdf:en som i verkligheten så tar stigen slut när man når 1:18s gräns. Dessa förslag ovan är för att förenkla för människor som vistas i området så att de på ett så smidigt sätt som möjligt kan ta sig mellan Örens- och Reveluddens naturreservat.

Kommunens kommentar

Förvaltningen noterar yttrandet och tar med sig förslaget om skyltning till arbetet med skötseln av reservatet.

Den markering som syns i kartan i samrådsmaterialet är en fastighetsgräns, men kan enkelt missuppfattas för att vara en stig då markeringen saknas i teckenförklaringen. Kartmaterialet har uppdaterats i samtliga kartor för att undvika ytterligare missförstånd.

Boende 3

De vore lämpligt att enkelrikta vägen. När surfarna kommer blir det kaos och framkomligheten blir nästan omöjlig.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande vägen till det samlade svaret i början av dokumentet.

Boende 4

Hej

Några synpunkter på förslaget angående Örens naturreservat.

- Parkering F2 är mindre lämplig då den inkräktar på den lilla dalen längs stigen in i skogen. Är det inte bättre att förlägga parkeringar i direkt anslutning till vägen och ev istället utöka parkering F3.
- Hur har kommunen planerat för att riktlinjerna för parkering följs? Detta Coronaår har det vissa dagar varit svårt att ta sig fram längs vägen både med bil och till fots. Kanske finns det inte plats för alla besökare uppe på Ören utan att en större parkeringsplats skulle kunna anläggas i anslutning till vägen mot Ankarudden vid Herrhamra gård (liknande den vid Ankarudden)
- Hur ska kommunen följa upp att husbilar, husvagnar, personbilar och tältande inte stannar mer än två dygn? Det är inte ovanligt att uppehållet varar betydligt längre.
- Det är bra med nya skyltar där gränsen av naturreservatet förtydligas längs strandlinjen. På dessa skyltar bör också tydligt framgå vad som är privat mark dvs att texten på skylten är både naturreservat och privat tomt. I nuläget tar majoriteten av besökare det för givet att all mark längs stränderna är naturreservat. Som fastighetsägare är det helt ok att besökare strövar längs strandkanten men däremot blir jag störd när hemfridszonen inte respekteras. I ett villaområde går man inte in och slår sig ner på andras tomter. Vi har vänligt bitt besökare flytta sig när de slagit sig ner i anslutning till bostadshuset och följande diskussion är ibland otrevlig. Hade varit toppen om vi kunde visa på en skylt där det tydligt framgår att detta är privat mark.
- Vidare hade det också varit bra om förbudet att plocka sten, krossa sten, skräpa ned, bryta kvistar mm enligt skyltning också gäller privat tomt.
- Är det lämpligt med grillplatser i detta sommartid extremt torra område med stor brandfara? Gnistor och glöd får snabbt fäste i torr barr och mossor och ofta blåser det och branden sprider sig lätt.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande parkering, efterlevnad, gränsmarkering och eld-/grillplatser till de samlade svaren i början av dokumentet.

Föreskrifterna med förbud att inte bryta kvistar, plocka eller förstöra sten gäller endast i naturreservatet. Reservatsföreskrifterna kan inte reglera detta på privata fastigheter som ligger utanför naturreservatet, vilket merparten av fastigheterna på Ören gör. På allemansrättsligt tillgänglig mark kan allemansrätten tolkas som att någon enstaka minnessten som saknar ekonomiskt värde kan vara tillåtet att ta med hem, dock inte större mängder. Enligt allemansrätten får du även ta torra kvistar, grenar och kottar som ligger på marken. Däremot är det inte tillåtet att från växande träd bryta eller såga kvistar eller grenar eller att ta bark och näver. Nedskräpning är förbjudet enligt 15 kap. 30 § miljöbalken vilket anges under rubriken Upplysningar i beslutsdokumentet för naturreservatet.

Boende 5

1. Förslaget om eldstäder måste bort. Det är alldeles för torrt på Ören så elden sprider sig lätt och snabbt. Låt nuvarande eldningsförbud året runt vara kvar och sätt upp fler och större skyltar om detta.
2. Det bör vara kopplingstvång för hundar året runt. Många hundägare åker ut på Ören för att rasta sina hundar och jag vågar inte lita på att hundägare har koll på sina hundar. De anfaller både vilt och människor.
3. Det är inte som ni skriver allmän väg utan enskild väg. Det borde Nynäshamns kommun veta om.

Kommunens kommentar

Förvaltningen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser till de samlade svaren i början av dokumentet.

I beslutsdokumentet anges under rubriken Upplysningar att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti inte får löpa lösa i marker där det finns vilt. Kommunen bedömer att det inte finns behov av ytterligare reglering i reservatsföreskrifterna, men förtydligar i skötselplanen att det ska informeras om detta på skyltar i reservatet

Kommunen är medveten om att vägen är enskild. Texten om allmän väg finns i nuvarande skötselplan och har därför halkat med till denna skötselplan. Detta har åtgärdats till beslutshandlingarna.

Boende 6

1. Förslaget om eldstäder måste bort. Det är alldeles för torrt på Ören så elden sprider sig lätt och snabbt. Låt nuvarande eldningsförbud året runt vara kvar och sätt upp fler och större skyltar om detta.
2. Det bör vara kopplingstvång för hundar året runt. Många hundägare åker ut på Ören för att rasta sina hundar och jag vågar inte lita på att hundägare har koll på sina hundar. De anfaller både vilt och människor.
3. Det är inte som ni skriver allmän väg utan enskild väg. Det borde Nynäshamns kommun veta om.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser till de samlade svaren i början av dokumentet. Svar gällande kopplingstvång samt skrivning om allmän väg hänvisas till kommunens svar till yttrandet från boende 5 ovan.

Boende 7

I stort tycker vi att det är bra föreskrifter och vi utgår från att kommunen ser till att de efterföljs. Vi har ju sett att de skötsel föreskrifter som idag finns har efterlevts i ringa utsträckning. Till exempel gäller detta felaktiga parkeringar, terrängkörning, uppställning av husbilar och eldning. Efterlevnad kräver att kommunen tar ansvar för regelbunden kontroll och att det finns en ansvarig kontaktperson som allmänhet och boende kan kontakta vid behov.

Vi har dock några punkter som vi tycker bör förtydligas eller ändras, dels handlar det om eldning och dels om fastighetsägarnas rätt till hemfridszon.

Eldning

Ören och eldning är en mycket dålig kombination. Ören består ju främst av en blandning av sand och grus täckt av ett mycket tunt lager av förna. Detta innebär att vid regn dräneras marken mycket fort och det blir torrt snabbt. Här ute i kustområdet är dessutom soltimmarna vanligtvis fler än längre in i landet. Det är inte ovanligt att det inte regnar på flera månader på sommaren. Och kommer det en skur så tar det bara en dag med solsken så känns det lika knasterortt som före regnskuren. Vi är därför mycket vaksamma på brandlukt och tar alltid reda på var det kommer ifrån. Så sent som för ett par år sedan hade vi en större brand i närheten av oss som enligt brandkåren hade kunnat sluta mycket illa.

Så fort någon har eldat eller grillat på allmänningen (strand H) känner vi intuitivt ett behov att gå brandvakt och kontrollera att det är släckt när folk har lämnat. Flera gånger bara under senare tid har det börjat pyra i marken, t.ex. på grund av glödande kol.

Vi rekommenderar därför starkt att det inte ska vara tillåtet att elda överhuvudtaget här ute. Dagens skyltar om totalt eldningsförbud har påverkat till det bättre. Skulle grillplatser anläggas skulle kommunen ta på sig ett mycket stort ansvar. Även vid dessa grillplatser kommer brandrisken vara överhängande när de lämnats. Vinden kan plötsligt ta i eller ändra riktning varvid aska och glöd kan spridas. Det är dessutom särskilt olämpligt att elda där många vistas trångt samtidigt och länge.

Sammanfattningsvis vill vi se fortsatt totalt eldningsförbud i naturreservatet och ytterligare förtydligad skyltning.

Tillgänglighet

Ca hälften av Örens strandsträcka utanför privata, bebyggda fastigheter är idag tillgänglig för allmänheten. Det finns således gott om plats för det rörliga friluftslivet.

I de föreskrifter som råder i dag står det att fastighetsägare ska ha rätt till sin privatzon med hemfrid i ordets vidaste bemärkelse.

Enligt Brottsbalken 4 kap. 6§ är det förbjudet att gå över tomt. Med tomt avses det område där ägaren har sin hemfridszon. Den utgår från bostadshuset och i öppen terräng, inom synhåll från huset, sträcker den sig minst 60-70 meter enligt rättsfall beskrivna i rapporten "Allemansrätten – vad säger lagen" utgiven av Naturvårdsverket. Enligt samma rapport är det alltid förbjudet att gå över andra ägor enligt 12 kap. 4§ om det medför risk för markskada.

När man läser det nya förslaget är det oklart vad som gäller, vilket kan leda till ökade konflikter. Det är viktigt att man likt tidigare skrivning poängterar att fastighetsägarna har självklar rätt till hemfridszon i dess vidaste bemärkelse. Ömsesidig respekt är en förutsättning för att minska konflikterna mellan fastighetsägare och besökare till naturreservatet.

På främst västra och norra stranden växer de rara strandnära växter som är karakteristiska för Örens stränder. Tyvärr ser den som följer utvecklingen att den ökande besöksbelastningen leder till ett kraftigt ökat slitage i naturreservatet. Detta motverkar det ursprungliga syftet med reservatet. Förslaget att sätta ut markering för stigar och spänger kan bidra till lösning av detta problem.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser och allemansrätt/hemfridszon till de samlade svaren i början av dokumentet.

Om att till fots endast passera en fastighet (inte uppehålla sig) på den del som utgör klapperstenstranden medför en skada på marken enligt 12 kap 4 § BrB eller utgör ett hemfridsbrott enligt 4 kap. 6 § BrB kan inte kommunen allmänt uttala sig om, utan detta måste prövas i varje enskilt fall i enlighet med tillämplig lagstiftning. Dock gör kommunen, utifrån strandskyddets huvudsyfte i 7 kap. 13 § Miljöbalken och rättspraxis, den sammantagna bedömningen att det område med klappersten närmast strandkanten (ca 15m) ska vara allemansrättsligt tillgänglig i den bemärkelsen att besökare ska kunna ströva längs hela stranden, både i den del som tillhör naturreservatet och på de fastigheter som berörs.

Boende 8

Hej,

Jag saknar i förslaget vad kommunen gör för de boende invånarna i området för att allmänheten ska respektera våra hemfridszoner. Tyvärr är inte att allmänheten är tillräckligt kunnig för att kunna avgöra vad som är privatmark, allmänning samt hemfridszon och inte.

Idag finns det stängsel längs stranden vid de privata delarna vad jag förstår önskar kommunen öppna upp detta för att släppa in allmänheten ännu närmare våra fastigheter. Bara idag har vi tvingats be folk koppla sina hundar som de låter springa löst inom hemfridszon samt be allmänhet som uppehåller sig med att bulla upp sin matsäck endast 20 meter från vårt hus att avlägsna sig. Och tyvärr är detta en helt vanlig dag, detta händer flera gånger i veckan.

Därför vore det av intresse att se ett förslag där ni även tar hänsyn till kommunens invånare dvs de boende i området. Vad kommer ni göra för att vi ska känna oss säkra i våran hemfridszon när kommunen "öppnar upp" området ytterligare? Tacksam för att ni förtydligar förslaget, en liten skylt kommer med all säkerhet inte hjälpa.

Undrar även vad ni gör för att bevara den känsliga naturen. Då man öppnar upp tillgängligheten öppnar man även upp för fordon och liknande att förstöra markerna. Redan under föregående var det tex ett flertal tillfällen då fyrhjulingar körs på de känsliga stränderna/naturen. Vad kommer göras för att skydda stränderna/naturen?

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande allemansrätt/hemfridszon och skötsel/slitage till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 9

Hej,

Först och främst vill jag säga att det är mycket bra att ni tar detta helhetsgrepp gällande föreskrifterna av Örens naturreservat. På det stora hela ser förslaget bra ut.

Som fastighetsägare ute på Ören har jag specifikt två punkter som jag önskar framföra gällande föreskrifterna.

Det är att kommunen (1) fullföljer förslaget med att installera samtliga föreslagna nya parkeringsplatser samt att (2) kommunen ser till att de nya parkeringsplatserna utnyttjas till fullo av besökare genom att placera ut stockar, natursten och liknande på ställen längs med vägen där det

idag ofta parkeras, men där parkering är förbjuden. Förslaget säger att kommunen ska ha *rätt* till att göra detta för att förhindra parkering i känsliga områden, vilket är bra. Min uppmuntran är att detta är en *konkret åtgärd* som utförs på samtliga områden där det idag ofta parkeras, men är förbjudet att parkera eftersom det påverkar naturen negativt. Exempelvis i vissa skogspartier samt utmed vägen där det är tillräckligt brett för att en personbil (men inte brandbil eller ambulans) ska kunna passera. Anledningen till denna uppmuntran är att jag har en farhåga att fler parkeringsplatser inte per automatik kommer att lösa det frekventa otillåtna parkerandet utmed vägkanten. Eftersom vi bevitnat detta otillåtna parkerande även när närliggande parkeringar *inte* varit fullbelagda. Det otillåtna parkerandet tycks ha blivit en stark vana för många besökare och nya beteenden är svåra att åstadkomma genom enbart skyltande och möjliggörande av fler platser. En förutsättning för punkt 2 är såklart punkt 1, nämligen att antalet nya parkeringsplatser kan rymma mängden besökare. Om det *inte* finns tillräckligt med parkeringsplatser är det svårt att klandra besökare som hittar egna parkeringslösningar.

Tack för att ni öppnar upp för synpunkter! Ser fram emot att följa detta.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande parkering samt skötsel/slitage till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 10

Nu har jag läst Förslag till beslut Örens naturreservat.

Väl genomarbetat och beskrivet och jag gillar det mesta i förslaget.

Jag har två synpunkter:

1. Jag tycker inte att det ska anläggas grillplatser på grund av den stora brandrisk som föreligger. Det är ofta mycket torrt i markerna på Ören, särskilt längs stränderna. Nu finns det tyvärr många som eldar och jag har vid flera tillfällen släckt eldplatser som lämnats i tron att det brunnit klart.
2. Bra att ni föreslår åtgärder för att förhindra terrängkörning och "vild" parkering. Det behövs dock någon form av kontroll och beivrande av dessa överträdelser. Har kommunen parkeringsvakter som kan ombesörja detta eller kanske ett privat parkeringsbolag ska anlitas.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser samt efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 11

Jag har läst Ert förslag till beslut Örens Naturreservat och har några synpunkter enligt nedan.

1) När det gäller eldstaden, på kartan allmänning E, som ligger vid vår tomt 1:120. Vi vill **inte ha någon eldstad där**. Allmänningen är inte större 30m bred och 100 m lång. Det skulle vara stor brandrisk. Det skulle också ligga extremt nära vårt hus och det medför också rök och os. Människor kommer att bryta kvistar och skräpa ner.

2) Angående Rastplats - Bänkar på den lilla allmänningen det blir nedskräpning, toalettbesök vid vårt staket **vill vi ej ha rastplats där**. Den kan flyttas till markering D alt C där Södertörns Surfklubb har satt upp en vindflöjel med solceller i en tall.

3) Skyltar med eldningsförbud **vill vi ha kvar** för de flesta läser inte instruktioner som sitter på anslagstavlor samt för den stora brandrisken på Ören.

4) Vi vill inte ha någon utbyggnad av parkeringsplats P-5. Jag föreslår att ni bygger en besöksparkering vid Y-korset istället som har varit på förslag tidigare för det aktiva friluftslivet på Ören.

5) Jag har tidigare haft samtal med Peter Svedberg den 19 sep 2020 och mailat honom den 14 sept 2020 ang följande på

*Man kör ner släpvagnar, se tidigare foton.

*Handikapp P-platsen för 2 bilar, står det upp till 5 bilar.

*Motorcyklar, mopeder och 4-hjulingar kör ner till stranden eller parkeras där bajamajan stod förut och som ej är återställd med klappersten och buskar.

Det bör sättas upp ett rorstaket så att endast rullstolar och besökande kommer ner till stranden.

6) Det är bra om kommunen kan ha P-vakter, så att besökare står på rätt plats och inte på handikapp platsen, kör in i skogen eller campingbilar som står längre än tillåtet.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser, parkering, rastplatser samt efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 12

Hej!

Vi har stuga på ön Rundklubben som ligger precis i anslutning till Ören och vi vill komma med synpunkter på den skrift som kommunen utkommit med kring revidering av föreskrifter för Örens naturreservat, eftersom denna skrift specifikt berör logistiken kring vår fastighet.

Rundklubben är belägen bara något hundratal meter ut från Reveludden och är beroende av Ören eftersom det är vårt landfäste som är nödvändigt för transport till och från ön. Det som i kommunens skrifter benämns "Område G" har använts som fastighetens landfäste/båtuppdagningsplats sedan 1930-talet.

På Rundklubben finns en enkel stuga. Ön har ingen hamn/brygga och det enda sättet att ta sig över är med en liten båt eller kajak från Reveludden. Vi bor på ön under större delen av våren, sommaren och höstsäsongen, så vi tar ofta båten mellan ön och vår landanslutnings-/båtuppdagningsplats på område G, varifrån vi kan ta oss till bussen för att ta oss till arbetet, eller till affären på Torö. På området står två små bodar för förvaring av flytvästar, bensintank, båtmotor, etc. Vi är en del av infrastrukturen på Ören: vi har där vår brevlåda, vi är en del av vägsamfälligheten och vi ses som en av grannarna i området.

Område G har varit Rundklubbens kontaktpunkt med fastlandet sedan åtminstone 1938, först enligt överenskommelse med Herrhamra gård då området var i privat ägo och sedermera med kommunen, då naturreservatet bildades på 1980-talet. Enligt de handlingar vi har från 1938, då Rundklubben styckades av till en egen fastighet, framgår rätten att använda området som båtplats, samt att lägga till båt vid den brygga som idag har övertagits för privat nyttjande av en av fastigheterna i området. (Se bifogad bilaga från 1938 samt förtydligande av lantmäteriet 1946.)

I kommunens nya text kring naturreservatets föreskrifter beskrivs område G som att det uteslutande handlar om fiskebodas; vår situation finns inte omnämnd och verkar heller inte vara beaktad. I och med att officiella texter från kommunen blir normerande kring hur områden fortsättningsvis

definieras och används riskerar utelämnandet av områdets historiska och nuvarande funktion att områdets framtida funktion förändras.

De senaste 80 åren har vår båtuppdagningsplats skyddats av överenskommelser, där man har tagit hänsyn till platsens funktion även när marken bytt ägare. Nu när kommunen vill formalisera områdets funktion, vill vi som berörd fastighetsägare att man i detta tar hänsyn till vårt beroende av landfästet, så att området även framöver kan fortsätta fungera som det alltid gjort. Vi är måna om att denna områdesfunktion inte "skrivs bort" i de nya skrifterna kring Ören, eftersom det på sikt kan resultera i en, för oss, allvarlig funktionsglidning, där Rundklubbens koppling till område G bortmanövreras.

För vår del är det viktigaste att kommunen beaktar och även redovisar att område G fungerar som Rundklubbens landanslutning/båtuppdagningsplats i och med att det är denna plats som gör att vi kan ta oss till och från ön över huvud taget. Vi gör inga försök att "privatisera" platsen genom att göra sken av att det är ett privatägt område, utan vår närvaro på område G handlar om ren logistik.

Sammanfattningsvis: Vi är angelägna om att områdets funktion inte ändras genom att vital information utelämnas då kommunen beskriver område G. Vi vill att kommunen inkluderar platsens funktion för Rundklubben i redovisningen av området.

Till yttrandet finns två bilagor som visar framsidan från ett köpekontrakt samt utdrag ur en förrättningshandling. Dessa biläggs inte denna samrådsredogörelse.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och tackar för upplysningarna. I skötselplanen har texten kring område G justerats i linje med yttrandet. Ett avtal bör skrivas för att missförstånd inte ska uppkomma i framtiden gällande placering av båt och bodar.

Boende 13

Synpunkter allmänt i nuläge:

Bra med färdiga eldstäder/grillar. Viktigt att det alltid finns ved till grillen annars riskerar idén att slå tillbaka på skogen då besökarna måste ordna med något att elda.

Viktigt med sopkorgar/tunnor i anslutning. Och tydliga skyltar.

Bra med fler fasta parkeringsplatser där det behövs och är vettigt så att besökarna inte parkerar galet i hela området. Parkeringsvakter kan vara en bra idé. Många husbilar/husvagnar står uppställda flera dagar i sträck (P5).

Specifika synpunkter på placering:

1. PARKERINGSFÖRSLAG F4 – Ingen utbyggd parkering här.

Parkeringen P5 får ofta husera flera husvagnar och husbilar flera dagar i sträck. Parkeringen ligger långt ifrån naturreservatets stränder. De som parkerar här rör sig oftast ned på den privata fastigheterna (1:92, 1:7) nedanför parkeringen som redan är enormt hårt belastad av besökare och som därmed innebär hårt slitage på skog och mark, eller vidare ned till de Stenstrand (udden) som ligger på privat mark (1:92) vid den lilla allmanningen (P4) och inte för att bruka den mark som tillhör naturreservatet. Det är redan nu en stökig, smutsig och ansatt parkering. Gör man den större riskeras det att förvärras ytterligare.

Att utöka denna parkering (F4) vore att syfta till ytterligare öka antalet besökare till den del av Ören som inte tillhör Naturreservatet utan är privatmark (1:91, 1:92, 1:7 mfl) Fastigheter som redan är

mycket flitigt använda av besökare och därför tyvärr sliten, trasig och skör. Bättre att hitta en plats som underlättar till besök i skog och mark i naturreservatet. En parkering mer vid "infarten" till reservatet? Vid Y korsningen?

2. Eldstäder

Som fastighetsägare (1:92) bredvid den lilla allmanningen oroar det att veta att det eventuellt ska eldas där på grund av den påtagliga brandrisken då ytan är ytterst begränsad (30 m * 100 m). Risken är dessutom stor att det fortsatt hämtas ved från fastighetsägarnas mark runt omkring den lilla platsen (i synnerhet 1:92 som är riktigt ömtålig och redan rejält sliten) Samt risk för rök, os och ytterligare nedskräpning nära husen. De privata fastigheterna ligger nära (1:92 samt 1:120) samt längan längst vägen och allmanningen är dessutom mycket liten till ytan. Möjligheten för besökare att nyttja platsen just där är mycket begränsad. Ingen eldstad här.

3. Ingen rastplats här.

Då ovan nämnda allmänning är så liten är risken stor att en rastplats med bänkar här bidrar till ytterligare nedskräpning och toalettbesök i naturen där samt på vår fastighet. Ingen rastplats här.

Rastplatsen sätts med fördel istället vid markering D.

OBS! Tydlig skylt om eldförbud bör finnas kvar vid allmanningen. Det är tyvärr få som läser de större anslagstavlor. Generellt är **skyltningen mycket viktig i området** för att informera och undvika missförstånd mellan fastighetsägare och besökare. Ett mycket viktigt verktyg i arbetet med reservatet.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande parkering, grill-/eldplatser, rastplats och skyltning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 14

KOMMUNENS FÖRSLAG TILL NY SKÖTSELPLAN MOTVERKAR SITT EGET SYFTE. ATT VÄRNA OM DE NATURVÄRDEN MAN VILL SKYDDA OCH BEVARA

Någonstans under resans gång har kommunen i sin iver att tillgodose alla möjliga särintressen tappat bort vad ett naturreservat är till för. Bevarande av naturvärden och att ge besökare en fin naturupplevelse.

ELD/GRILLPLATSER PÅ ÖREN

Citat sid 29: "I reservatet förekommer otillåten eldning trots tydlig skyltning om att detta inte är tillåtet. Det händer att bränslet utgörs av grenar som bryts från levande träd och torr liggande ved, särskilt vid den stora allmanningen vid Stenstranden. (Strandavsnitt B)

På Ören är marken torr och brandrisken stor, vidare kan sten, block och hällar ta skada av eldning. För att motverka slitage på vegetation och mark samt tillgodose önskemålet att kunna elda och grilla i reservatet föreslås att detta tillåts på ordnade platser, förslagsvis vid allmänningarna vid strandavsnitt B, E, F, G och H."

Observera! Kommunen själva konstaterar att på Ören är marken torr och brandrisken stor. Det tar med de bästa förutsättningarna vid handen brandkåren drygt en halv timme att nå fram till Ören.

Att med detta konstaterande föreslå eld/grillplatser inom reservatområdet ter sig kontraproduktivt. I andra naturreservat har eld/grill platser, bord och sittplatser, parkering samt bajamajor placerats utanför själva naturreservatsområdet. Anledningen är förstås att man värnar om de naturvärden som finns och vill undvika onödigt slitage, undvika bränder och nedskräpning.

Naturresevat bildas för de naturvärden som föreligger. Upplevelsen blir inte sämre för att man i naturresevatet inte får elda/grilla korv inom området. Utflyktskorg med kaffetermos, dricka, bullar och medhavd färdkost duger minst lika bra.

Kommentar

Genom att tillåta brandfarliga verksamheter som eld/grillplatser i naturresevatet riskerar man att förstöra stora naturvärden, bränna ner boendens hem och fritidshus. En rejäl brand kan förorsaka ekonomiska skador för hundratals miljoner kronor.

PARKERING I NATURRESERVATET

När länsstyrelsen 1981 bildade Örens naturvårdsområde så nämndes i skötselplanen att anläggningar för friluftslivet ska inskränkas till mindre parkeringsplatser. (Antar att man menade att de då befintliga parkeringsplatserna ansågs vara det som naturresevatet klarade av utan att nämnvärt öka slitaget i naturvårdsområdet).

I den senaste beslutade skötselplanen för Örens naturresevat från 2008 anges på sid 13 följande:

- Vid vägskalet där vägen leder in i resevatet ordnas en mindre parkering med ca 5 platser.
- Enstaka parkeringsplatser för 1 eller 2 bilar kan tillskapas mitt för de mindre allmänningarna på norra sidan av vägen längd stenstranden.
- På "allmänningen" mellan fastighet Ören 1:92 och fastigheten 1:120 tillskapas avlastningsplatser där parkering är tillåten i max 10 minuter
- Parkeringen på väg mot Reveludden utökas med en plats.

Idag redovisas att antal parkeringsplatser är 55. Betydligt mer än vad som beslutades i skötselplanen 2008. Kommunen föreslår nu i den nya skötselplanen att antalet parkeringsplatser ska kunna utökas med ca 100 parkeringsplatser.

I Nynäshamns centrums stora parkeringsplats ryms 123 bilar. I ett naturresevat (inte utanför) vill kommunen skapa totalt 155 platser. Alltså 25% mer än vad kommunen tillhandahåller ortsborna på den stora parkeringen mitt i centrum.

Antar vi att det en vacker solig somardag samtliga parkeringsplatser är besatta och att i snitt varje bil har med sig 2,5 personer så har vi plötsligt närmare 400 personer som kanske ska använda bajamajan någon gång under dagen, trampa ner växtlighet, skräpa ner, bada, använda soptunnorna bakom bajamajorna.

Kommentar

Det kan inte råda någon tvekan om att ett för stort antal besökare förorsakar stora slitningar på naturen och stressar viltet inom naturresevatet. Förslaget att kanalisera besökare till redan upptrampade stigar och på sina ställen uppföra stänger är väl menat men en naiv förhoppning. Förslaget lär inte i någon omfattning kompensera för de förslitningar på naturen som sker då ett för stort antal besökare trampar omkring i naturen.

Örens naturresevat tål i längden inte att utsättas för ett för stort besöksstryck. Kommer det att sluta med att vi en dag sitter med ett naturresevat som inte ens är värt namnet?

Kommunen konstaterar redan idag i sitt förslag till skötselplan (sid 10 och 11) att man är bekymrad över det slitage som redan föreligger.

KONFRONTATION MELLAN BESÖKARE OCH FASTIGHETSÄGARE

Desto fler besökare som vistas på naturresevatet ju fler kommer att förirra sig till platser där de inte ska eller får vara. Hur många kommer att respektera en fastighetsägares hemfridszon och privata brygga?

Vi kan bara hoppas på att handgemäng som i värsta fall kan sluta hur som helst inte inträffar. En illa slagen och tilltygad fastighetsägare som försöker freda sin hemfridszon vill ingen ha på sitt samvete.

Områden på Ören som är allmänrättsligt tillgängliga för besökare

- Strandavsnitten betecknade som A, B, C D, E, F, G och H i kommunens skötselplan är allmänningar som är tillgängliga för alla besökare. Framförallt är strandavsnittet F ett fantastiskt natura 2000 område för den botaniskt intresserade.
- Reveluddens naturreservat är också allmänt tillgänglig för besökare.
- Örens väg går som en cirkel runt Ören. Allt innanför vägslingan förutom ett antal tomter på insidan av Stenstrand är också allmänt tillgänglig.

Oklart i vilken utsträckning som delar av Stenstranden utöver strandavsnitten A, B, C, D och E som är allmänrättsligt tillgänglig.

Kommentar

Av sammanställningen ovan framgår att det finns stora områden som är tillgängliga för allmänheten. Besökare får en mycket fin naturupplevelse i dessa områden.

Genom att kommunen sprider desinformation av typen, "Stränderna ska upplevas som allmänt tillgängliga" (sid 24) "att för ett stort antal privata fastigheter råder det allemansrättsliga principer" (sid 10 och 11) utan att ha något på fötterna skapar man en grogrund för onödiga konflikter mellan besökare och fastighetsägare.

Vilket mervärde tror kommunen att man ger besökare när man med desinformation uppmuntrar besökare att olovandes klampa in på privata stränder och tomter och riskera att begå brott, hemfridsbrott?

Det är inte så att förbipasserande tittar ut mot havet, man är mer intresserad av kika in mot husen och se vilka som där bor och vad de gör. Ibland används kikare på mycket nära håll.

Allemansrätten är en mycket komplex frågeställning. Tvärt emot vad kommunen förespeglar har kommunen inte något tolkningsföreträde för var allemansrätt råder.

VILDA DJUR

Örens naturreservat är inte enbart martallar, klapperstränder, sällsynta strandväxter och fåglar.

I det nya förslaget till skötselplan omnämns inte att Ören också är hemvist för vilda djur. Det enda som nämns är att jägare ska använda en s.k. fyrhjuling för att transportera skjutna djur ur reservatet.

Rådjur, älgar, vildsvin, harar, rävar ses ofta på Ören och ibland även grävlingar. Det ryktas om att en och annan dovhjort också syns till. Utmed stränderna har vi förutom sjöfågel, häger, mink och sälar. Letar man ordentligt i skogen och utmed stränderna så skulle det inte förvåna om man hittar sällsynta kryp som också har ett skyddsvärde.

Om vi lite slarvigt under rubriken vilda djur inkluderar fisk så kan följande nämnas under denna rubrik. Fram till 70 talet fanns det gott om fisk utmed norra Ören. Läger man nät idag så får man nästan ingenting. Någon liten flundra kan händelsevis trassla in sig. De är oftast för små så de får en ny chans. Fiske med spö ger samma nedslående resultat. En och annan abborre kan nappa. Även skarvarna har minskat i antal.

Kommentar

Saknar en redogörelse i den nya skötselplanen för hur viltet på Ören ska bevaras och hur viltet påverkas när man ökar tillgängligheten till naturreservatet. Vad säger de som har jakträtt inom naturreservatet?

Det kan inte råda något tvivel om att när tillgängligheten till naturreservatet tilltar, ökar också stressen bland de vilda djuren.

Staket utmed en fastighets yttre gränser behövs i en del fall för att hålla vildsvin borta från de fastigheter ditt vildsvin gärna söker sig.

För några år sedan återfanns ett dött vildsvin på norra stranden. (Osäker om det förkommit vid mer än ett tillfälle). Vem är det som ansvarar för bortforslandet. Fastighetsägaren, kommunen eller markägaren som har jakträtten inom naturreservatet?

Örens naturreservat inkluderar inte havet utmed Örens stränder. I förslaget till skötselplan omnämns att fritidsfiskare söker sig till Ören. Det ända stället man återfinner fritidsfiskare på Ören är utmed Reveln där man någon gång kan ha tur att fånga lax. På natur 2000 reservatet Reveln gäller dock fiskeförbud 50 meter ut vilket i praktiken omöjliggör fiske från land. Fiske från land från privata strandfastigheter medför risk för att fiskare inkräktar på fastighetsägarens hemfridszon. Fiskaren gör sig därmed skyldig till hemfridsbrott.

STRANDAVSNITT H OCH G PÅ ÖRENS NORRA DEL

I närmare 70 år har jag till och från residerat på Örens norra sida mittemellan strandavsnitt H och G. Min kunskap om vad som har skett och sker på dessa allmänningar sträcker sig över mycket lång tid. Nedan begränsas mina kommentarer till strandavsnitten H och G. (Andra får kommentera strandavsnitt A, B, C, D, E, F)

Kort historik avseende strandavsnitt H

Under 50 talet installerade kommunen en U formad badbrygga ute i vattnet. Flytbrygga med plastdunkar som flytetyg. Denna förankrades med små 5–10 kilos ankare. Vid första höststormen flög badbryggorna inte bara upp på stranden utan även in i skogspartiet ovanför stranden.

Under alla år har dagtid under sommaren badplatsen uppskattats av barnfamiljer. Den fina sanden och grunda vattnet har varit idealiskt för ändamålet. Vilka som i övrigt besökt badplatsen har varierat under åren men en grupp som alltid funnits på plats är närboende barnfamiljer som inte har tillgång till en barnvänlig strand. Boende på stenstrand och omkringliggande områden. Besökande har vad jag sett alltid samsats väl om utrymmet. Nynäshamnsbor använde badstranden på 50 och 60 talet. Idag utgör Nynäshamnsborna en liten andel av besökarna.

Det har någon gång förekommit att en familj haft med sig en egen grill. När man eldar och eller grillar bildas rök och os som beroende av vindriktningen kan störa de badande. Däremot har kvällstid under sommaren och hösten stranden ibland frekventerats av överförfriskade ungdomsgång som uppfört stora eldar direkt på marken, haft på öronbedövande dunka dunka musik allt ackompanjerat av fyllevrålande. Inslag av surfare förekommer. Surfbrädor i bilen eller på biltaken skvallrar. Kan det förekomma att man senare på natten eller morgonen därpå kör därifrån onykter?

Grannar har till och från fått rycka ut och agera brandvakter när besökande har åkt därifrån utan att släcka den eld man startat.

Bättre var det under 60 talet då badstranden ibland ockuperades kvällen och nattetid av raggarna. Det var alltid några i raggargänget (chaufförerna) som höll sig nyktra och var pratbara och höll någotsånär ordning på kompisarna.

Kort historik avseende strandavsnitt G

Bebyggelsen utmed den väg som leder till strandavsnitt G började bebyggas i mitten av 30-talet. Bland de första som byggde var bröderna Nils och Verner Nilsson vilka försörjde sig som fiskare. I det som omnämns som strandavsnitt G byggdes en brygga, ett antal bodar där man förvarade fiskeredskap och ställningar för att rensa sina strömmingsnät.

Fiskebodarna har sitt ursprung från denna tid. De 2 mindre bodarna byggdes av dåvarande landsfiskalen som troligen även uppförde huset på ön Rundklubben. Vet ej när bodar och hus på Rundklubben byggdes. Vad jag minns fanns de där redan på 50-talet.

Öbor har rätt att ha en båtplats för att kunna färdas till sin ö. Ägare av Rundklubben har alltid haft sin båt uppdragen på allmänningen strandavsnitt G.

På senare tid har en elkabel lagts ner under marken och stranden vilken försörjer öarna Rundklubben och Revskär med el. En stor skylt på stranden upplyser om detta. Få eller ingen använder strandavsnitt G. Fågelskådare och några fiskare använder ibland området bakom strandavsnittet som parkeringsplats för att ta sig till Revelns naturreservat. Utmed hela Reveluddens naturreservat är det förbjudet att fiska närmare stranden än 50 meter vilket i praktiken omöjliggör fiske från stranden. Av hävdvunnen laga kraft har ägarna till de 4 bodarna rätten att behålla dem där de står. Samma sak gäller rätten för ön Rundklubben att dra upp och förvara sin båt vid stranden.

Kommentar

Alldeles oberoende av brandfaran, vilken diskuteras nedan, så ter det sig rätt meningslöst att försöka tränga in en eld/grillplats bland bodar, skyltar, uppdragningsplats för båt och en privat brygga. Stranden är inte av den kvaliteten att den inbjuder till bad.

Eld/grillplats på strandavsnitt H och G

Utgår ifrån att brandkåren som remissinstans tillfrågas vad gäller lämpligheten att överhudtaget installera eld/grill platser på strandavsnitt H och G.

Brandkåren har så sent som sommaren 2019 släckt en brand mitt emot parkeringsplatsen vid strandavsnitt H på samma sida av vägen som allmänningen. Cirka 600 kvadratmeter skog brann upp. En svag östlig bris bidrog till att brandkåren kunde få kontroll över och släcka elden. Hade vinden varit kraftigare vid tillfället hade branden inte kunnat hejdas och stora delar av norra Ören brunnit upp. Hur branden startade har inte kunnat fastställas.

Närmaste granne, vuxna och barn, sprang med hinkar och annat för att försöka släcka elden tills brandkåren anlände.

Året därpå brann också en sedan länge övergiven hög lada/vattentorn upp belägen strax ovanför den gula villan man passerar när man svänger av från vägen och upp för backen mot Ören. Det skulle förvåna mycket om inte brandchefen med bränderna från 2019 och 2020 i färskt minne med bestämdhet avråder kommunen från att installera en eld/grillplats på strandavsnitt H och G. De senaste åren har till och från eldningsförbud utfärdats av länsstyrelsen. I vissa fall har man till och med utfärdat förbud att grilla på den egna tomten. Den stora skogsbranden 2019 i Segersång och storbranden 1999 i Tyresta nationalpark kan tjäna som varnande exempel.

Ett troligt scenario som leder till att en brand uppstår kan ungefär ha följande förlopp.

- 1) Någon besökare grillar korv och hoppas på att elden i eldstaden så småningom slocknar. Någon hink för att släcka elden kanske inte tillhandahållits av kommunen eller så har hinken fått egna fötter.
- 2) Kvällsbrisen tar vid och sätter fart på de pyrande resterna.
- 3) En flaga från elden förs vidare av vinden in i skogen och tänder eld på den torra marken.

Samma scenario kan även beskrivas om en eld tänds kvällstid av ett ungdomsgäng som sedan överger eldstaden och åker därifrån.

En pyrande brand som ger sig till känna en sen natt kan mycket väl få katastrofala följder. Sovande kanske inte hinner att ta sig ut från sina hus i tid.

Har man tur kanske man hinner kasta sig i en liten båt och ro som bara f-n. En mindre båt vid strandkanten är ett måste för en ansvarsfull familj på norra Ören.

Kommentar

Gud förbjude, men om kommunen ändå funderar på att leka med elden bör man innan beslut även ta in nedanstående argument

Som ansvarig kommunpolitiker ska man vara medveten om det oerhörda ansvar man tar på sig om man beslutar sig för att tillåta att eld/grillplatser uppförs inom Örens naturreservat.

Nedbrunna bostäder, tomter, bryggor, skog och andra naturvärden skulle snabbt ge upphov till att stora ekonomiska värden går förlorade på norra Ören. Värden överstigande 100.000.000 kronor är nog inte att ta i om norra delen av Ören brinner upp.

Det är befogat att här upprepa vad en pyrande brand som ger sig till känna en sen natt kan medföra. Sovande kanske inte hinner att ta sig ut från sina hus i tid.

ATT INTE GE EFTER FÖR OLOVLIGA HANDLINGAR

När besökare till Ören bryter mot eldningsförbudet och eldar lite hur som helst lite varstans vill kommunen belöna överträdare med att iordningställa eld/grillplatser.

När surfare och andra besökare parkerar lite hur som helst lite var stans vill kommunen belöna överträdare med fler parkeringsplatser.

Nu i skrivande stund (helgen vecka 8) noteras att företaget Cake som säljer el motorcyklar i två dagar kört runt med flera elmotorcyklar i hög fart på stigarna i naturreservatet.

Vanligen sköter sig vägtrafikanterna och hastigheten generellt sätt har gått ner efter det att vägen byggdes om. Men en del besökare har fått för sig att det går bra att använda vägen runt Ören som en go-cart bana. Många besökare brukar ta promenaden runt Ören. Barn, barn i barnvagnar och hundar som matte och husse har kontroll på och som inte behöver gå i koppel kan fara illa.

När vi ändå är inne på vägen runt Ören så behövs det betydligt fler och längre mötesplatser så att även bil med släp eller en lastbil kan parkeras avsides vid möte. Principen bör vara att man från en med skylt utmärkt mötesplats ska kunna se nästa med skylt utmärkta mötesplats. Ansvarsfrågor avseende vägen är upptagen på agendan i skötselplanen.

Hur vore det att istället ta itu med problemet! Vissa självsvåldiga besökare kommer alltid att strunta i förbud, skyltar, hemfridszoner och elda och parkera lite var som helst och provocera fastighetsägare när och var det faller dem in.

INSATSER SOM ERFORDRAS FÖR ATT STÄVJA OLOVLIGA HANDLINGAR

Insatser erfordras för att se till att eldningsförbud och parkeringsskyltar, mm respekteras. Varje besökare ska motiveras att ta ansvar för sitt beteende inom naturreservatet och tydligt informeras om vilka konsekvenser som överträdelse kan medföra.

Ordningsmakten

Det vore tacknämligt om ordningsmakten avsätter resurser för att ta itu med buset. Görs ett antal ingripanden under några år så sprider det sig bland ungdomsgäng och andra besökare och kan kanske lugna ner situationen då man vet att man kan fångas in av lagens långa arm.

Engagerad reservatsförvaltare

En förvaltare ska presentera sig för boende på Ören genom att exempelvis inbjudas till ett informationsmöte och berätta vad uppgiften omfattar. Skapa en förtrolig dialog med ordningsmakten, fastighetsägarna på Ören, surfarföreningar, fågelskådare och övriga besökare. Vad som händer på Ören ska förvaltaren känna till.

Hitintills har naturvårdsförvaltare, om man någonsin utsett någon, varit osynlig.

I ett antal skrivelser efter det att länsstyrelsen 1981 bildade Örens naturvårdsområde har funktionen naturvårdsförvaltare omnämnts i nästan alla skrivelser. Fördjupade översiktsplaner, samrådsredogörelser, skötselplaner, bildande av kommunalt naturreservat, m.fl.

Aktiva modiga fastighetsägare

Modiga fastighetsägare och rättskaffens medborgare kan bidra med att på avstånd fotografera de som bryter mot eldningsförbud, spela in störande dunka musik och ta bilarnas registreringsnummer för att dagen efter överlämna bevis till polisen.

Många är historierna under årens lopp där fastighetsägare runt Ören fått rycka ut som brandvakter, släcka pyrande övergivna eldplatser och slängda engångsgrillar. Historierna lär väl berättas när fastighetsägarna kommenterar kommunens förslag till ny skötselplan för Örens naturreservat. Ve den som vågar gå fram för att försöka tala överförfriskade fyllevrålande ungdomar till rätta och påpeka att det råder eldningsförbud och att dunka dunka musiken stör grannarnas nattsömn. Hotelser framförs och man ber vederbörande att dra åt h-e. Hot att ringa polisen skrattas det åt då man vet att polisen prioriterar ner denna typ av ärenden för allvarigare händelser. Senast någon gjorde upp en stor brasa på Stenstranden så tog det polisen 2 timmar att komma och föröarna hann innan dess avlägsna sig.

Ordningsman

Ordningsman hyrs in för att bevaka att förbud, skyltar, mm efterlevs av besökare till Örens naturreservat. Eld/grillning när eldningsförbud råder, felparkeringar, nedskräpning, störande dunka dunka musik, hemfridsbrott, förberedelser för inbrott och inbrottsförsök är exempel på vad som kan behöva övervakas.

Behovet föreligger framförallt under torra sommar dagar, vissa helger och när större events sker på stenstranden.

Ordningsman har i likhet med naturvårdsförvaltaren att i nära samarbete med naturvårdsförvaltare, ordningsmakten, boende/sommargäster, surfarföreningar, fågelskådare och övriga besökare med sin närvaro och pondus skapa förtroende och dialog med berörda.

Bidrar vi alla med frivilliga arbetsinsatser och medel för att hyra in ordningsman kan vi lyckas med att bevara naturreservatet, öka tryggheten för fastighetsägare, besökare och skötsamma ansvarskännande surfare. På köpet kanske vi även kan skrämman bort både självsvåldiga besökare och inbrottstjuvar.

Om fastighetsägare bidrar med exempelvis 2.000 kronor årligen (samma belopp som vägunderhållet kostar fastighetsägarna) så kan vi bidra med ca 140.000 kronor. Tillsammans med ett bidrag från kommunen och andra bidragsgivare kan vi få många timmar per år.

Ordningsmän kan vara pensionerade ordningsvakter, väktare och poliser med kärlek för naturen som kan bilda ett litet företag som hyr ut sina tjänster. Alternativt anlitas ordningsmän från något vaktbolag.

En liten vaktstuga med el, med möjlighet att värma kaffe och mat till ordningsman och naturvårdsförvaltare skulle uppskattas. Placeras vaktstugan ovanför strandavsnitt B kan vaktstugan också per tillfälle upplåtas för andra ändamål som exempelvis till arrangörer av större events som surfingtävlingar.

En liten grupp med exempelvis en representant för kommunen, förslagsvis naturvårdsförvaltaren, ordningsman, företrädare för fastighetsägarna (damma av Örens villaägareförening) som får till uppgift att besluta om verksamhetens omfattning och insatser.

En praktisk fråga är vem som ska stå som ansvarig för inköp av ordningsmannatjänsten. Kommunen eller villaägareföreningen?

Chatt

En chatt, typ -Vi som bor på Torö- för fastighetsägarna på Torö vore angeläget att skapa dit även naturvårdsförvaltaren och ordningsman är välkommen.

Att användas till att sprida information och rapportera om olovliga händelser.

Exempel

- När någon bryter mot eldningsförbudet
- Buskörning på vägen runt Ören och i naturreservatet
- Inbrott.
- Personer som smyger omkring, mystiska bilar som iakttagits.
- Nedskräpning.

- Stulna föremål.
- Med mera

Plats och tid anges för när handling iakttagits. Kan man få med bilarnas registreringsnummer och fotografier, filminspelning, ljudupptagning och bilder från kamerabevakning från exempelvis inbrott vore det kalas.

Exempel på metod som används av mer professionella ligor.

På sommaren promenerar en person med kikare eller ett fiskespö utmed stranden mellan husen och ger sig ut för att vara fågelskådare, fiskare men är mer intresserad av att kika på vad som finns i och omkring stugorna. Exempelvis, utombordsmotorer, dyrbara utemöbler, vad som förvaras i redskapsbodarna och annat stöldbegärligt som el cyklar, fyrhjulingar, mm.

Koordinaterna skrivs upp för att senare användas av ligan när de flesta husen står tomma, exempelvis under hösten. De som ska "hämta" grejerna kommer direkt från exempelvis en färja från något östland, åker runt och stjälar det som observerats tidigare under sommaren. Åker tillbaka med färjan innan någon hinner anmäla stölden.

På Torö har ett antal båtmotorer troligen stulits med denna metodik.

Har själv vid ett tillfälle försökt approacha en person som försökte förklara sig på knagglig engelska var nervös och som fick snabba fötter när jag närmade mig.

ALTERNATIV TILL ELDNINGSFÖRBUD ÅRET RUNT

Gud förbjude att kommunen beslutar att eld/grillplatser ska tillåtas på Ören. Eldningsförbud borde gälla året runt och resurser tillsättas för att se till att förbud, skyltar, mm efterlevs av besökande.

Men om gud nu inte är tillstades, vad finns det då för alternativ?

Ett förslag är att eldningsförbud införs på Ören från 15, april till och med 15, oktober, det vill säga halva året

Då vi inte vet hur tänkta eld/grillplatser kommer att utformas saknas underlag för att ta ställning till kommunens förslag att tillåta eld/grillplatser.

Om man exempelvis väljer en rund cement tunna med grillgaller ska denna övertäckas med en stor och kraftig rund plåt som låses fast med rejäla hänglås under den tid som eldningsförbud råder.

Det räcker att det bara finns en idiot på Ören en torr sommar för att katastrofen blir ett faktum.

Därför är det ett absolut måste att eld/grillplatser bara ska kunna användas under perioden 14, oktober till och med 14, april då brandrisken är liten.

TILL ANSVARIGA POLITIKER INOM NYNÄSHAMNS KOMMUNEN

Eld/grillplatser

Ansvariga politiker/beslutsfattare måste ställa sig frågan vad som väger tyngst!

Ge allmänheten möjligheten att elda/grilla korv sommartid när marken på Ören är torr och brandrisken stor eller riskera unika naturvärden och ekonomiska värden av astronomiska belopp.

Riskera att boendens hem och fritidshus brinner ner. Till och med riskera liv om oturen är framme om en brand bryter ut nattetid när de flesta ligger och sover.

Här kan det vara värt att påminna om de bränder som bröt ut på Ören 2019 vid strandavsnitt H som tog ca 600 kvm skog. Branden 2020 vid uppfarten till Ören när en hög lada/vattentorn brann upp.

Och om vi går bakåt i tiden till branden 1957 inom skötselområde 4. Nord östra delen av skötselområdet. Skogsbranden 2019 i Segersäng och förstas storbranden 1999 i Tyresta nationalpark kan också tjäna som varnande exempel.

Parkeringsplatser

Hur tänker ansvariga politiker agera för att samtidigt bevara naturvärdena i naturreservatet Ören, ej öka förslitningen i naturen samtidigt som man kraftigt ökar tillgängligheten på Ören genom att tillföra ca 100 nya parkeringsplatser till totalt 155 parkeringsplatser. Fler än vad som tillhandahålls på den stora parkeringen i Nynäshamns centrum.

Örens naturreservat syftar bland annat till att skydda områdets geologiska värden och den speciella florin och faunan. Skyddet av området ska även bidra till att uppnå en gynnsam bevarandestatus för livsmiljöer och arter från EU:s art- och habitatdirektiv som är utpekande för området. Redan idag är kommunen bekymrad över det slitage som föreligger. Skador och slitage är beskrivna i den nya skötselplanen. (Sid 10 och 11)

Vilda djur

Örens naturreservat är inte enbart martallar, klapperstränder, sällsynta strandväxter och fåglar. I det nya förslaget till skötselplan omnämns inte att Ören också är hemvist för vilda djur. Det enda som nämns är att jägare ska använda en s.k. fyrhjuling för att transportera skjutna djur ur resevatet.

Ser fram emot att kommunen tar fram en plan som säkerställer hur vilda djur ska kunna nyttja sina habitat på Ören och inte utsättas för skadlig stress.

SAMMANFATTNINGSVIS

- FÖRBUD ATT ELDA/GRILLA ÅRET RUNT PÅ ÖREN
- FÄRRE PARKERINGSPLATSER PÅ ÖREN
- INKLUDERA PLAN FÖR VILDA DJUR I SKÖTSELPLANEN
- SLUTA SPRIDA DESINFORMATION OM ALLEMANSRÄTTEN.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser, parkering, allemansrätt och efterlevnad till de samlade svaren i början av dokumentet.

Kommunen tackar för information kring strandavsnitt G och H.

När det gäller djurlivet på Ören påverkas det av både besökare och de privata fastighetsägarnas aktiviteter. Kommunen gör bedömningen att utökningen av p-platser och andra anordningar kommer innebära viss ökad stress för Örens vilda djur i och med att fler besökare kan förväntas i reservatet. Dock bedöms besöksmängden inte öka i en sådan omfattning att djurlivet kommer ta påtaglig skada. Att däremot t.ex. kunna förhindra parkering i terräng gör att skadade habitat kan återkoloniserar av vegetation och gynna särskilt mindre djur. Redan i dagsläget har kommunen valt att kanalisera besökare till vissa delar av reservatet genom att erbjuda bland annat parkering och torrtoalett i närheten. Därmed får dessa områden ta emot mer slitage och störning. I andra delar av reservatet har vi fortsatt att undvika parkering och andra anordningar för att behålla besöksstrycket lågt för att skydda flora och fauna. Den inre delen av Ören besöks mindre frekvent jämfört med stränderna och bedöms fortsättningsvis ha ett relativt lågt besöksstryck. Ett ökat tryck på stränder och vattenmiljön bedöms inverka negativt på vissa arter, men bedöms vara av ringa storlek.

Boende 15

Eldning med ved, med rådande torra somrar och klimatförändring är det högst olämpligt att bjuda in till att elda. För att förbudet missbrukats så medför det inte att förbudet skall hävas, tvärtom bör förbudet kvarstå och förtydligas med straffbarhet.

Anledning är att ingen kontrollerar släckning, området är litet och hyser många boende i sina hus med ständig rädsla för skogsbrand. Torö får brandkårs-släckning på 45-55 min och då hinner elden ta ett stort område med fara för hus och människor och natur. Många besökare är oerfarna och känner ej till att vinden kan bli hård och vända på kort tid.

Tältning i Natura2000-områden Uppllys om var man får tälta. Att tälta 48h i biotop är inte bra för vegetationen och rimmor illa med att skydda marken. Tältande lämnar också avföringshögar och skräp efter sig. Förbjud tältning i Natura2000-områdena. Hänvisa till skogen på ovan/insidan av vägen i närhet till toaletterna. Sommaren 2020 fanns 28 avföringshögar efter antal tältare vid Årtlöt i skogspartierna nära stigarna. Observera: det är inte tillåtet att tälta fritt i alla naturreservat i Sverige. Reservatet är till för alla, även boende.

Ridning i terräng och på stränder Upplivs ryttare med skylt att det inte är tillåtet att rida på stränder och i terräng, det förekommer ofta året runt vid Årslöt- Natura2000- stranden. Växter och jord rivs upp av galopperande hovar. Många ryttare känner inte till att man endast får rida på befintliga stigar och på vägen.

Upplivs även på engelska på tavlorna Många utländska turister besöker området sommar-tid med husbilar och kan då inte få kännedom om regler och eventuellt tillfälliga eldningsförbud i Sverige.

Att vandra på privat tomt inne i hemfrids-zon Kommunen måste erbjuda en tydligare förklaring åt besökare. Allmänheten ignorerar ofta hemfrids-zonen och går över kaffekoppen hos boende. De tror att allemansrätten ger dem rätten att gå nära bostäder därför att de läst i tidningen att man får gå fritt. Allmänheten är vilseledda och dåligt pålästa. Obehöriga runt husknuten kan vara en framtida inbrottstjuv för oss som lever här. (Nyligen 3 inbrott dagtid)

Exempel: Ören 1:14 är en permanent bostad, har hus med 15 m från havs-gräns och 10m till tomtgräns. (Fastigheten har dessutom dispens från strandskyddet utfärdat 1992-04-29 Ören 1:14, se i arkivet) Det är rent oanständigt att behöva förklara för folk som går nära inpå husen och hoppar över bord och stolar att de är inne i hemfridszon. Därmed har också fastigheten tomtplats-avgränsning utmed hela tomtgränsen. Husen på fastigheten är belägna runt strandlinjen med bostäder. Att kommunen "saluför och bjuder in" besökare medför även en plikt att tydliggöra var exakt man kan ströva fritt. Så är inte fallet idag. Värna också de boende.

Utvärdering av revidering Skriv in i revideringen att den får utvärderas samt justeras inom rimlig tid, 2 år.

Värna allemansrätten åt båda håll Vi nyttjar reservatet alla dagar om året och värdesätter naturen. Vi som bor och lever här är också flitiga besökare av reservatet, vi värnar och respekterar naturen, glöm inte bort oss!

Informera om rättsliga påföljder Vem skall man ringa och vem kommer för att rätta till överträdelser? Vad är lag-påföljden vid överträdelse i reservatet, exempelvis elda och sten-hämtning. Vem tar ansvaret för att reservatet inte förstörs och miljölagen efterlevs? Kommunen har åtagit sig den rollen, men den har ringa kontroll utan påföljd.

Parkering med övervakning Fordon i terräng och vägen förminskar reservatet och hindrar utryckningsfordon samt leveranser till fastigheter. (På nyårsdagen stod 120 bilar efter Stenstrandsvägen i terräng).

Vägen Underhåll av vägen sker året runt och belastar fastighetsinnehavarna som önskar åka på en accepterad farbar väg. Därmed är vägen smalare för att underlätta underhåll, minska kostnaden och undvika bilar i terrängen som ökar framkomligheten.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser, skyltning, allemansrätt, samt efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Gällande utvärdering och revidering anges i skötselplanen (under rubriken Uppföljning av genomförda skötselåtgärder) att en översyn bör göras om cirka 10 år. Det normala är 10-20 års intervall.

Boende 16

- Det behövs en tydlig informationstavla vid "E" som bl.a. visar var Naturreservatet och privata tomter går, även information om vad som gäller när fastighetsägaren är på stranden. Bra att hänvisa till när det går folk intill en när man solar, badar eller folk går över altanerna vid närliggande fastigheter så man slipper stå och argumentera.
- Skyltar med tydliga gränsmarkeringar på Naturreservat och Privat nere på stranden. Allt för att vi som privatpersoner inte ska behöva argumentera om vad som är privat och naturreservat. (var med på åtgärder 2009 men saknas fortfarande??). Tydlighet underlättar för alla.
- Förtydligande skyltar vid behov? Vem avgör om det behövs skyltar med "här är du prick"? Placera skyltar med "här är du prick" vid samtliga privata tomtgränser nere på stranden. Tydlighet underlättar för samtliga.
- Stolar eller två stenar och en planka som sittplats på privata tomter sliter på reservatet, stenstranden? Hur och varför slits stenstranden, reservatet mindre vid kommunens rastplatser, Eldstäder? Ökar risk för nedskräpning. Låt det vara naturligt utan olika byggen, det är ett naturreservat.
- Rastplats bör inte placeras intill fastighet vid "E", det är ett stort reservat och varför placera rastplats där det ligger fastigheter? Innebär det att soptunnor ska ställas ut på stranden?
- Eldstäder innebär att man uppmanar folk till att elda. Om veden tar slut så kommer man i större utsträckning än idag bryta grenar och elda medhavda soppor. Rök och lukt kommer allvarligt påverka närliggande fastigheter som tex vid "E". Hur och vem bevakar vid Eldningsförbud när man samtidigt uppmuntrar till eldning? Innebär det att soptunnor ställs ut på stranden? Fortsatt eldningsförbud är att föredra.
- P-platser ska byggas genom att fälla skog på flera platser i Naturreservatet? Gör en parkering vid Y-korset och låt folk vandra i det fantastiska reservatet. Folk parkerar där det är närmast till dit dom ska, om ingen parkeringsövervakning finns så kommer det fortsättningsvis att parkeras i skog och dikeskant så nära stranden som möjligt. Människan är av naturen lat.
- P-plats för husbilar osv. Vem bevakar att alla regler följs. Om ingen kontrollerar/påpekar så fortsätter man att göra som man vill. P-vakter behövs, övertygad om att det finns ekonomi i det.
- Möjligt att promenera på "nästan" hela stranden. Informera tydligt i eran text att största delen är privat mark som passeras om man går efter stranden enligt karta över Naturreservat.

Senaste året har det varit en stor ökning av folk som går över fastigheten när vi är på plats. Man går upp bredvid altan intill våra parkerade bilar och bodar och över känslig växtlighet. Hur kan stenstrand, reservatet slitas mindre (vilket man värnar om i texten) av att antalet människor som går över privat mark ökar? Det behövs staket längs med tomtgränser från stranden och upp mot vägen så man skyddar växtligheten och även får någon privat zon. Tomten är inte stor. Tydlig skyltning på stranden skulle vara ett bra första steg.

Antalet motorcyklar och fyrhjulingar som kör ner på stranden har ökat, jag möter även motorcyklar/fyrhjulingar i skogen när man är ute och går i reservatet. Vem kontrollerar att regler efterlevs?

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående skyltning/gränsmarkering, allemansrätt/hemfridszon, rastplatser, eld-/grillplatser, parkering och efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 17

Hej

Jag har tagit del på de förslag till nytt beslut för Örens naturreservat.

Den punkten som jag känner är mest angelägen för mig är eld och grillplatserna som jag tycker borde förkastas.

Jag har en fastighet vid punkt G (nordvästra stranden) på kartan där jag har tillbringat större delen av mitt liv och ser nu med bestörtning att ni har förslag på en eld/grillplats där.

Jag kan säga att det skulle var förödande.

Just den platsen tror jag ingen förstår hur snabbt vädret kan ändras sig.

Från att det är solsken och spegelblankt på vattnet kan väderomslaget på 5 minuter ändras till hård vind från nord eller nordväst.

Om det då finns någon som har eldat eller grillat och det inte är riktigt släckt, ja då vill jag inte ens tänka tanken på vad som kan hända.

Det skulle innebära katastrofala följder.

För är det torrt därute i markerna då är det KRUTTORRT!

Det är oftast också så att har det regnat så är det inte alltid regnet når fram ner ända ned till oss och därför upplever vi att det oftast är ännu torrare på den platsen än var det är bara en bit bort.

Jag / Vi har en stor respekt för eld, vi eldar aldrig själva med öppen el utan det eldas alltid eldtunna (när eldning är tillåten) för att alltid ha elden under kontroll .

Är det eldningsförbud men tillåtet att på egen tomt grilla under ansvar, gör vi inte det heller med anledning det jag har skrivit ovan, att det skulle kunna bli förödande konsekvenser och det är inget som vi vill bidra till.

Vi har var förskonande från eldsvådor på ön förutom en brand ni skriver om som inträffade 1951 men den brand som uppstod för ett par år sedan vid punkt H uppe i skogen har ni inte tagit med, för den måste ni väl veta om?

Som tur var gick den att släcka snabbt.... den här gången.

Men jag vill att ni ska förstå och hoppas att ni tar till er att grill och eldningsplatser

INTE är ett bra förslag.

Ni skriver att ni vill skydda områdets värden och den speciella floran och faunan.

Det vill verkligen jag också att den i fortsättningen ska skyddas och jag vill även behålla och skydda min fastighet och därför är min personliga åsikt att det skulle vara eldningsförbud på alla naturreservat samt att inga eld och grillplatser uppförs.

Jag har också en önskan att detta tydligt markeras med ordentlig skyltning.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande eld-/grillplatser till det samlade svaret i början av dokumentet.

Boende 18

Vi har med stort intresse tagit del av Förslag till ny skötselplan för Örens naturreservat. Under de 17 år vi har bott på Ören kan vi se ett markant ökat intresse från allmänheten, främst surfare, att besöka Ören framför allt de senaste 4-5 åren vilket gör det angeläget att uppdatera den gällande skötselplanen.

Generellt anser vi att de föreslagna justeringarna är bra med nedanstående kommentarer.

Parkering (Prio 1)

- Det vi tycker i första hand ska prioriteras är de föreslagna utvidgade parkeringsmöjligheterna. Vi anser att förslaget är bra då det innebär en utvidgning av de redan i anspråkstagna ytorna och parkeringen koncentreras till dessa.
Fråga: Är övervakning av parkering längs vägen eller i diket utanför angivna parkeringsplatser kommunens eller vägföreningens ansvar?
- Begränsning av terrängkörning/parkering (Prio 1)
Mycket bra anser vi också att förslaget är med hinder mot parkering i känsliga markområden i anslutning till vägen. Där ser vi stort markslitage. Dessutom har många nya stigar tillkommit under de senaste 4-5 åren i allmänningarna längs Stenstrand.
- Rastplatser
Trevligt med utplacerade bord och bänkar men ställer krav på att det finns möjlighet till att hantera avfall i anslutning till rastplatsen.
- Eld- och Grillplatser
Generellt låter förslaget med ordnade grillplatser trevligt men ställer krav på skötsel och underhåll, t.ex. vedtillgång, rensning och släckutrustning. Vilka regler ställs för användande? Det i övrigt generella eldningsförbudet måste fortfarande gälla.
- Väg
Det som skrivs på sid 29 om att vägen är en allmän väg är fel, då förrättningen från 1949 gäller enskild väg.
Vad gäller ny förrättning känns förfarandet onödigt då praxis säger att vägområdet är 2 m om vardera sidan av vägen.
- Naturskötsel
Förslaget gällande naturskötsel tycker vi är bra. Framför allt behövs återkommande inventering av nedfallna träd vilket även framgår av SMOHFs inspektionsrapport 2020-07-05, DNR-2020-1921-2
- Övrigt
På sidan 12 under Skötselområde hänvisas till skötselplankarta , bilaga 4, skall vara bilaga 3. På sid 15 är nyckelbiotop N 1805-2006 felaktigt angiven N1850-2006.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande parkering, efterlevnad/övervakning, rastplatser, eld-/grillplatser, väg och skötsel/slitage hänvisas till de gemensamma svaren i början av dokumentet.

Boende 19

Sammanfattningsvis är vi övervägande positiva till de föreslagna förändringarna men vill lyfta fram följande synpunkter och förslag.

Övervakning

Vi vill framhålla vikten av att reservatsförvaltaren övervakar att reservatsföreskrifterna efterlevs, särskilt gällande olovlig parkering och terrängkörning. Kommunen skulle kunna överväga möjligheten att anlita företag för parkeringsövervakning.

Parkeringsplatser

Även om det i sig inte är önskvärt att ytterligare delar av den skyddade naturen tas i anspråk för parkeringar anser vi att placeringen av de föreslagna tillkommande parkeringsytorna är väl genomtänkta för att minimera skador på skyddsvärd natur eller olägenhet för fastighetsägare.

Behovet av flera parkeringsplatser är stort och har varit så en lång tid varför vi föreslår att denna åtgärdas prioriteras högt.

Vi föreslår att parkeringstiden begränsas till ett visst antal timmar, med tillhörande skyltning, för att t.ex. förhindra att parkering sker över nätter med övernattnings i bilar samt att det vid parkeringen P5 skyltas med max två dygn för uppställning av husvagn/husbil.

Hinder för att motverka terrängkörning och terrängparkering

I bilaga 2 föreslås att hinder sätts ut för att motverka terrängparkering, vilket är mycket angeläget och positivt. Vi saknar dock dessa åtgärder i tabellen av planerade skötselåtgärder på s. 34.

Eftersom sådan olovlig terrängkörning har ökat i omfattning de senaste ca fem åren och dessutom sker i områden utpekade som nyckelbiotoper föreslår vi att även dessa åtgärder vidtas omgående så inte skadorna förvärras.

Eldstäder

Det är välkänt att Ören är ett särdeles torrt område inom Stockholms län med normalt väldigt lite nederbörd sommartid. Detta tillsammans med avståndet till räddningstjänst, d.v.s. det tar lång tid innan utryckningsfordon kan nå fram, skapar en stor oro för ökad brandrisk om eldning skulle tillåtas. Vi vill därför att eldstäder inte uppförs och att det även fortsättningsvis ska råda totalt eldningsförbud.

Om kommunen går vidare med förslaget om eldstäder är utformningen särskilt viktig (ovanför markytan, väl avgränsade m.m.) samt att besökare vid själva eldstaden uppmanas undersöka om det för tillfället råder eldningsförbud, vilket är fallet relativt ofta.

Övrigt

På s. 29 i bilaga 2 omnämns vägen genom Ören felaktigt som allmän – det är en enskild väg.

Vi ifrågasätter även behovet av en omförrättning av vägen (s. 29 bilaga 2). Enligt oss råder inga oklarheter vad gäller vägens bredd, belägenhet eller skötsel. Dessutom tror vi inte att ett nytt beslut från Lantmäteriet leder till önskat resultat. En omförrättning kommer troligen ge stora kostnader till obetydligt nytta och risken finns att ett kommande beslut från Lantmäteriet, beroende på utfall, överklagas av flera andelsägare så att processen blir långdragen. Vår bedömning är att det råder samsyn mellan vägsamfälligheten och kommunen om vilka problemen är och vilka åtgärder som krävs.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande efterlevnad/övervakning, parkering, skötsel/slitage, eld-/grillplatser och väg till de gemensamma svaren i början av dokumentet.

Boende 20

Varför revideras nuvarande föreskrifter?

De är föråldrade.

Skötselplan saknas.

Ej tydligt var och hur vägområdet inom reservatet avgränsas.

Bilar parkeras hur som- och var som helst utan påföljd för detta.

Ansaret för reservatets skötsel har varit otydligt och respekten dålig.

Här några exempel på Kommunens brist på agerande efter att naturreservatet instiftats.

Avverkning av skog s,k, "Gallring" utan att städa upp förrän närboende fastighetsägare påtalat misskötseln.

Anläggande av handikappta inom prickat område. Den fick sedan flyttas efter fastighetsägarnas klagomål. Det är ingen tillsyn av naturreservatet från kommunens sida utan fastighetsägarna får ständigt ringa och meddela vad som behöver åtgärdas.

Förslag till parkering för bl a surfare i de sk grönkilarna ner till havet från Stenstrandsvägen. Detta förslag drogs sedermera tillbaka.

Vad syftar aktuellt förslag till och hur kan man genomföra detta?

Förslagets mål är att minska slitaget och skydda Örens unika natur med sällsynta växter och djur. Hur kan man genomföra detta?

1. Genom att **minska tillgängligheten** för besökande.

A. Genom att privatisera vägarna. Örns vägförening avsäger sig statsbidraget och förbjuder trafik för obeghöriga. Vägbom sätts upp innan vägarna delas.

Kommunen kan anordna en avgiftsbelagd parkering på det relativt plana området där den asfalterade vägstumpen tar slut och fram till en bom. Parkeringsavgifter tillfaller kommunen-/markägaren. Obeghöriga som vill besöka området av skilda anledningar får gå till fots och te x surfare kan ta sin bräda på en vagn. Liknande arrangemang finns redan vid Kärringboda Naturreservat.

B. Avgränsa och inhägna all framtida parkering-se Ankarudden/ Öja- och avgiftsbelägg all parkering. Parkeringsavgifter inom " Örens naturreservat " skall tillfalla vägföreningen för hjälp till underhåll av vägarna samt till parkeringskontroll. Felaktig parkering straffas med dryga böter.

Genom något av dessa alternativ minskar tillgängligheten och därefter slitaget samt alla onödiga dispyter mellan fastighetsägare =vägförening, och besökare.

2. Förbjud all eldning med öppen låga= vedeldning. Låt bli att anlägga eldningsplatser och vedförråd. De kommer inte att skötas utan blir ett nytt problem för närboende där matrester och papper samt andra rester samlas. Eldningsrisken är betydande inom Naturreservatet och inställningstiden från Brandstationen i Nynäshamn ligger på cirka 40-50 minuter efter larm. Vatten finns nära strand men i de centrala delarna av reservatet saknas vatten för släckning. Det innebär även att **nuvarande illegala eldplatser skall tas bort.**

3. Information.

Genom information får besökande tillgång till den samlade kunskap som finns om Örens Naturreservat och dess betydelse.

Information kan ske på stora informationsskyltar strategiskt placerade i särskilt känsliga områden förutom i infarten till Naturreservatet.

Här skall anges -förutom info om området- vem som är reservatsförvaltare (med telefon nr) och utövar tillsyn men även konsekvenserna vid brott mot d v s överträdelse av föreskrifterna. Upplys besökande om äganderätt och allemansrätt och vilka skyldigheter respektive rättigheter som gäller. Sätt gärna upp en brevlåda med en enkel folder med en kort beskrivning av Örens Naturreservat och de regler som gäller. Foldern bör finnas på svenska men även på Engelska och Tyska.

Detta är de stora dragen i vad jag anser bör ske. Detaljer kan utformas enligt de bilagor som följer med granskat förslag.

Det är angeläget att kommunen känner det ansvar som vilar på reservatsförvaltaren och inte enbart annonserar om Stenstranden och dess fantastiska surfmöjligheter, horisontutblicken över havet och den trolska skogen i Örens Naturreservat utan verkligen känner ansvaret att förvalta området till framtida generationer.

För övrigt så anser jag att kommunen bör försöka att samordna skötsel av Örens Naturreservat med det angränsande Reveluddens Naturreservat med Länsstyrelsen som reservatsförvaltare. Även det reservatet är utsatt för stort slitage på grund av att tillgängligheten är för bra och efterlevnaden av

föreskrifter är alldeles för slapp. Besökande som fiskar inom förbjudet område, andra tältar mitt på backtimjan och de orkideer som finns.

Här har kommunen en möjlighet att ta ett kraftfullt initiativ till gemensamt agerande till skydd för Örens natur.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande parkering, eld-/grillplatser, skyltning och efterlevnad/övervakning i de samlade svaren i början av dokumentet.

Kommunens bedömer att det inte är lämpligt att begränsa tillgängligheten till naturreservatet då det är instiftat för dess höga natur- och friluftsvärden.

Boende 21

Planerade parkeringsplatser

Jag tycker:

Antalet planerade parkeringsplatser gör att fördelning av kostnad för underhåller av vägar bör fördelas mera rättvist och efter slitage.

Nya parkeringsplatser på återvändplatsen utanför Örenvägen 44 är olämplig.

Grillplatser som anläggs är inte bra.

Kontroll av att regler efterföljs ska vara effektiva.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttranden och hänvisar svar gällande väg, parkering, eld-/grillplatser samt efterlevnad/övervakning i de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 22

Som en av två fastighetsägare, vid Ören 1:13 Örenvägen 44, har jag tagit del av kommunens utskickade Förslag till nytt beslut för Örens naturreservat. Här kommer några synpunkter helt fritt ur hjärtat...

Eld- och grillplatser:

Det är med förfäran vi ser att det nu gällande totala eldningsförbudet, föreslås att upphävas och i stället ersättas av fasta eld- och grillplatser. Som boende alldeles vid sjön vet vi, hur snabbt en ändrad vindriktning kan ske, med då kanske katastrofala följder.

Vi lever redan nu i ständig oro, att det ska ske en eldsvåda på "vår udde", med det gamla Örentorp (Ören 1:9) och Reveln, med sin strandäng, eller i skogen. Det skrivs om skogsbranden 1955, men inget om branden 2019, i skogen strax ovanför badplatsen på norra Ören! (strandområde H, P 8) Vi vädjar att ni omprövar förslaget, angående eld- och grillplatser inom reservatet. Har Södertörns brandförsvärsförbund varit remissinstans till förslaget? Skillnaden mellan en lyckad dag ute i naturen, eller en dag som slutar i olycka, kan bli hårfin.

Allemansrätten:

Det görs mycket marknadsföring för vårt Torö, med den fina naturen för olika intressegrupper. Vi är villiga att dela med oss av detta. Men på senare tid, har vi fått alltför "nära" besökare på vår tomt. Detta på ett sätt vi inte fortsättningsvis önskar. Man väljer att parkera på en plats och vandrar sen över våra fastigheter utmed stranden och beträder även bryggor. Senast i helgen kom ett par med lössläppt hund och vek av från "vår" strand, upp mot och förbi vårt hus, för att gå ut genom grinden!! Stranden var fullt framkomlig, för att kunna fortsättas vidare på och ta sig ut på vägen. Det kändes olustigt med obehöriga, så nära inpå sig. Det bör framgå tydligare, att allemansrätten även innebär skyldigheter, för besökare och inte bara rättigheter. Att det inte är tillåtet att promenera inom hemfridszoner och för övrigt, kanske lite mer hänsyn och respekt för oss boende

skulle kunna visas.

Parkeringar och väg:

Tanken är god att planera för fler tillgängliga parkeringsplatser. Tyvärr visar verkligheten hitintills, att hur många platser det än finns, är det för få, för alla besökare, vid vissa tillfällen (surfing, sällsynta fågelarter, fina baddagar). Vi kommer därför säkert få leva vidare, med fortsatta terrängparkeringar utmed vägarna och än värre, i skogen mitt emot norra Örens badstrand. Det utgör också en brandrisk sommartid på grund av bilarnas katalysatorer! Vem ansvarar för att alla dessa felparkerade bilar "lappas" och bötfälls enligt gällande terrängkörningslagen?

Skötselplan:

Efter den vintern, med stor snömängd som kom i februari, har mycket stora, främst tallgrenar, knäckts och ligger som hinder både på kommunens mark och inom reserveratet. Den ingång/grind till Reveln, från parkeringen vid Stensvik (P 7) är för närvarande oframkomlig. En stor gran, samt aspträäd har ramlat över ingången. Detta innebär nu, nya stigar runt om. Att få detta rensat snart, bör vara en prioritet.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående eld-/grillplatser, allemansrätt, parkering och efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 23

Hej,

Vi har tagit del av handlingarna och övrig information kring Revidering föreskrifter Örens naturreservat. Jättebra att ni ämnar ta tag i parkeringsfrågorna ordentligt då det uppstått mycket problem vad gäller framkomlighet och irritation kring grannar med närliggande fastigheter. , Mycket bra även med ytterligare ett torrdass vid parkeringen vid västra stranden (Årtlöt) då besökare som som t.ex övernattar eller uträttar sina behov som lämnar rester som blir liggande . Detta är något som ökat! Vi utgår från att de där även blir en avfallsanläggning?

Det vi är mycket kritiska till är att ni planerar upplösa nuvarande eldningsförbud. Detta är vansinne. Vi förstår att det är mysigt att kunna tända en eld och även grilla sin medhavda middag i kvällsolen. Baksidan är att det är så fruktansvärt torrt i marken och vi upplever att den blir torrare för varje år som går. (slakten har bott permanent på ören sedan 1936). Besökare eldar idag trots nuvarande eldningsförbud. Det blåser oftast pålandsvind och risken är överhängande att gnistor kan flyga iväg med vintern och fatta eld i vår torra tallmo. Hur snabbt kan brandkåren vara på plats och släcka? Vi boendens flyktvägar är endast en så vida man inte har en sjötomt med en båt sjösatt att fly i. Vi har en ständig rädsla för brand och i synnerhet under sommarmånaderna. Hur kan vi lita på att besökare släcker din eld fullständigt innan de lämnar platsen för kvällen? För att slägga en läger eld krävs många liter vatten. Det har händer har hänt vid ett flertalet gånger att vi boende har fått slutgiltigt släcka eldar som inte släckte fullständigt av de som anlagt elden.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående eld-/grillplatser till det samlade svaret i början av dokumentet. Den tillkommande torrtoaletten ska vara tillgänglighetsanpassad och kombinerad med sopkärl i likhet med övriga torrdass i reservatet.

Boende 24

Vi ägare till fastigheterna Ören 1:29 och 1:34 har noggrant tagit del av samtliga dokument i detta ärende.

Vi ser fram mot att en skötselplan anpassad till dagens och framtidens villkor upprättas i syfte att tillgängliggöra, skydda och bevara Örens naturreservat.

Vi vill härmed i ord och bild förmedla våra synpunkter på liggande förslag.

Eldning/grillplatser.

Vi har sedan 1950-talet men framförallt sedan 1980-talet levt i ständig skräck för eldsvådor på Ören. Vid minsta brandlukt tvingas vi undersöka, lokalisera och även släcka. Det eldas ofta på och utanför reservatet och även på vår mark. På senare år har två större bränder härjat på Ören. En på norra sidan och en vid backen upp till Ören. **Se bild 1.**

Om det nödvändigtvis måste anläggas grillplatser så måste det framgå att all annan eldning – öppen eld – är förbjuden. Det är fel att ta bort de gula skyltarna – Eldningsförbud – som fungerar då de är just tydliga, flerspråkiga och enkla att ta till sig. **Se bild 2.**

I Häringe naturreservat har man löst det föredömligt.

Man tillåter grillning på ordnade platser, men förbjuder eldning med tydliga skyltar: Eldningsförbud. **Se bild 3,4,5,6.**

Förslaget att tillhandahålla grillbränsle har förhoppningsvis fördelen att befintliga träd och grenar inte sågas/huggs ned. Viktigt är också att de grillplatser ni föreslår anläggs med distans till vegetationen då även små gnistor och engångsgrillar är orsak till bränder. **Se bild 7,8,9.**

Tillsynen.

Trots befintliga anslagstavlor och en föreslagen utökad information är ibland skyltarna skymda av parkerade husbilar. Det saknas ett skyltställ med informations på P3. Handikapp-P-skylden vid P4 vrids ofta med flit så budskapet inte syns och många vill bara komma till stranden så snabbt som möjligt. **Se bild 10.**

Att producera en folder med information är bra. Men använd även hemsidan och de många turisttidningarna.

Det vore bra med en person som kommer frekvent för tillsyn och kan informera, vägleda och hjälpa samt fungera som kontakt för oss boende. **Se bild 11.**

Gränsmarkering av reservatet.

Detta är bra, men varför bara informera halvvägs. Vilka regler gäller i den andra riktningen. **Se bild 12, 13.** Gör tydliga skyltar t ex: Naturreservat (pil). Bebodd tomt (pil). Skylten bör kompletteras med karta och här-är-du-prick.

Utan full information som visar att detta är tomtmark/bebodd tomt blir konsekvensen att där kan man härja fritt: Festa, skräpa ner, elda, krossa stenar. På fastigheten Ören 1:29 ligger ett "Friggebodstort" flyttblock. Därifrån kastar reservatsbesökare stenar i syfte att knäcka dem vilket ger stenarna rakbladsvassa kanter. **Se bild 14,15, 16, 17, 18, 19, 20.**

Parkering.

Vi tycker det är bra med utökad parkering på redan förstörd mark. Under detta covid-år har Ören haft ett besöksrekord.

Oräkneliga bilar, husbilar, bussar från bl a filmbolag har parkerats på icke tillåtna platser i naturen. Man kör till och med hela vägen ner till stranden **Se bild 21, 22, 23** Känslig markvegetation har förstörts för årtionden framåt. Den föreslagna P-platsen (F2) är en äng där vi ofta sett fridlysta huggormar och snok. Det vore sorligt om södra Örens enda naturliga äng blev en P-plats!

Ören har hela nio allmänningar, inklusive stora allmänningen på Stenstrand, för att undvika en "överkonsumtion/exploatering" av denna bör fler allmänningar märkas ut tydligt och få fler mindre p-platser som avgränsas med stopp-stockar. **Se bild 24, 25, 26, 27.**

Den olovliga parkeringen efter Stenstrand har medfört att markvegetation försvunnit och nya stigar trampats upp på många ställen för att komma snabbaste vägen till stranden.

Vi vill med detta dela med oss av de erfarenheter vi samlat på oss under alla decennier som en av Stenstrand stora allmännings närmaste grannar. Sedan mars 2020 har vi varje dag varit närvarande på plats, iakttagit, upplevt och samlat erfarenhet om förhållandena på Stenstrand. Vi hoppas detta ger våra synpunkter betydande relevans.

Bilagor bilder: (*Bilderna redovisas inte i samrådsredogörelsen.*)

1. Skogsbrand på norra ören sommaren 2019.
2. Bra, tydlig info: Förbjuden eldning. Obs! skylten demolerad.
3. Häringe naturreservat, tydligt eldningsförbud, men grillning tillåten på iordninggjord plats
4. Häringe naturreservat grillplats
5. Häringe naturreservat brandsäkert plåtkärl för engångsgrillar.
6. Häringe naturreservat, skylt med visdoms ord.
7. Stenstrand stora allmänningen. Stympad martall.
8. Stenstrand stora allmänningen. Olovlig eldstad
9. Stenstrand stora allmänningen. Eldning under träd.
10. Handikapp-P-plats. Bakvänd P-skylt. Alla parkerar där.
11. Mer information bör finnas på fler platser.
12. Bättre och tydligare gränsmarkeringsskylt än denna.
13. Bra strandskyltning. Här-är-du-prick behövs
14. Nedskräpning på vår tomt.
15. Nedskräpning på vår tomt.
16. Nedskräpning på Stenstrands stora allmänning.
17. Nedskräpning på Stenstrands stora allmänning.
18. Flyttblocket på Ören 1:29.
19. En del av insamlade krossade stenar, upplockade runt flyttblocket.
20. Brott mot reservatsreglerna. Stenfästning.
21. Brott mot reservatsreglerna. Solgrop arrangerad av besökare på vår tomt.
22. Brott mot reservatsreglerna. Ett av många arrangemang av besökare
23. Brott mot reservatsreglerna. Motorcyklar på stranden.
24. Brott mot reservatsreglerna. 4-hjuling på stranden.
25. Brott mot reservatsreglerna. Pick-up på strandvallen.
26. Brott mot reservatsreglerna. Parkering i naturen.
27. Brott mot reservatsreglerna. Parkering i naturen.
28. Brott mot reservatsreglerna. Parkering i naturen.
29. Brott mot reservatsreglerna. Parkering i naturen. Vanligt med förbjuden veckolång tältning då mjölon och ljung dör.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående eld-/grillplatser, skyltning/gränsmarkering, efterlevnad/övervakning, parkering samt skötsel/slitage till de samlade svaren i början av dokumentet.

Kommunen bedömer att ianspråktagande av område F2 (N2 i antagandehandlingarna) för ny parkeringsplats inte kommer inverka negativt på livsmiljön för arterna huggorm och snok. Den näraliggande kraftledningsgatan bedöms utgöra en mer lämplig livsmiljö (öppen, av ängskaraktär samt relativt stor) än F2 som är relativt liten och skuggad.

Boende 25

Vi tackar för möjligheten att få yttra oss i samrådet för Örens naturreservat. Vi som många andra boende på Ören njuter verkligen av den fantastiska natur vi har runtom oss. Under de åren vi haft fastigheterna, så har vi sett hur tillströmningen av besökare ökat kontinuerligt. Främst då alla kitesurfare och vågsurfare, som är ett trevligt inslag på Ören.

I stort tycker vi att förslaget till nya föreskrifter är bra. Det är bra att vissa saker tydliggörs och att det blir lättare för besökare att besöka Ören. Självklart så kommer slitaget att öka om antalet parkeringsplatser ökar, men vi tycker ändå att det är positivt med fler parkeringsplatser. Ofta under fina sommardagar så har problemet varit för många bilar och om olyckan varit framme, så har Räddningstjänsten omöjligt kunna komma fram vid en utryckning. Detta problem tillkom när vägen dikades 2019. De nya reservatshandlingarna har stort fokus på alla besökare till Örens naturreservat, men för lite hänsyn har tagits till oss boende i förslaget som nu finns för samråd.

Här är i varje fall våra synpunkter på samrådshandlingen.

Vägar och förslag till nya parkeringsplatser

Generellt sett så borde kommunen ta en större del av vägunderhållet då Örens Naturreservat verkligen marknadsförs på kommunens hemsida, men det är vi boende som betalar huvuddelen för vägen.

Förslag: Utökad parkering vid F är bra, men det saknas parkeringar vid de populära surfstränderna vid C och D.

Eldstad på område F

Vi kunde sommaren 2020 se hur nedskräpning, eldning ökade med antalet besökare. Vi har också vid flertalet tillfällen gått brandvakt, då det eldats på nordvästra stranden vid Natura 2000 området. Detta händer otaliga gånger under en normal sommar. Området är oftast utsatt för SV vind och vegetationen är på sommaren väldigt torr. Skulle en brand uppstå så ligger alla fastigheterna i vindriktningen en kort bit därifrån. Vi förstår att det i detta fall skulle vara bättre med en eldstad, men det innebär också att det då kan anses vara legitimt att elda på stranden. Vi har sett alltför många eldningar på stranden och dessutom släckt ett flertal, där det varit en uppenbar brandrisk. Detta nämns också i förslaget till skötselplan på sidan 29. Vi boende på område F kan intyga att vid en skogsbrand är risken stor för att fastigheterna ligger i fara.

Förslag: Om det anläggs en eldplats på stranden så bör det vara eldningsförbud under perioden 1 maj - 30 augusti med tanke på den känsliga och torra skogen nära stranden. Är Räddningstjänsten del av det samråd som nu sker och vad är deras ståndpunkt på dels eldning, men också framkomlighet till fastigheter vid en eventuell räddningsinsats? Som boende på den stranden vore det förenat med stor oro om en eldstad anläggs så nära den torra och känsliga skogen.

Båtar på svaj i område F

Vi är också bekymrade för vissa andra delar i förslaget. För lite hänsyn har tagits till den sedvänja som gällt för oss boende de sista 40 åren, på den del av det område där vi har våra fastigheter (område F på kartan över nya anordningar).

I mer än de senaste 40 åren så har det funnits båtuppdagningsanordningar, bryggor, nätupphängningsanordning och möjlighet att ha båtar på boj utanför stranden vid område F. Det har funnits/finns bryggor nedanför fastigheterna Ören 1:48 och Ören 1:114. Rester av dessa

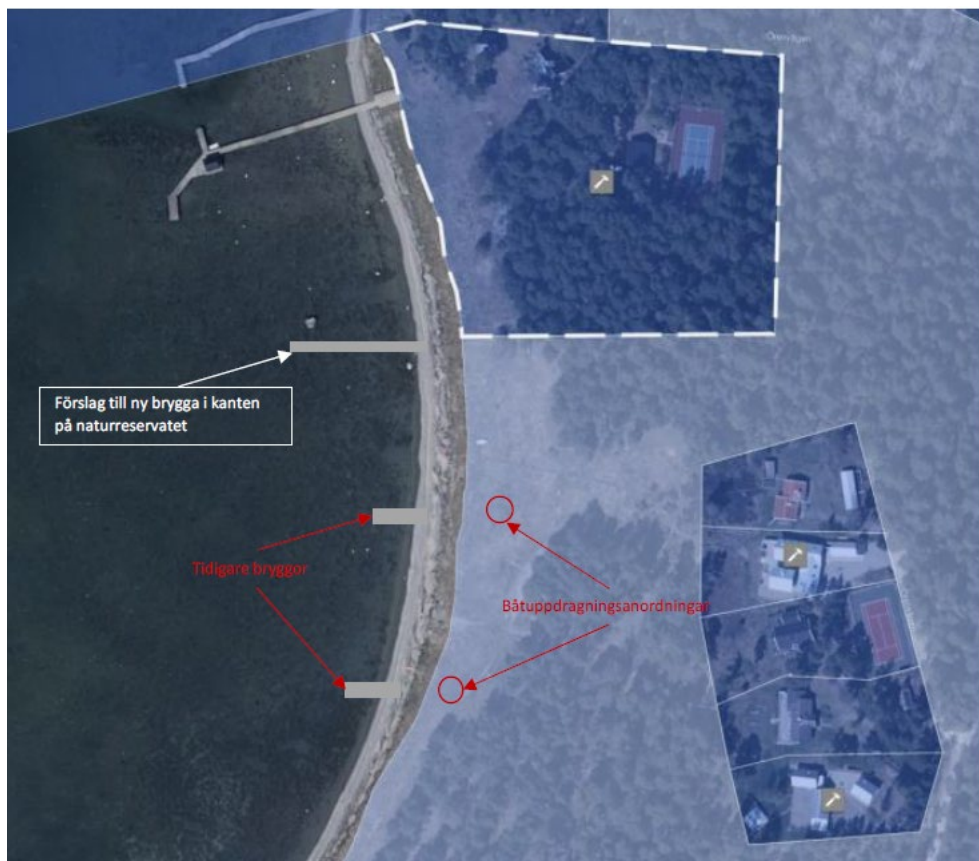
bryggor finns kvar på stranden och har dessutom funnits utritade på tidigare kartor. Detta påtalas också i förslaget till skötselplanen (sid 21 och i nya föreskrifterna C 9).

Båtuppdagnings-anordningarna finns fortfarande kvar med vev och draganordning. Nedanför alla fastigheterna.

För att inte slita på naturreservatet, så har vi de sista 15 åren anordnat så båtar legat på boj ute i vattnet. Dessa möjligheter försvinner med förslaget till nya skötsel-föreskrifterna (C 9), och att skälet skulle vara privatisering. Några alternativ till denna sedvanerätt har inte tagits fram i förslaget till samråd. Intrycket av förslaget kan uppfattas som att vi boende är en belastning istället för en tillgång till naturreservatets bevarande. På samma sätt som naturreservatet är ett fantastiskt utflyktsmål för besökare så borde även skötsel-föreskrifterna anpassas till boendes behov och sedvana.

Tack vare närheten till båtarna har vi under åren räddat ett stort antal kite-surfare som drivit iväg upp i farleden. Bojarna har ju inte påverkat naturreservatet när det gäller slitage eller liknande. Grannfastigheten 1:97 har fått möjlighet att bygga en brygga nedanför sin fastighet vilket tyder på att det borde kunna göras igen.

Vi har därför följande förslag:

Förslag: Föreskrifterna bör möjliggöra att vi boende kan ha båtarna på bojar i vattnet alternativt att kommunen underlättar att det skapas möjlighet att bygga en brygga (som vi kan bekosta) på gränsen till naturreservatet där båtarna kan förtöjas. Se kartförslag.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående vägen, parkering samt eld-/grillplatser till de samlade svaren i början av dokumentet.

Sedvänjan att lägga fritidsbåtarna på svaj vid stranden (boj förankrad i fundament på botten) verkar ha uppkommit trots att området varit naturvårdsområde och sedan naturreservat. Kommunen har inte lyckats återfinna någon dokumentation som rättfärdigar att detta skulle vara tillåtet. Kommunen bedömer att varken sedvanerätt eller hävd styrker det som anförts i yttrandet. Kommunen gör bedömningen att det inte är lämpligt att en eller flera båtar ligger förtöjda vid bojar längs stranden under en stor del av somrarna eftersom detta upplevs som en privatisering av området och vattnet. På den aktuella platsen finns t.ex. goda badmöjligheter som inskränks i och med den permanenta närvaron av fritidsbåtar.

När kommunen tog över naturvårdsområdet från länsstyrelsen och bildade naturreservat genomfördes ett samråd under 2007, där föreskriften A4 föreslogs. Föreskriften innebär ett förbud mot att "anlägga brygga eller annan anordning i vattnet" (innan förbjöds bara anläggande av brygga). Denna föreskrift kommenterades inte av någon i samrådet och föreskriften vann laga kraft när beslut om naturreservat fattades av kommunfullmäktige i Nynäshamns kommun. Att upphäva föreskriften i detta läge skulle innebära att kommunen måste anse och ange att det finns särskilda skäl för detta, vilket inte är aktuellt. Om båtar fortsättningsvis ska kunna ligga på svaj vid stranden med fasta bojar krävs en beviljad ansökan om dispens från reservatsföreskrifterna från Södertörns

miljö- och hälsoskyddsförbund, samt ett godkännande från markägaren. Detsamma gäller vid anläggande av brygga där det dessutom kommer krävas en beviljad strandskyddsdispens. Det enskilda intresset att ha nära till en båtplats på annans fastighet i ett naturreservat bedöms inte väga tyngre än det allmänna intresset med naturreservatet. Det bedöms därför inte heller aktuellt att uppföra en brygga inom naturreservatet som föreslås i yttrandet.

Boende 26

Hej,

Jag skriver till er i egenskap av markägare på Ören och delar härmed mina åsikter kring det förslag som tagits fram.

Som kommunen beskriver:

”Syftet med reservatet är att bevara ett område av stor betydelse för friluftslivet samt att skydda områdets geologiska värden och den speciella floran och faunan.”

Jag anser att anledningen till att Ören är en sådan eftertraktad miljö är att det är en så karg och naturnära plats. Martallarna, ljungen, de känsliga mjölommattorna och vackra stenstränderna.

Att kommunen då ytterligare ska exploatera området och inrätta anläggningar som möjliggör ökad trafik och som inte är i linje med naturreservatets bevarande syfte, anser jag beklagligt.

Att anlägga skrymmande rastplatser, ytterligare parkeringar samt eldstäder för att ytterligare förenkla och uppmuntra till ökat besöksstryck ser jag inte som någon lösning på problemet som vi idag har med slitage från felparkerade bilar. Det flyttar bara problemet. Problemet är att naturreservatets känsliga natur inte klarar av det massiva besöksstryck kommunen bidrar till. Det är det man behöver ta tag i.

Att kommunen istället lägger fokus på att sälja in andra attraktioner och platser inom Nynäshamns kommun ser vi som en bättre lösning än att fortsätta sälja och ytterligare exploatera ett redan enormt utsatt naturreservat.

På andra platser i landet i samma skick som naturen inom Örens naturreservat har man istället för ytterligare turismbejakande åtgärder gjort begränsningar och vidtagit åtgärder för att låta naturen tillfriskna efter år av slitage.

Jag anser med anledning av ovan att nedan anrättningar inte bör göras på Ören:

- Fler parkeringsplatser, då jag anser att reservatet behöver akut omsorg (kom ut och ta en titt på slitaget så ser ni hur mycket stryk naturen tar) istället för att öka besökskapaciteten. Man skulle istället kunna begränsa området från besökare under en period för att låta naturen återhämta sig, vilket man gör på platser som t.ex. Blanktjärn, Vålådalen i Jämtland. Att låta en parkeringsvakt besöka området under peakdagar skulle istället kunna lösa problemet med ”felparkeringar” samt bidra med ökade kommunintäkter som skulle kunna användas till omvårdnad om naturen.
- Eld- och grillplatser samt vedlårar ger ett riktigt ”rastplats”-intryck som direkt förstör det Ören är så känt för, den fantastiska karga naturupplevelse man inte får på många andra platser. Folk är av naturen lata och oaktsamma och av min erfarenhet av Sveriges rastplatser, kommer man att skräpa ner och fortsätta sitt slitage oavsett om det står bord, bänkar, vedlårar osv där. Det är en fin gräns till att vår vackra Ören istället upplevs som en rastplats vid E4:an om alltför anordningar ställs ut. Alltså skulle jag vilja se förslag på åtgärder som läker sårarna snarare än agerar som plåster på infektionen.

En ny torrtoalett vid P5 ser jag som ett rimligt förslag då det är lite mer akuta behov som tillgodoses.

Planen kring de tydligare gränsmarkeringarna på stranden är det svårt att säga något om då man inte angett några detaljer kring hur långt ner på stranden de ska sitta samt hur stora skyltar man vill ha. En stor del av upplevelsen längs stranden är just det vackra, natursköna och att sätta upp stolpar längs med hela Stenstrand anser jag förstöra det. Jag har förståelse för att man vill

förtydliga var allmänningarna ligger, vilket också kan vara bra för oss markägare. Men, beroende på hur man tänkt att det ska se ut och hur "osynliga" de är på långt håll. Så återkom gärna med planen där, gärna visuellt.

Angående de nya skötselområdena i skötselplanen;

Vad menas med "Den största förändringen är att en större del av den kommunägda skogen ska skötas med enbart mindre insatser."

Vänligen utveckla vad detta innebär i praktiken.

Vänligen specificera även föreskrift B4:

"• B4. Markägare och annan innehavare av särskild rätt till marken ska tåla utplacering av stockar, natursten och annan avhållande anordning för att motverka slitage på mark och vegetation."

Vad menas med detta i praktiken?

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående parkering, skötsel/slitage, eld-/grillplatser, rastplatser samt skyltning/gränsmarkering till de samlade svaren i början av dokumentet.

Meningen "Den största förändringen är att en större del av den kommunägda skogen ska skötas med enbart mindre insatser" innebär att skogen kommer undantas från skogsbruk och i huvudsak utvecklas fritt, men att mindre skötselinsatser kan behövas. Vilken skötsel som menas beskrivs under respektive skötselområde i skötselplanen.

Alla föreskrifter som anges under B har införts med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång. Föreskrifterna riktar sig till de markägare, arrendatorer och annan innehavare av särskild rätt till marken till en fastighet som ingår i reservatet, det vill säga föreskrifterna gäller inte de fastigheter som angränsar till reservatet. I Örens naturreservat ingår kommunens fastighet (Ören 1:110) samt de privatägda fastigheterna Ören 1:90 och Ören 1:94. Föreskriften B4 (B5 i reviderade föreskrifter efter samrådet) innebär att markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken ska tåla att kommunen placerar ut stockar, natursten och annan avhållande anordning på dessa fastigheter för att motverka slitage på mark och vegetation. I praktiken skulle detta framförallt ske i vägkant för att motverka att bilar parkeras i naturen.

Boende 27

Som ägare till fastigheten Ören 1:60 har vi följande synpunkter på kommunens förslag till nya föreskrifter och åtgärdsplan för Örens naturreservat.

I stort sett kan vi stödja förslagna förändringar, men har följande synpunkter i sammanfattning.

1. Det är bra att befintliga besöksparkeringar byggs ut.
2. Markera bättre var det är tillåtet respektive förbjudet att köra fordon. Använd kommunens "betong-ejdrar".
3. Behåll eldningsförbudet.
4. Anlägg en besöksparkering utanför reservatet.

Nya besöksparkeringar

Det är positivt att kommunen nu planerar för åtgärder för att komma till rätta med problem orsakade av parkering och fordonstrafik inom naturreservatet.

Örens naturreservat marknadsförs som ett besöksmål av Nynäshamns kommun. Antalet besökare ökar år från år. Baksidan är att de många besöken genererar fordonstrafik i en omfattning som reservatet och vår tillfartsväg inte tål. Både trafiksäkerheten och naturen har blivit lidande.

Vi stödjer alltså att parkeringarna för besökare byggs ut, men detta behöver kompletteras med att kommunen följer upp att regler och föreskrifter efterlevs. Vid tillfällen med hårt besöksstryck behövs parkeringsövervakning och personer på plats.

Hinder mot terrängkörning

På många ställen har den känsliga naturen tyvärr blivit hårt sliten på grund av parkering och körning i terrängen. I anslutning till besöksparkeringarna och på vissa andra ställen behövs både tydlig markering och fysiska hinder som hindrar körning och parkering i terrängen. Sådana hinder kan vara naturstenar, stockar eller betongssuggor. Inne i Nynäshamns tätort används karaktäristiska betongssuggor formade som ejdrar. Vi föreslår att sådana ejdrar används även på Ören.

Behåll eldningsförbudet

Som boende på Ören vet vi hur torrt det kan vara i markerna. Naturtypen är sådan att det på våren och under varma sommark dagar är torrt som fnöske på sina ställen. På senare år har det varit några incidenter med gräsbrand. Därför vänder vi oss emot förslaget att ta bort eldningsförbudet. Detta känns oklokt och oroande. Ett tydligt förbud mot öppen eld är det enda rimliga.

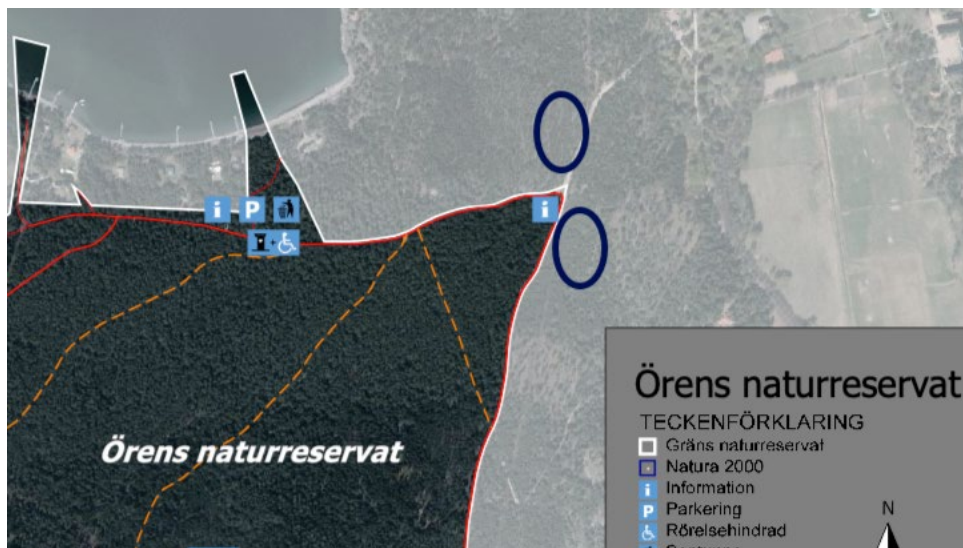
Anlägg gärna rastplatser, men uppmuntra inte till öppen eld i någon form. Det går utmärkt att ha en trevlig picknick utan grilleld. I avvägningen mot den stora risk öppen eld kan medföra, ser vi inte allmänhetens intresse grilla motiverar att det tydliga förbudet tas bort.

Anlägg en parkeringsplats utanför reservatet

Vi motsätter oss inte att kommunen marknadsför Ören som besöksmål, och mängden besökare till fots är inte problemet. Däremot är fordonstrafiken inne i reservatet ett problem både för oss boende och för reservatet.

Örens naturreservat sticker ut genom att vara exceptionellt tillgängligt med fordon. Det normala är att besökare parkerar utanför reservatet för att promenera in i det skyddade området (jämför med Lövhagen, Kärringboda, Tyresta m fl reservat). Hela Örens naturreservat kan nås med bara några hundra meters promenad från en iordninggjord parkeringsplats. Vi stödjer som sagt att de befintliga parkeringsplatserna byggs ut, men därefter bör kommunen överväga annan lösning än att omvandla reservatsmark till parkeringsytor.

Vi föreslår att kommunen köper eller arrenderar mark och anlägger en besöksparkering i anslutning till reservatet. Se kartskissen nedan, med förslag på platser där en parkeringsyta skulle vara enkel att anlägga, utan att några naturvärden behövde offras, så att onödig biltrafik inne i reservatet kan undvikas.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående parkering och eld-/grillplatser till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 28

Hej!

Som fastighetsägare på Ören vill jag framföra följande.

I stort tycker jag kommunens förslag är bra.

1. Jag tror det finns behov av att utöka befintliga parkeringsplatser med fler platser än som föreslås. Jag tänker då på de två stora parkeringarna. Det är förstås viktigt att efterlevnaden kontrolleras så att terrängparkering, mötesplatsparkering mm hålls borta.
2. Bra om antalet skyltar generellt hålls nere. Redan nu finns en hel del onödiga skyltar på parkeringsplatserna.
3. Jag tycker att bord och stolar på allmänningarna skulle förstöra det unika intrycket av naturen på Ören. Det kan dessutom leda till klotter och nedskräpning.
4. Fasta eldplatser känns oroväckande och riskabelt. Totalt eldningsförbud måste råda på Ören. Även här måste efterlevnaden kontrolleras.

Kommunens kommentar

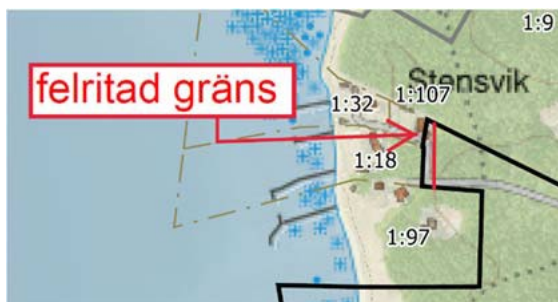
Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående parkering, skyltning/gränsmarkering, rastplatser, eld-/grillplatser samt efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 29

Jag är sakägare i form av fastighetsägare med gräns mot naturreservatet och lämnar härmed mitt yttrande.

Bilaga1, förslag beslutskarta

En "kvalitetsförbättring av reservatsgränsen i kartmaterialet" har genomförts. Dock är denna del av gränsen felritad. På bilden till höger så har jag ritat en röd linje som bättre motsvarar verkligheten. Var vänlig och korrigera detta.

Stigar

Det finns ett antal väl etablerade stigar som sträcker sig mellan strategiska punkter inom området. Om dessa redan etablerade stigar används så minskar ju också slitaget på övrig mark.

Jag tror att det är en bra idé att lite tydligare markera stigar på kartan som lämpar sig för allmänheten att använda. Det skulle också vara bra med skyltar på en del ställen, t.ex. i anslutning till parkeringar, där folk utgår ifrån.

I mitt fall så är det för mig ett problem att mycket folk tar vägen genom min hemfridszon. Med en bra karta och lämplig skyltning skulle kanske det problemet minska.

Eldningsförbud

Att delvis tillåta eldning ger utrymme för tolkningar och riskerar att tänjas. Om det är fullt vid alla tillåtna eldplatser så finns risken att man etablerar egna platser- "får dom så får vi".

Vedförsörjningen kommer att orsaka skador på naturen eftersom folk alltid kommer att behöva lite mer ved, och de mest förslagna kan tänkas utvidga vedinsamlingsområdet tillräckligt mycket så att man tror att det inte syns, d.v.s. ett ganska stort närområde kan komma att påverkas.

Jag vill i bestämda ordalag uttrycka att ett totalt eldningsförbud är det enda som fungerar.

Parkeringsplatser

Parkeringsytan F2: storleken 40 platser blir oproportionerligt stor på den aktuella platsen. Enligt min bedömning så är ca 20 platser max som går att rymma där. För övrigt så tycker jag att det är ett onödigt stort ingrepp att förlägga en parkering där det är orörd mark, och där det också krävs en ny infartsväg. Det hela gör att intrycket av exploatering förstärks.

Bilaga2 s.28: ny parkering F6. Där finns en vändplan idag som måste finnas kvar, framför allt för större fordon som t.ex. sopbil och slambil.

Textkorrigeringar

Bilaga2 s.29: Vägen på Ören benämns "allmän väg", det ska vara "enskild väg".

Förslag till beslut s.3: Där står det om "vägföreningens anslagstavla". Det finns ingen sådan, ta bort texten.

Bilaga2 s.27: Parkeringsplatserna P7 och P8 har blivit förväxlade.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående eld-/grillplatser och parkering, skyltning/gränsmarkering, rastplatser, samt efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Gällande fel på kartmaterialet avseende gränser går reservatsgränsen i denna del av reservatet i fastighetsgränsen. Kartmaterialet kommer från Lantmäteriet. Vid just denna plats finns uppgifter om att medelfelet på fastighetsgränsen kan uppgå till 4,5 meter, vilket kan vara orsaken till att kartmaterialet uppfattas som felaktigt. Att ändra gränsen för naturreservatet i beslutshandlingarna skulle innebära att en del av naturreservatet upphävs, något som endast kan göras om det finns synnerliga skäl, vilket kommunen inte ser är aktuellt i detta fall.

Textkorrigering: Förvaltningen tackar för upplysningen och har rättat upp texterna.

Boende 30

Yttrande angående samråd om Örens naturreservat MSN/2020/1562.

Förslag gällande grillplatser.

Att områdets eldförbud nu luckras upp med föreslagna grillplatser är problematiskt ur säkerhetssynpunkt. Markförhållandena på Ören utgörs av morän som med sin höga genomsläpplighet medför stor risk för svårsläckta glödbränder. (brand som sprids nere i marken via rötter och död vegetation).

Om kommunen väljer att installera grillplatser inom reservatet bör det beaktas att man i lag om skydd mot olyckor som ägare, kommunen i detta fall, tillsammans med nyttjanderättshavaren ansvarar för att det finns ett skäligt brandskydd. Brandskyddsutrustning bör således finnas tillgänglig, tydligt uppmärkt och inom rimligt avstånd.

Besiktning på plats bör regelbundet utföras av Södertörns Brandförsvär.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående eld-/grillplatser till det samlade svaret i början av dokumentet.

Boende 31

Yrkande om tydliggörande av hemfridszon för Ören 1:103 och Ören 1:38

Tack för ett fylligt material. I frågor och svar om förslaget anges att tillsynen skall tydliggöra vad som gäller avseende hemfridszon som besökare måste värna. Detta är mycket bra. Undertecknad yrkar att kommunen sätter upp tydliga skyltar (eller om kommunen föredrar det, staket) som klargör att stenstranden från tomt Ören 1:103 till Ören 1:17 inte omfattas av allemansrätt utan utgörs av privat hemfridszon. Kommunen har via stadsbyggnadskontoret tidigare angivit följande:

"Strandremsan utmed Örens södra strand är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Det är därför angeläget att för framtiden hålla fri den mark inom strandskyddsområdet som idag är tillgänglig för allmänheten. De passagemöjligheter som finns mellan strand och ianspråktagen del av tomt skall därför tryggas. Grundprincipen inom området bör därför vara att tomtplatsen begränsas till vegetationsgränsen i söder. Fastigheterna Ören 1:17, 1:38, 1:39 och 1:103 som utgör en bebyggelsegrupp belägen i strandskyddets mitt med allmänningar på båda sidor, kan dock i detta sammanhang särbehandlas. Ören 1:38 och Ören 1:103 är så ianspråktaga att en enligt ovan nämnd princip inte är tillämplig. Såväl husens läge nära strandlinjen som bef anläggningar vid stranden gör att allemansrätten är utsläckt. Att inskränka ett redan ianspråktaget område är ej förenligt med lagens syfte. Med hänsyn till att Ören 1:38 och 1:103 inte är allemansrättsligt tillgängliga gör stadsarkitektkontoret bedömningen att det inte är skäligt att avgränsa tomterna för de intilliggande fastigheterna. Sammanfattningsvis föreslås därför att i samband med dispensprövning inom Ören bör som princip gälla att trygga allmänhetens tillgänglighet utmed stranden. Undantag från denna princip skall dock gälla fastigheterna Ören 1:17, 1:38, 1:39 och 1:103 för vilka allemansrätten ej kan åberopas. Stadsarkitektkontoret Ove Norell"

Det är uppenbart att fastigheterna Ören 1:38 och 1:103 (som ägs av undertecknad) har en hemfridszon ända fram till vattnet. Dessa fastigheter har varit bebyggda och hävdade som tomter sedan 1950-talet. Huvudbyggnaderna ligger ca 25 meter och uteplatserna ligger ca 10 meter från vattnet. Bryggan, har precis som huvudbyggnaderna, funnits på fastigheterna sedan 1950-talet. På grund av det utsatta läget kan båtar inte ligga i vattnet över natten och det finns därför utrustning för att dra upp båtar på stranden. Fastigheterna, som nyttjas en mycket stor del av året, har höga taxeringsvärden och kommunen har inte begagnat sig av sin förköpsrätt när fastigheter varit till salu. Det är självklart att passage på stranden ca 25 meter från ett bostadshus och ca 10 meter från uteplatser med total insyn i bostäderna, eftersom det saknas vegetation som begränsar insynen, är mycket störande. All passage förbi Ören 1:103 och Ören 1:38 är tydligt inkräktande på hemfridszonen och ett oproportionerligt intrång i privatlivets helgd. Det kan dessutom sägas att

allmänhetens tillgång till stränder i den allra närmaste omgivningen är mycket god så det finns inget behov av att inkräkta på dessa tomter.

Det finns en formulering bland frågor och svar (angående revidering föreskrifter Örens naturreservat på Nynäshamns kommuns hemsida) om var man får gå och inte gå som säger att "Allemansrätten gäller på de privata tomterna. Ibland finns ett staket som markerar en tomtplats som fastslagits i ett strandskyddsärende. Där har besökare inte rätt att passera eller uppehålla sig." Mot bakgrund av ovanstående formulering och att Ören 1:103 och Ören 1:38 utgör hemfridszon och ianspråktagen privatomt, vilket stadsbyggnadskontoret också tidigare bekräftat, yrkar undertecknad i första hand att kommunen sätter upp tydlig skyltning om hemfridszon vid tomtgränsen mot allmänningen vid fastigheterna Ören 1:103 och Ören 1:17. I andra hand yrkas att kommunen ger ett tillstånd för ägarna till fastigheterna Ören 1:103, Ören 1:38 och Ören 1:17 att sätta upp staket och/eller skyltning som tydliggör att besökare inte har rätt att passera på tomten. Detta är särskilt viktigt för fastigheten Ören 1:103 eftersom strandremsa B har mycket stor tillströmning av människor, för bad, surfing och rekreation och risken för intrång på Ören 1:103 är därför särskilt betydande.

Yrkande om bibehållen text om allemansrätt i förslag till beslut

I förslaget till beslut av 2020-12-14 ingår under ärendets berednings inte längre de specifika skrivningar om allemansrätten som fanns i tidigare material av 2007-08-20 som utsänts av kommunen. En ökad otydlighet är olycklig eftersom just allemansrättens rättigheter och skyldigheter är av betydande vikt för både besökare och fastighetsägare på Ören. Kommunen säger själv i sina frågor och svar att "Kommunen kommer att uppdatera skyltningen och förtydliga vilka rättigheter och skyldigheter man har som besökare respektive fastighetsägare." Mot bakgrund av detta bör den tidigare skrivningen behållas även i detta förslag till beslut. Nedan finns text från beslutet 2007-08-20.

"Allemansrätten: Enligt regeringsformen framgår att alla skall ha tillgång till naturen enligt allemansrätten. Vad allemansrätten innebär eller omfattar har dock inte angetts i någon lagtext. Allemansrätten är en förmån som inte finns i många andra länder. Det är en frihet som innebär en begränsad rätt att använda annans fastighet. Men vår frihet får inte bli till ofrihet för andra. Allemansrätten kräver ansvar och omdöme. Vi får inte skada natur och djurliv, vi måste visa hänsyn mot markägare och mot andra människor i naturen, inte störa - inte förstöra. En fastighetsägare får inte drabbas av betydande olägenheter och har rätt till sin privatzon med hemfrid i ordets vidaste bemärkelse. De delar av Ören som utgör privat bebyggd tomtmark, inklusive stränderna, omfattas dock inte av allemansrätten och är därför inte tillgängliga för allmänheten."

Övriga yrkanden

Undertecknad föredrar fortsatt eldningsförbud på Ören med tydlig skyltning därom. Om grillplatser etableras är det viktigt med skyltning som tydliggör att eldningsförbud gäller där, precis som i övriga delar av landet, vid torra perioder. Det finns en betydande risk att etablerandet av grillplatser kommer innebära att det eldas i högre grad, än idag, även vid torka.

Fler parkeringsplatser kommer i förlängningen locka fler besökare och därmed öka slitaget på Örens naturområden med flertalet sårbara och hotade växter, svampar och fåglar. Utökning av parkeringsplatser bör således göras med stor försiktighet och en utökning bör också göras med åtanke att fördela tillströmningen av människor på Ören.

Idag finns inte fullgod information till allmänheten om de olika områden i naturreservatet. Fler skyltar och bättre skyltning om F, G och H vore lämpligt och då även några fler parkeringsplatser där. Få människor känner idag till stranden F då det inte finns synlig skyltning. Idag är tillströmningen av människor till stenstranden B däremot väldigt stor. Förslaget med en vad som synes en oproportionerligt stor parkeringsyta F2 ser ut som ett stort intrång i naturreservatet.

Kommer Samrådsredogörelse skickas ut till fastighetsägare och när förväntas det i så fall ske? Tack för er hjälp med detta ärende och tack för ert arbete med att bevara och vårda Örens naturreservat.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående eld-/grillplatser, parkering och skyltning/gränsmarkering till de samlade svaren i början av dokumentet.

På Ören gäller strandskydd enligt 7 kap 13 § Miljöbalken (1998:808), MB. Länsstyrelsen har även beslutat att utöka strandskyddet på land till 300 meter enligt 7 kap. 14 § MB för att säkerställa strandskyddets syften. Strandskyddets syften, enligt 7 kap. 13 § MB är att 1. trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet, och 2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Även om man i ett ärende gällande strandskyddsdispens har skrivit att hela fastigheten får tas i anspråk som tomt, innebär det inte att hela fastigheten ska anses vara hemfridszon. Kommunen har vid besök på platsen konstaterat att marken i området närmast stranden (ca 15 m) utgörs av oöväxt klapperstenstrand, samt att det ovanför denna går en relativt tydlig vegetationslinje. Kommunen bedömer att detta område har en annan karaktär än det ianspråktaga området omkring huvudbyggnaden och därmed inte kan anses vara anspråktaget i den bemärkelse som anges i 7 kap. 18c § MB. Enligt 1 kap. 4§ Plan- och bygglagen (2010:990), PBL, definieras en tomt som "ett område som inte är en allmän plats men som omfattar mark avsedd för en eller flera byggnader och mark som ligger i direkt anslutning till byggnaderna och behövs för att byggnaderna ska kunna användas för avsett ändamål".

Syftet med att det i ett dispensbeslut enligt 7 kap. 18 f § andra stycket MB ska anges i vilken utsträckning mark får tas i anspråk för ett visst ändamål är inte att tillförsäkra den dispensgivne vissa rättigheter, utan att begränsa denne från att genom andra än dispenspliktiga åtgärder utvidga sin tomt (prop. 1964:148 s. 58). Dessutom ska en tomtplats för ett fritidshus som utgångspunkt endast omfatta en yta om 2 000 kvadratmeter (prop. 1997/98:45, del 2, s. 91). Kommunen konstaterar att den beslutade tomtplatsen från år 1998 (hela fastigheten) har en större yta än 2 000 kvadratmeter.

Sammanfattningsvis gör kommunen bedömningen att den strandremsa med klappersten om 15-20 meter från strandkanten till vegetationsgränsen ska vara allemansrättsligt tillgänglig i den bemärkelsen att besökare ska kunna ströva längs hela stranden, både i naturreservatet och på de fastigheter som berörs.

Den tillkommande skyltning kommunen ämnar utföra på stranden är för att tydliggöra var naturreservatets gräns går och att tillsammans med den information om allemansrätten som finns i reservatet få besökare att kunna visa det ansvar och omdöme som denna rätt kräver.

Boende 32

Borde inte Kommunen stå för en betydligt större del av kostnaderna i vägföreningens budget. I dag lär det vara bara 3 andelar. Slitaget på vägen skapas mest av besökare och inte av fastighetsägarna skulle jag tror

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar gällande vägen till det samlade svaret i början av dokumentet.

Boende 33

Sammanfattning

- Att anlägga ytterligare parkeringsplatser vid uddens västra parkering går emot reservatets syfte och kan inte tillåtas.
- Så kallad dikesparkering är det enskilt största problemet för oss boende. Det måste tas hanteras i föreskrifterna.

- Hur övervakning ska gå till och hur överträdelser ska beivras måste ingå i föreskrifterna.

Parkeringsplatser vid udden

I förslaget anges reservatets syfte. En av punkterna på sidan 3 lyder:

*"Syftet ska uppnås genom att [...] bebyggelse eller större anläggningar ska inte tillkomma, undantaget **parkeringsytor för reservatets besökare.**"*

Att anlägga ytterligare parkeringsplatser vid uddens västra parkering (plats F4 i bilaga 4) går tydligen **emot reservatets syfte**, eftersom parkeringen till allra största del kommer att utnyttjas av **besökare till de privata tomterna** 1:91 och 1:92, och **inte av besökare till reservatet**.

Dikesparkering

I ett kort avsnitt på sidan 29 avhandlas en av de för oss boende viktigaste frågorna – parkering vid sidan av vägen: *"I nuläget förekommer periodvis dikesparkering, framförallt längs den södra vägen. Det oklart om det är kommunen eller vägföreningen som kan vidta åtgärder för att motverka detta när vägområdet inte är definierat."*

"Dikesparkering" sker inte bara på den södra sidan, utan över hela Ören och förekommer i mycket stor omfattning längs vägen Örudden, ibland ända från bukten (parkering P6) och ut till udden (parkering P5).

Att utelämna denna viktiga fråga, som utöver att orsaka stora skador på naturen dessutom gör vägen tidvis helt oframkomlig, är ett fundamentalt fel. **Självklart borde vägområdets omfattning och frågans ägarskap vara en del av underlaget i de nya reservatsföreskrifterna.**

Övervakning och tillsyn

Det har redan tidigare varit problem med efterlevnaden av reservatsföreskrifterna. I det nya förslaget tillkommer ett antal ytterligare förbud och regler, men ingenting om hur reservatsförvaltaren ska kontrollera att de efterlevs.

I förslaget (sidan 30) står att läsa: *"Tillsynen omfattar att reservatsföreskrifterna upprätthålls."* samt *"Övervakningen ska omfatta att föreskrifterna följs."*

Hur ska tillsynen och övervakning ska gå till, genom **vilka metoder**, **hur ofta** det ska ske, och på vilket sätt **överträdelser ska beivras**? Ska felparkerare, eldare och stenstaplare bötfällas eller **hur** ska övervakningen **se till att föreskrifterna följs**?

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående parkering, väg och efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Boende 34

Angående ert förslag:

- För att förhindra slitage föreslås att kommunen gör iordning eld-/grillplatser och vedlårar på några ställen i reservatet.

Många av fastigheterna nära den norra stranden (benämnd "H" på kartan *Förslag till nya anordningar, bilaga 4*) har legat där sedan 1930-talet. Där bor nu familjemedlemmar i flera generationer, där samtliga erfarit vårdslöst och mycket farligt eldande på den allmänna stranden genom åren - allt ifrån små lösa brasor för att "bara värma några korvar till ungarna" en stekhet sommardag på en fullsatt strand mitt bland vassen för att inte skylta med brasan så mycket, till stora eldar om nätterna i högar av torra kvistar alltför

nära skogen med lågor höga nog att lätt nå de närmaste träden med bara en enda olyckligt, felriktad vindpust.

Utan överdrift rycker vi närmast boende alltjämt ut minst en gång per sommar för att avvärja ett eventuellt eldtillbud på stranden, inte sällan i ett socialt sammanhang man helst inte vill tränga sig på, men känner sig i panik nödgad då de eldande varken är nyktra nog att hålla koll på elden alternativt uppenbarligen inte förstår, vet eller bryr sig om hur man eldar ansvarsfullt i naturen.

Den sedan flera år förekommande föreskriften om totalt eldförbud på Ören, med tydlig skylt och information uppe vid parkeringen vid den norra stranden, har till viss del hjälpt till då det är lättare i argumentationen med de eldande gästerna att kunna hänvisa till både skylten och en tydlig föreskrift om totalt eldförbud året runt. *Tydliga och lätta regler gör det oftast enklare att kunna agera rätt.*

Däremot är vi boende på Örens norra strand rörande eniga om att era nya förslag om att ställa iordning **eld-/grillplatser med tillhörande vedlårar**, absolut under inga omständigheter på något sätt skulle underlätta situationen, varken i argumentationen med oansvarigt eldande gäster eller för brandrisken i området.

Argumenten för detta är följande:

1) ***För att få vistas i naturen krävs ingen utbildning.*** Bara för att hen gillar att vistas i naturen innebär det inte med självklarhet att man lärt sig eller automatiskt vet hur man gör detta på ett ansvarsfullt sätt. Inte ens att man stannar upp och läser kommunens regler och föreskrifter på de utplacerade tavlorna. Det må vara beklämmande att hen då plockar en förbjuden sten med sig hem eller knäcker en olovlig gren, men att *elda* utan kunskap om hur man bör göra det är förknippat med långt allvarigare följder än att naturreservatet förlorar en sten eller gren. Att elda utan ansvar innebär ren och skär livsfara för hela reservatet, dess vilda djur och för oss boende på Ören.

2) ***Färdiga eldstäder är mer inbjudande att elda i än inga alls.*** Färdiga eldstäder skulle leda till att det eldas mer än nu. Och mer än nödvändigt. Det är inbjudande för barn att leka i. Det är inbjudande för festande, påverkade och därmed mer oansvariga ungdomar. Inte minst är det inbjudande för folk som annars kanske inte känner sig bekväma nog med att tända en eld i naturen och därmed ev inte har koll på väder och vind vid eldandet, hur höga lågorna bör bli innan det blir vanskligt, hur mycket det inte ska blåsa för att bli riskfullt att glöd förs in bland träd och vass, huruvida man ska se till att elden har slocknat helt när man lämnat elden, huruvida rådande klimat är alltför torrt, eller är uppdaterade på om det råder eldförbud i hela landets uteeldplatser etc...

3) ***På vem faller ansvaret då eldandet i kommunens eldstäder inte fungerar på ett korrekt sätt?*** Vem ansvarar för att alla tillfälliga besökare alltid släcker elden efter sig? Vem ska rycka ut om det ligger och pyr och ryker utan att slockna då sällskapet grillat klart och åkt hem? Vem håller koll på att gnistor inte flyger i vinden och sätter eld på skogen några timmar eller flera dygn senare? De tillfälligt besökande gästerna i naturreservatet är ju just endast tillfälligt besökande och även om kanske de flesta skulle elda på ett relativt ansvarsfullt sätt så kan man omöjligt säkerställa att alla gör det. Och det behövs bara *en enda* tillfällig besökande som gör bort sig för att orsaka en skada i såna proportioner att det aldrig kan motsvara vikten av att få äta grillat istället för något annat på besök i ett naturreservat.

4) ***Var kan dessa fasta eldplatser med säkerhet för vind och vegetation***

placeras? Alla föreslagna platser för fasta eldstäder gäller på stränderna runt Ören. Inga av stränderna på Ören är helt utan vegetation i form av vass, buskar, höga och låga träd. På stränderna runt hela Ören är det sällan helt vindstilla. Är det inte vindstilla så innebär eldning alltid en risk. Gnistor kan flyga långt med bara en lätt vindpust och ännu längre i starkare bris och är mark och skog torr kan det lätt ta fyr. Det kan ta flera dagar innan skogsbranden är ett faktum, från en liten förflugen gnista flera dagar tidigare som ingen märkte flög iväg. Det blir väldigt svårt, om inte faktiskt rent omöjligt, att placera ut fasta eldplatser som är tillräckligt långt borta från vegetation som riskerar att med en olycklig felriktad vindpust sättas i brand, om än flera dagar efter eldtillfället.

5) Planera framåt med hållbarhet och ett längre framtidsperspektiv

Klimatet förespås bli allt torrare och varmare framöver. Med detta kan man ana att generella eldningsförbud över hela landet, likt det sommaren 2018 då man under en tid inte ens fick elda i eldstad på privat tomt, kommer att förekomma alltmer frekvent. Att då införa kommunala eldplatser med ved och göra eldning än mer lättillgänglig för tillfälligt besökande och därigenom uppmuntra eldning i ett blåsigt, torrt, vegetationsrikt naturreservat med nyckelbiotoper och boende människor kan då upplevas som inte alltför genomtänkt.

Än bättre är istället att utöka antalet skyltar om eldförbud, inte bara vid parkeringsplatser och anslagstavlor utan också nere på stränderna.

Sommaren 2019 hade vi en för oss boende en skräckinjagande skogsbrand intill parkeringen till den norra stranden. Det tog 45 minuter innan brandkåren kom, och då endast tack vare att några besökande strandgäster, på en annars då tom strand, råkade se en rökpelare i skogen och hade modet och civilkuraget att gå dit och titta efter samt omedelbart ringa brandkåren, varna oss boende och tillsammans med oss försöka avgränsa elden med vattenhinkar. Av ren och skär tur blåste det åt "rätt håll" och av "rätt styrka" och de två männen råkade titta åt "rätt håll" i "rättan tid". Bara 600 kvm behövde brinna ner. Men det lärde oss bittert hur snabbt det går och hur oerhört lite man kan göra i en sådan situation.

Att dribbla med regler om eld och att göra det enklare för tillfälligt besökande att elda på de vegetationsrika, blåsiga stränderna är förknippat med enormt stort allvar och kan inte nog tänkas över mer än tusen gånger innan ni häver det eldförbud året runt som nu råder i naturreservatet.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående eld-/grillplatser till det samlade svaret i början av dokumentet.

Övrig intressant 1

Hej,

Väldigt bra att ni gör en översyn av Örens naturreservat.

Det är en fantastisk natur som vi alla behöver vara rädda om.

Jag skulle vilja poängtera att det är många som har börjat tälta på ören och frågan är hur många som går upp och utnyttjar faciliteter som toalett vid parkeringen P5? När man kommer ner en morgon kan det vara 4-5 tält där och de grillar ofta direkt på stranden (bygger grillstad med stenar) vilket man ser rester av från kvällen innan. Det är ett enormt slitage på naturreservatet och något som jag tycker man borde se över.

Reveluddens naturreservat är det förbjudet att tälta i men det är inte förbjudet vid Ören.

Ta gärna med detta i beaktning.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående tältning till det samlade svaret rörande skötsel/slitage i början av dokumentet. Ytterligare ett torrdass planeras nära Natura 2000-stranden (strandavsnitt F) för att minimera toalettbesök i skogen.

Övrig intressent 2

Förtydliga skyltar att det är förbjudet att plocka Sten och man inte får elda !!

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående skyltning till det samlade svaret i början av dokumentet.

Övrig intressent 3

Hej!

Jag har kikat lite på det nya förslaget.

Ören är fantastiskt och jag uppskattar att förslaget främjar friluftsliv och tar hand om naturen.

En sak som jag själv tänkt på då jag vistas där, är att det kunde vara lämpligt att inrätta en större parkering strax efter avfarten från Torövägen. Om det är möjligt. (Strax innan grusvägen delas mot stenstrand eller Öruden).

Denna parkering kunde med fördel ha en betalfunktion likt den vid Ankarudden.

Från denna kan man ta sig vidare till stenstrand eller ören via grusväg eller på stigarna i skogen.

Detta skulle minska trafiken i området avsevärt, men ändå ge fler p-platser än i nuläget.

Samt uppmåna till friluftsliv och rörelse.

I somras var det otroligt svårt med framkomligheten och trafiken var stor.

Detta förtar naturupplevelsen och sliter om något på detta känsliga unika och vackra område.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående parkering till det samlade svaret i början av dokumentet.

Övrig intressent 4

Hej

Jag tycker det är bra att ni gör det här.

Min erfarenhet är att det behövs betydligt fler p platser vid badstrand H.

Bra med förbud att flytta runt och stapla stenar.

Bra med tydligare skyltning med vad som är tillåtet och inte. Men särskilt vad som gäller privat mark längst stenstranden.

Särskilda grillplatser med ved tycker jag är ett utmärkt förslag.

Jag vill föreslå att ni sätter upp en stor skylt vid infartsvägen till området. Där det påtalas att du nu åker in i ett naturreservat och är skyldig att följa anslagna regler.

Jag tror att många missar att det faktiskt är ett naturreservat.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående parkering, och skyltning till de samlade svaren i början av dokumentet.

Övrig intressent 5

Hej,

Lämnar mina synpunkter kring planerade förändringar av Örens naturreservat enligt nedan.

En stor del av den problematik som finns på Torö Stenstrand samt Örens naturreservat kommer sig av privata fastighetsägare som sätter upp skyltar om att det är privata tomter samt spärrar av områden med staket som går ända ner till vattnet för att förhindra att medborgare fritt, och med all rätt, kan röra sig längs med ständerna. Dessa staket saknar giltiga bygglov och borde omedelbart tas bort av kommunen.

En stor del av Ören innefattas av strandskydd, oavsett om marken ägs av en privatperson eller staten. Den fastighetsägare som nu föreslår att dennes fastighet inte ska ingå i Örens naturreservat gör naturligtvis detta för att förhindra att medborgare fritt kan röra sig längs med den så uppskattade strandremsa som löper längs med Stenstrand/Ören. Fastighetsägaren torde vara fullt införstådd när denne köpte fastigheten, att strandskyddet gör att man som medborgare får röra sig på marken längs med havet, utan fastighetsägarens tillåtelse. Det faktum att det är strandskyddat område har också utan tvivel speglats i köpeskillingen av fastigheten, dvs fastighetsägaren vet mycket väl vad denne köpt. Skulle kommunen ändra i strandskyddet eller på något annat sätt exkludera den bebyggda fastigheten från naturreservatet, så innebär det att man som medborgare inte får gå längs med havet som man kan göra idag, tack vare strandskyddet, och kommunen skulle sätta en privat fastighetsägars intresse före alla tusentals friluftsälskande medborgare, företrädesvis skrivna i Nynäshamns kommun, som då ej längre kan nyttja denna unika miljö som så många nynäshamnare med flera idag verkligen uppskattar och njuter av.

Skulle kommunen ändra i strandskyddet, eller göra förändringar i naturreservatet, skulle det innebära att man inte kan gå längs med havet. Då skulle en mycket stor attraktionskraft hos kommunens invånare ryckas bort, och jag har väldigt svårt att se vems ärenden kommunen i sådant fall går?

Kommunen torde sätta sina medborgares intressen före de som redan idag försöker sätta sig emot de lagar och regler som avser strandskydd samt bygglov, dvs de privata fastighetsägare på Ören som gång på gång försöker sätta sig över våra lagar som råder i Sverige, oavsett om det gäller staket eller hotfulla skyltar för att vilseleda besökare på Torö/Ören, eller för den delen vägar som de river upp och förstör för att de inte vill att det ska finnas några besökare där.

Jag ser gärna att kommunen gör allt i sin makt för att behålla strandskyddet på Ören då detta verkligen ligger i medborgarnas intresse och som kommunen utan tvivel borde värna om. Kommunen profilerar sig med denna unika miljö, så det skulle uppfattas väldigt märkligt om kommunen arbetar samt tar fram beslut som i sådant fall skulle exkludera dess medborgare från att nå denna miljö fullt ut. Vidare tycker jag att kommunen borde tillse att samtliga staket som saknar bygglov omedelbart tas bort, inklusive alla skyltar med hotfulla budskap som man numera stöter på kring Ören.

Med hopp om ett fortsatt för alla öppet landskap samt oförstört Ören på Torö i Nynäshamns kommun.

[Kommunens kommentar](#)

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående allemansrätt/strandskydd till det samlade svaret i början av dokumentet.

Den fastighet som vill bryta sig loss ur reservatet ligger i reservatet, till skillnad från övriga fastigheter som ligger i direkt anslutning till reservatet, samt på skogssidan. Detta är som beskrivits i samrådshandlingarna ett separat ärende som vi inte kan kommentera.

Kommunens vilja är att alla ska kunna samsas om Ören och att varken besökare eller fastighetsägare ska ta sig friheter som de inte har.

Övrig intressant 6

I huvudsak positiv till föreslagna åtgärder.

Vill dock särskilt trycka på några saker som absolut viktigaste att nu TYDLIGT åtgärda. Det jag syftar på är:

1) Vägen, 2) parkering och framför allt 3) möjliggöra passage längs hela strandområdet, även utanför reservatet och då särskilt avseenden naturen kring stenstranden/örudden.

1 Vägen

De hinder som skapats avseende närmast helt onödig dikning och "stenbumlingsupplägg" i dessa torra marker bör åtgärdas snabbt dvs prioriteras upp avseende handläggning och föreslagna åtgärder. Prioriteras upp jämfört med hur det verkar vara tänkt hanteras, enligt planen, eftersom möten p.g.a. dessa obegripliga åtgärder inte bara försvårats utan på vissa sträckor helt omöjliggjorts.

2 Parkering

Särskilt P-plats 5 vid örudden/stenstranden bör satsas stort på avseende en rejäl utvidgning, tillgänglighet m.m.

3 Strandnära passager

Att mycket tydligt klargöra vad som gäller avseende allemansrätten. Inte då bara i allmänna ordalag tala om att hänsyn skall tas utan genom en kommunal uppskyltning avseende regelverk entydigt klargöra att PASSAGE längs strandlinje är tillåten.

Särskilt viktigt är detta avseende stenstranden/örudden. Och. Om undantag finns: Tydligt klargöra även det.

Till detta vill jag även lägga att de staket draga inte bara ned till stranden utan t.o.m. ända ned i vattnet, ja ut i havet, av privata fastighetsägare - måste åtgärdas d.v.s. undanröjas. Sannolikt även följas upp genom återkommande inspektioner och viten.

Ovanstående punkter finns visserligen omnämnda i materialet under frågor och svar men tycker att föreslagna åtgärder där bör mycket tydligt ytterligare skärpas i det förslag som skall antas. Skärpas avseende åtgärd, omfattning och även konsekvenser avseende ev. brott mot det som slutgiltigt nu kommer att fastställas som gällande.

Varför dessa skärpta åtgärder?

Har nämligen sedan jag/vi bosatte oss i kommunen för 6 år sedan sett en för varje år allt mer tilltagande försämring och direkt aktivt försvårande åtgärder avseende tillgänglighet och nyttjande - i just denna vackra och unika pärla för aktivt friluftsliv och turism inom Nynäshamns kommun

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående vägen, parkering och allemansrätt/strandskydd till de samlade svaren i början av dokumentet.

Övrig intressant 7

Hej,

Sedan snart två år bor vi på Svärdsö och besöker ofta Örens naturreservat för promenad/vandring. Vi har därmed tycker vi en god uppfattning om vilka ytterligare förbättringar som kan vidtas för att öka områdets attraktivitet utöver de som presenterats i "Samråd Örens naturreservat".

1) Utmärkningen av vad som är privat område respektive naturreservat ska tydligt framgå när man förflyttar sig längs strandlinjen och passerar reservatsområde A-B-C-D-E-F-G-H.

2) Det ska tydligt framgå vad det innebär att passera mellan dessa områden och privat mark. Gör det enkelt för en besökare att förstå om man kan promenera längs strandlinjen och samtidigt respektera markägares hemfridszoner.

3) På några ställen har privata markägare satt upp staket som går ut i vattenlinjen. Detta förhöjer inte områdets unika karaktär och skapar ett otrevligt intryck för besökare och är ofta en grund för konflikt mellan besökare/ markägare. Staketen borde därför tas bort och ersättas med tydlig information vad som gäller vid passage.

4) Enkelriktad trafiken i området (m/Strandvägen i Nynäshamn), då det skapar onödigt slitage i naturen när mötande fordon ska passera varandra. Dessutom försvinner behovet av mötesplatser för bilar.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående gränsmarkering, allemansrätt/strandskydd/hemfridszon/stängsel och väg till de samlade svaren i början av dokumentet.

Övrig intressent 8

Jag är övertygad om att kommunen underskattat behovet av legala p platser Mycket av de nya ytorna är legalisering av tidigare vildparkeringar. Legal och illegal har tillsammans inte täckt behovet av p platser. Folk kommer inte vända och åka hem för att de e fullt på parkeringsplatserna. Kaoset kommer bestå. Kommunen har i över 30 år lyssnat på ett fåtal fastighetsägare. De började med mannen i de röda huset som fick bort ett tiotal legala p platser i kurvan vid udden och på den vägen är det. Er stora översyn ingen kontakt med den explosionsartade utvecklingen av besökare på Ören som jag följt sedan 1985. En utveckling som inte visat några tecken på avta eller minska

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående parkering till det samlade svaret i början av dokumentet.

Övrig intressent 9

Vägarna inom Ören är oftast i mycket dåligt skick. De är fulla med vattenfyllda gropar och där finns alltför få mötesplatser.

1. Är det något som hindrar att man asfalterar vägen?

2. När man grävde diken utefter vägen lämnades en ful vall av grus och sten utefter vägen. Detta material borde tas bort.

3. I samband med diken försvann många möjligheter för bilar att mötas. Det borde finnas fler mötesplatser utefter vägen och dessa borde märkas ut tydligare, så man vid möte vet vem som har närmast till en sådan plats.

För övrigt borde man i högre utsträckning kontrollera att de bestämmelser som finns efterlevs. Nu finns ofta både tält och husvagnar uppställda utanför parkeringsplatserna och man parkerar på många platser som inte är märkta med P.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående vägen och efterlevnad/övervakning till de samlade svaren i början av dokumentet. Gällande asfaltering svarar vägsamfälligheten för den typen av frågor, i reservatsföreskrifterna finns det inget som i nuläget hindrar att vägen asfalteras. Grusvallen tagits bort och flera mötesplatser anlagts i enlighet med det som anges i vägförrättningen.

Övrig intressant 10

Som född och uppvuxen i Nynäshamn och numera fritidsboende på Torö har jag i dryga sextio år besökt och upplevt Torö Ören för bad såväl som ren naturupplevelse. Med åren har jag sett förändringen att fler o fler besöker detta vackra och genuina naturområde vilket bidragit till att framkomligheten och parkeringsmöjligheter försvårats. Att Nynäshamns kommun nu bjuder in till samråd och efterfrågar synpunkter inför översynen av Örens reservatshandlingar och anordningar är bra och jag lämnar mina synpunkter enligt nedan.

Tillfartsvägen

Efter att vägsamhällighetsföreningen grävt diken på båda sidor om vägen går det ej att mötas förutom vid de mötesplatser som anordnats. Om vägen fortsättningsvis inte ska ha möjlighets att mötas på bör den enkelriktas.

Parkering

De parkeringsplatser som finns iordningställda räcker inte till, framförallt sommartid men även andra dagar på året då vädret lockar surfare.

Stranden vid H är en mycket populär badstrand för barnfamiljer och även andra då den är bekväm att ta sig ut i vattnet. Parkeringsplatserna P8 har varit alldeles för få och även om ytterligare några platser tillkommer F7 så är det alldeles för få. Bilar kommer även fortsättningsvis att ställas utanför markerade platser och då ute i naturen. Här skulle betydligt fler platser behöva anläggas, lämpligen på andra sidan vägen. Frågan är om markägarförhållandet inte medger en sådan anläggning. Vattenområdet **vid F** är vid rätta vindförhållanden välbesökt av kitesurfare vilket även där medför att parkeringsplatserna blir alldeles för få trots föreslagen utökning av platser.

Nya eld- / grillplatser

Förslaget att iordningställa eld-/grillplatser är mycket positiv. Här finns dock en risk att icke skötsamma besökare skräpar ner. För att platserna ska bli inbjudande och trevliga krävs att tillsyn och skötsel sker ofta. Detsamma gäller vid de rastplatser som föreslås.

Tydligare gränsmarkeringar på stranden

För att undvika konflikter mellan privata fastighetsägare och allmänna besökare var man får gå och inte får gå erfordrar att kommunen är extra tydlig med skyltning och föreskrifter för gränser för privat mark och det som utgör tillgänglig/icke tillgänglig strandremsa. Om kommunal skyltning sätts upp borde det ge en bättre respekt för vad som är privat mark och inte tillgängligt än de privata fastighetsägarnas egenhändiga skyltning och avgränsningar, dessa bör inte tillåtas utan rensas bort.

Kommunens kommentar

Kommunen noterar yttrandet och hänvisar svar angående vägen, parkering, eld-/grillplatser, rastplatser och skyltning/gränsmarkering till de samlade svaren i början av dokumentet.

Övrig intressant 11

Jag kan konstatera att i förutsättningarna i underlaget har även människor med funktionsvariationer inkluderats.

När jag sedan går igenom materialet, så kan jag konstatera de förslag som finns för dessa människor, så handlar det om toaletter. Det är väl bra men hur är det tänkt vad gäller tillgänglighet till naturreservatet? Jämlikhet och likabehandling hur har man tänkt?

Reveluddens naturreservat t.ex. ibland ser det ut som reservatet ingår i förslaget och ibland inte. Vad gäller tillgänglighet för människor med funktionsvariationer? I dagsläget är Reveludden inte tillgänglig överhuvudtaget för människor med t.ex motoriskt funktionshinder.

Jag förutsätter, att i den fortsatta processen av utvecklingen av Örens naturreservat även beaktar och inkluderar jämlikhet och likabehandlingfrågorna.

Kommunens kommentar

Reveluddens naturreservat är ett eget naturreservat på Ören som är inrättat och förvaltas av länsstyrelsen. Därmed kan inte tillgänglighetsaspekter för det reservatet beaktas i reservatshandlingarna för Ören.

I samrådsförslaget till skötselplan för Örens naturreservat beskrivs tillgänglighet för funktionsvarierade i kapitlet Åtgärder och anordningar för friluftslivet. De anordningar som tas upp är parkeringsplatser, torrtoaletter och den stig som tidigare iordninggjorts för ändamålet vid strandavsnitt E. Vidare anges att målen för reservatets skötsel ska uppnås bland annat genom att områdets tillgänglighet ska vara väl beskriven på kommunens webbsida.

Skötselplanen har efter samrådet kompletterats med ytterligare information om tillgänglighet för funktionsvarierade gällande rastplatser och eld-/grillplatser.

Medverkande

Tjänstepersoner vid Nynäshamns kommuns planenhet och andra berörda enheter och avdelningar har medverkat i upprättandet av denna handling. Dessa innefattar kommunekolog, biolog/GIS-samordnare, markförvaltare, projektledare bygglov, mark- och exploateringsingenjör.

Nynäshamns kommun

Samhällsbyggnadsförvaltningen
2022-07-05

Hanna Lilja
Kommunekolog

Diarienummer

KS/2021/0117
MSN/2020/1562

Upprättad av

Hanna Lilja, kommunekolog

Beslutad av

Kommunfullmäktige 2023-01-12, §17

Postadress
149 81 Nynäshamn

Besöksadress
Stadshusplatsen 1
Nynäshamn

Telefon/Fax
kontaktcenter
08-520 680 00
08-520 140 08 fax

E-post/Webb
kontaktcenter@nynashamn.se
www.nynashamn.se

Bankgiro/Plusgiro
620-0216 Bankgiro
63 45-3 Plusgiro

Organisationsnummer
212000-0233